

P O U M

BOADELLA I LES ESCAULES

NORMATIVA I CATÀLEGS

CATÀLEG DE MASIES I CASES RURALS

JORDI SOLE
SANS /
num:18933-2

Firmado
digitalmente por
JORDI SOLE SANS /
num:18933-2
Fecha: 2023.03.13
11:16:46 +01'00'

APROVACIÓ PROVISIONAL

setembre 2022

3

TEXT REFÓS
CATÀLEG DE MASIES I CASES RURALS
- TM DE BOADELLA I LES ESCAULES -

ÍNDEX GENERAL

JUSTIFICACIÓ DEL TEXT REFÓS

MEMÒRIA JUSTIFICATIVA

ÀMBIT I OBJECTE DEL CATÀLEG

JUSTIFICACIÓ DE LA CONVENIÈNCIA I L'OPORTUNITAT DEL CATÀLEG

NORMATIVA

TÍTOL I. DISPOSICIONS PRELIMINARS:

Art. 1.- Objecte i àmbit d'aplicació material.
Art. 2.- Marc legal.
Art. 3.- Contingut.
Art. 4.- Àmbit d'aplicació territorial.

Art. 5.- Vigència.
Art. 6.- Obligatorietat.
Art. 7.- Interpretació.
Art. 8.- Modificació.

Art. 9.- Concepte de masia o casa rural.
Art. 10.- Estat de les edificacions.

TÍTOL II. DETERMINACIONS DEL CATÀLEG DE MASIES I CASES RURALS:

Art. 11.- Rehabilitació i reconstrucció.
Art. 12.- Deure de respecte de les raons que motiven la inclusió en el Pla especial.
Art. 13.- Deure de protecció del medi natural.
Art. 14.- Actes subjectes a llicència municipal.
Art. 15.- Règim general llicència urbanística municipal.
Art. 16.- Procediment de tramitació de llicències.
Art. 17.- Documentació que ha de completar la sol.licitud de la llicència.
Art. 18.- Especificitat llicència urbanística de reconstrucció o de rehabilitació.

Art. 19.- Caducitat.
Art. 20.- Llicència de modificacions de l'ús.
Art. 21.- Activitats subjectes a autorització o llicència ambiental.
Art. 22.- Silenci administratiu.
Art. 23.- Usos.
Art. 24.- Interpretació i altres usos.
Art. 25.- Modificació d'usos.
Art. 26.- Habitatge.
Art. 27.- Establiment turístic o d'hosteleria rural.
Art. 28.- Activitats d'educació en el lleure.
Art. 29.- Activitats agrícoles, ramaderes o/i forestals.

Art. 30.- Delimitació de rehabilitació i de reconstrucció.
Art. 31.- Materials i textures.
Art. 32.- Respecte a la composició o volumetria originals.
Art. 33.- Arrendament, segregació i divisió horitzontal.
Art. 34.- Camins i carreteres.
Art. 35.- Serveis complementaris pels interessats.
Art. 36.- D'aplicació a les edificacions no catalogades (tipus A).
Art. 37.- Prescripcions establertes per l'Agència Catalana de l'Aigua.
Art. 38.- Obres de consolidació.

CATÀLEG

PLÀNOLS:

A1. PLÀNOL SITUACIÓ MASIES I CASES RURALS

FITXES. FITXES IDENTIFICATIVES DE LES MASIES I CASES RURALS CATALOGADES

DOCUMENTACIÓ APORTADA

DC1. ELS MASOS DE BOADELLA I LES ESCAULES (David Serra – Cronista de Boadella i Les Escaules)

MEMÒRIA JUSTIFICATIVA DEL CATÀLEG DE MASIES I CASES RURALS (text refós).

ÀMBIT I OBJECTE DEL CATÀLEG

El present catàleg constitueix l'instrument de planejament urbanístic derivat, de conformitat amb allò que disposa l'actual legislació urbanística. L'àmbit són totes les masies i les cases rurals del sòl no urbanitzable del terme municipal de Boadella i les Escaules.

JUSTIFICACIÓ DE LA CONVENIÈNCIA I L'OPORTUNITAT DEL CATÀLEG

El present document adapta les seves determinacions al que estableixen els articles 47, 48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2005 de 26 de juliol, i al seu Reglament vigent. I concretament l'article 47 estableix el règim d'ús del sòl no urbanitzable, segons el qual els propietaris de sòl no urbanitzable tenen el dret d'ús, gaudi i disposició de les seves propietats, d'acord amb la naturalesa rústica del sòl, sempre sota els imperatius derivats del principi d'utilització racional dels recursos naturals i dins els límits establerts per la normativa vigent.

Aquest Catàleg es justifica a causa de la indispensable necessitat del municipi d'identificar en un catàleg específic les masies i les cases rurals edificades en sòl no urbanitzable, susceptibles de reconstrucció o de rehabilitació i justificar les raons arquitectòniques, històriques, paisatgístiques, socials i mediambientals, que en determinen la preservació i la recuperació, d'acord amb el que estableix la Llei d'Urbanisme.

Boadella i les Escaules es caracteritza per ser un municipi amb dos nuclis urbans de població: Boadella i Les Escaules, cadascun d'ells reflectit en el següent quadre que ens indica el nombre total d'edificis, d'equipaments i d'habitatges:

Nuclis	Total edificis d'habitatges		Pallers	Edificis equipaments	Edificis ruïnes	TOTAL HABITATGES
	Unifamiliars	Plurifamiliars				
BOADELLA	84			1 edifici (Ajunt.+Escola+Dispensari) 1 societat 1 Església		84
LES ESCAULES	56	(1x3)+(1x4)	2	1 escola 1 Ajuntament 1 societat	1	63
Total Boadella i Les Escaules (nucli urbà)						147

i un conjunt principal d'edificacions format per **21 masies i/o cases rurals** i 9 edificacions més que conformen l'apartat intitulat "annex A", totes elles situades en sòl no urbanitzable, i que són l'objecte del present Catàleg de masies i cases rurals

El catàleg vol regular i limitar les possibilitats d'edificació en el sòl no urbanitzable, així com l'aparició d'activitats poc compatibles amb el paisatge, evitant la dispersió per tot el territori de determinats usos i a la vegada protegint les edificacions existents. Es considera convenient i prioritari

preservar i respectar el volum edificat i possibilitar-ne la seva millora, les ampliacions es regularan en funció de la superfície construïda existent, segons s'especifica en cada fitxa identificativa del Catàleg.

CONTINGUT DEL CATÀLEG

Aquest Catàleg està integrat pels següents documents:

- ✓ Memòria justificativa.
- ✓ Normativa.
- ✓ Catàleg.
- ✓ Documentació aportada.

Figueres per a Boadella i Les Escaules, 31 de gener de 2008

El tècnic redactor,

Ramon Galimany i Vila
Enginyer de Camins, CC. i PP. (Urbanista).

TÍTOL I.- DISPOSICIONS PRELIMINARS

Article 1.- Objecte i àmbit d’aplicació material.

El present Catàleg de masies i cases rurals té com a objecte identificar i regular les masies i cases rurals ubicades en sòl no urbanitzable susceptibles de ser reconstruïdes o rehabilitades per raons arquitectòniques, històriques, paisatgístiques, socials i mediambientals, d’acord amb el que estableix l’article 47.3 i 50.2 de la Llei d’Urbanisme de Catalunya 1/2005 de 26 de juliol, i el Reglament 305/2006 de 18 de juliol.

El Catàleg desenvolupa sectorialment el planejament urbanístic vigent al municipi. Així, aquest Pla complementa i s’incorpora a les normes d’abast general, tot sotmetent-s’hi jeràrquicament.

Article 2.- Marc legal.

El present catàleg respon a la previsió de l’article 50.2, i d’acord amb tot allò establert a l’article 47.3, del Text Refós de la Llei d’Urbanisme de Catalunya del Decret Llei 1/2010.

Aquest Catàleg és un instrument de planejament derivat que forma part de la normativa sobre planejament del municipi de Boadella i Les Escaules.

Les referències a la legislació urbanística vigent, fetes en aquesta normativa, s’ha d’entendre que remet a l’ordenament urbanístic vigent a Catalunya d’acord amb les Lleis aprovades pel seu Parlament; els reglaments i les disposicions que les desenvolupen, i la legislació urbanística de l’Estat en allò que no modifiqui ni vulneri la competència exclusiva en matèria d’Ordenació del Territori, Urbanisme i Medi Ambient que té Catalunya i la jurisprudència dels Tribunals.

Article 3.- Contingut.

El Catàleg de masies i cases rurals està integrat pels següents documents:

- ✓ Memòria justificativa.
- ✓ Normativa.
- ✓ Catàleg.
- ✓ Documentació aportada.

Article 4.- Àmbit d’aplicació territorial.

Aquest Catàleg és aplicable a tot el territori del terme municipal de Boadella i Les Escaules, d’acord amb la normativa vigent.

Article 5.- Vigència.

El present Catàleg entrarà en vigor el dia següent de la publicació de l’acord d’aprovació definitiva al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

La vigència del Catàleg és indefinida, sens perjudici de la seva revisió, modificació, ampliació o reducció.

Article 6.- Obligatorietat.

Estan obligats a complir les determinacions i disposicions d’aquest Catàleg tant l’Administració com els particulars. Qualsevol dispensa o excepció a aquesta regla general serà causa per a reclamar la nul.litat de ple dret de l’acte que la provoqui.

Article 7.- Interpretació.

Les determinacions del Catàleg s’interpretaran d’acord amb el sentit propi de les seves paraules, amb els objectius i finalitat d’aquestes.

Si es produeixen contradiccions entre les previsions del Catàleg en els diferents documents o certes imprecisions, es considerarà vàlida la determinació que impliqui una major protecció del medi rural i una menor edificabilitat i explotació d’usos. En el cas que no es resolgués la contradicció o imprecisió per cap de les vies anteriors, s’aplicaran les regles generals previstes en l’article 10.2 de la llei d’Urbanisme de Catalunya.

En tot cas, prevaldran les disposicions de la normativa de planejament urbanístic vigent.

Article 8.- Modificació.

En qualsevol moment es podran modificar els diferents elements i determinacions del Catàleg

La modificació de qualsevol de les previsions del Catàleg s’ajustarà al que estableix la legislació urbanística vigent, el planejament general del municipi de Boadella i Les Escaules i allò fixat en les presents normes.

L’alteració del contingut (ampliació, reducció o simple modificació) es farà seguint el mateix procediment establert per a la seva formulació.

Article 9.- Concepte de masia o casa rural.

S’entén per “masia” aquell conjunt de construccions o volums edificats destinats originàriament a habitatge i a la producció agrícola-ramadera, explotats unitàriament en règim primordialment familiar. Les masies es compondran, als efectes d’aquest Catàleg, com la unió, contínua o discontinua, de diferents volums d’edificació.

A efectes d’aquest Pla s’entén per “casa rural” l’edificació d’un únic volum originàriament destinat a l’habitatge o a la producció agrícola.

Queden excloses, per tant, del concepte de masia o casa rural, les instal.lacions que estiguin situades a les immediacions de les principals i no formin part de la seva volumetria original.

Les masies i cases rurals incloses en el Catàleg són aquelles que s’han de preservar i recuperar mitjançant la rehabilitació o la reconstrucció, per a destinar-les a qualsevol dels usos previstos en aquest.

Article 10.- Estat de les edificacions.

L’estat actual de les edificacions no és l’element que determina la inclusió o no de la masia o casa rural en el Catàleg, sinó que es té en compte la concurrència d’alguna de les raons legals fixades per la normativa urbanística vigent.

TÍTOL II.- DETERMINACIONS DEL CATÀLEG DE MASIES I CASES RURALS

Capítol I.- GENERALITATS

Article 11.- Rehabilitació i reconstrucció.

Les masies o cases rurals radicades en sòl no urbanitzable incloses en aquest Catàleg podran ser objecte de reconstrucció o rehabilitació d'acord amb les disposicions del Capítol IV de la present normativa i de les determinacions de les fitxes incorporades al Catàleg.

La reconstrucció implica tornar a construir allò que havia estat construït i que, per diversos motius, es troba derruït o en estat ruïnós.

Per una altra banda, etimològicament, la rehabilitació suposa tornar a fer habitable un espai que anteriorment havia estat habitat i que, per diferents raons, ha deixat de ser habitat. Es tracta de restituir una casa o masia rural al seu primer estat.

Article 12.- Deure de respecte de les raons que motiven la inclusió en el Catàleg de masies i cases rurals .

L'existència del present Catàleg ve motivada per l'interès social i local de preservar el patrimoni rural en les millors condicions possibles. Per aquesta raó, tant la llei d'Urbanisme com la present normativa estableixen unes raons que en motiven la possible reconstrucció o rehabilitació. D'acord amb l'article 47.3 de la LUC, la reconstrucció o la rehabilitació s'hauran de justificar per raons:

- a.- arquitectòniques.
- b.- històriques.
- c.- mediambientals.
- d.- paisatgístiques.
- e.- socials.

El punt "02" de les fitxes de cada masia o casa rural explicita quines d'aquestes raons legals justifiquen la rehabilitació o reconstrucció de l'immoble.

En tot cas, l'eventual reconstrucció o rehabilitació, en la mesura del què determinin els articles 30 i següents, haurà de respectar aquestes raons arquitectòniques, històriques, mediambientals, paisatgístiques o socials, tan en el projecte final com en l'execució dels programes de reconstrucció o de rehabilitació.

Article 13.- Deure de protecció del medi natural.

L'establiment de qualsevol ús autoritzat i previst per la present normativa comportarà l'obligació d'adoptar les mesures necessàries per evitar la degradació de la naturalesa i per aconseguir una integració total en el medi, garantint en tot moment la conservació dels elements naturals, de la flora, la fauna i el paisatge.

Capítol II.- DE LES LLICÈNCIES MUNICIPALS

Article 14.- Actes subjectes a llicència municipal.

Estaran subjectes al requisit de prèvia obtenció de llicència municipal els actes de reconstrucció i de rehabilitació de les masies i cases rurals radicades en sòl no urbanitzable i compreses en el Catàleg de masies i cases rurals, amb subjecció als requisits prevists en el Capítol

III. També estaran subjectes a llicència la modificació d'estructura o aspectes exteriors de les edificacions existents, ja es tracte d'ampliació, reforma, conservació, millora o reparació.

També estaran subjectes a llicència urbanística les següents activitats:

- a) Obertura de camins, variació o millora dels camins ja existents.
- b) La instal·lació de cases prefabricades o instal·lacions similars, ja siguin provisionals o permanents.
- c) Col·locació de rètols o indicacions a la casa rural o masia.
- d) Modificació dels usos a què es destinin les masies i cases rurals regulades per aquest Catàleg.
- e) Moviments de terres no vinculats a l'explotació agrícola de les finques.
- f) Tales d'arbres i replantacions d'espècies vegetals en les zones de bosc i en les zones de protecció dels cursos dels rius, rieres, o en altres zones especialment protegides per la normativa urbanística del municipi.
- g) La resta d'activitats susceptibles de ser executades en sòl no urbanitzable recollides a l'article 187 del TRLU.

Article 15.- Règim general llicència urbanística municipal.

No es podrà concedir cap llicència que no respecti els usos i els volums determinats en el capítol II i III d'aquest Títol segon.

Article 16.- Procediment de tramitació de llicències.

El procediment per a la concessió de llicències s'ajustarà al que estableixi la legislació de règim local i la Llei d'Urbanisme de Catalunya, sens perjudici de les precisions que aquestes normes poguessin introduir.

Per a la sol·licitud de llicència d'obres, s'incorporarà la descripció dels serveis dels quals es disposa i dels serveis a implantar, la descripció dels accessos actualment existents i dels previstos, la concreció de les previsions sobre el tractament de la topografia i la vegetació, així com del tractament dels espais exteriors (tanques, sòl, etc), si s'escau.

Les sol·licituds de llicències urbanístiques a efectes d'aquest Catàleg es formularan, dirigides a l'alcaldia i subscrites per l'interessat o per la persona que el representi, mitjançant imprès normalitzat per l'Ajuntament.

Article 17.- Documentació que ha de completar la sol·licitud de la llicència.

Els projectes de reconstrucció o rehabilitació de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable han d'ésser sotmesos a informació pública per l'Ajuntament.

Els projectes que només comportin obres de conservació, d'adequació, de millora o de manteniment d'un ús existent admès per l'ordenament urbanístic resten únicament subjectes a llicència municipal.

Article 18.- Especificitat llicència urbanística de reconstrucció o de rehabilitació.

Les llicències urbanístiques que autoritzin la realització de les obres d'ampliació, reforma, modificació o rehabilitació d'edificis, construccions i instal·lacions ja existents hauran de contenir necessàriament la previsió del nombre d'habitatges o d'establiments.

Article 19.- Caducitat.

Totes les llicències urbanístiques per a executar obres han de fixar un termini per a començar-les, i un altre per a acabar-les.

Es produeix la caducitat de la llicència un cop transcorregut el termini fixat o el de les pròrrogues corresponents sense haver iniciat o acabat les obres, de manera que no es poden iniciar ni prosseguir les obres fins que s'obtingui una nova llicència.

Si les llicències no fixen els terminis, el termini per a començar les obres és d'un any, i el termini per a acabar-les és de tres anys.

Article 20.- Llicència de modificacions de l'ús.

A la sol·licitud de llicència per a la modificació objectiva de l'ús de l'edifici, sempre que aquesta no requereixi la realització d'obres d'ampliació o reforma, s'acompanyaran els següents documents:

- a) Memòria justificativa del nou ús, amb indicació de si està permès pel planejament vigent. Quan l'ús pretès comporti l'exercici d'activitats industrials, serà necessari que es consignin, a més, la categoria i situació de les esmentades activitats.
- b) Plànol d'emplaçament, escala 1.500, en el qual s'expressi clarament la situació de la finca amb referència als vials, siguin públics o particulars. En aquest plànol s'indicarà l'orientació, les alienacions i rasants oficials i es precisarà si l'edifici existent s'ajusta o no a les alineacions i rasants.
- c) Plànol de plantes i façanes amb les seccions que resultin necessàries per a la seva completa comprensió.
- d) Indicació de canals d'accés als serveis, i de les connexions de caràcter obligatori amb les xarxes de distribució existents, i expressió de les potències i cabdals establerts en el cas que aquests siguin substancialment modificats.
- e) Justificació expedida pel facultatiu competent, acreditativa de que l'edifici és apte per al seu nou ús, conforme a la normativa aplicable en funció d'aquest, i amb especial referència a l'acompliment de les condicions d'estabilitat i aïllament tèrmic i acústic, així com de les normes sobre prevenció d'incendis, precisos per a l'ús pretès.

Quan la sol·licitud de llicència per a modificar objectivament l'ús d'un edifici comporti així mateix la realització d'obres d'ampliació o reforma, serà necessari que, a més, s'acomplexin les prescripcions establertes per a la classe d'obres de les quals es tracta.

Article 21.- Activitats subjectes a autorització o llicència ambiental.

Aquelles activitats amb incidència ambiental hauran d'adaptar-se als condicionants de tramitació d'autorització i llicència ambiental regulats en la legislació mediambiental vigent.

Article 22.- Silenci administratiu.

El sentit positiu del silenci administratiu en la matèria s'entén com a regla general. Ara bé, en cap cas es poden considerar adquirides per silenci administratiu facultats urbanístiques que contravinguin la Llei d'Urbanisme o el planejament urbanístic.

Capítol III.- DELS USOS POSSIBLES.

Secció I.- Regulació dels usos.

Article 23.- Usos.

En atenció a allò que disposa l'article 47.3 de la Llei d'Urbanisme de Catalunya, únicament s'admetrà la reconstrucció o la rehabilitació de masies o cases rurals ubicades en sòl no urbanitzable que estiguin compreses en aquest Catàleg de masies i cases rurals.

Un cop rehabilitades o reconstruïdes, les masies o cases rurals* s'han de destinar, d'acord amb l'article 47.3 LUC, a:

- a.- Habitatge familiar.
- b.- Establiment hotel·ler amb exclusió de la modalitat d'hotel apartament o establiment de turisme rural.
- c.- Activitats d'educació en el lleure, artesanals, artístiques o de restauració.
- d.- Equipaments o a serveis comunitaris.
- e.- Activitats agrícoles, ramaderes o/i forestals.

* Sempre prevaldrà allò escrit per a cadascuna de les edificacions a les respectives fitxes en l'apartat "Usos alternatius permesos".

Els volums no susceptibles de ser utilitzats per als usos de l'article 47.3 de la Llei d'Urbanisme de Catalunya, podran ser destinats a l'ús ramader, agrari o forestal.

Totes les edificacions que formen part de cadascuna de les unitats catalogades, incloses les que es destinin a altres usos complementaris admesos, queden vinculades a l'ús unifamiliar principal. En conseqüència no s'admetrà l'arrendament, la segregació ni la divisió horitzontal de les edificacions complementàries independentment de la principal.

L'autorització d'obres i usos ha de garantir en qualsevol cas la preservació del sòl no urbanitzable respecte al procés de desenvolupament urbà i la màxima integració ambiental de les construccions i les activitats autoritzades.

Article 24.- Interpretació i altres usos.

El règim d'usos admesos no podrà ser objecte d'interpretació analògica, de manera que estem davant un *numerus clausus*.

Aquells usos diferents als esmentats en l'article anterior seran contraris al planejament urbanístic i, per tant, no podrà ser objecte de llicència urbanística i/o d'activitat en sòl no urbanitzable.

Article 25.- Modificació d'usos.

Mitjançant la llicència descrita a l'article 20, els propietaris dels immobles catalogats podran canviar l'ús a què es destinen aquests, sempre i quan sigui un dels usos compresos en l'article 23 de la present normativa.

El procediment a seguir per a la modificació d'usos de la masia o casa rural és l'establert en el mateix article 20 del present Catàleg.

Secció II.- Classes d'usos.

Article 26.- Habitatge.

L'ús d'habitatge comprèn aquells edificis o volums destinats a habitatge o a residència familiar.

Es podran destinar a l'ús d'habitatge els volums principals utilitzats tradicionalment com a tals usos en les masies o cases rurals. Així mateix, es podran destinar a habitatge les antigues quadres o corts quan aquestes estiguin en el mateix cos de l'edifici.

Per poder destinar qualsevol volum a habitatge caldrà, amb caràcter previ a la destinació de la masia o casa rural a habitatge, l'obtenció de la cèdula d'habitabilitat. Aquesta cèdula d'habitabilitat no podrà sol·licitar-se fins que no hagin acabat les obres de rehabilitació o reconstrucció.

Els volums complementaris o annexos podran tenir uns usos complementaris als d'habitatge. També s'admetrà destinar els volums complementaris a tallers o estudis per a les activitats dels propis habitants de la masia o casa rural.

No s'admetran nous volums si no respecten raonadament la configuració actual determinada en la fitxa de la masia o casa rural incorporada a aquest Catàleg.

Article 27.- Establiment turístic o d'hosteleria rural.

Tan sols els volums principals de les masies i cases rurals catalogades podran ser destinats a les activitats d'allotjament turístic.

Els volums annexos de les masies i cases rurals destinades a usos hotelers, podran destinar-se a serveis complementaris, com ara recepció, menjadors, cuines, aparcaments o equipaments propis de l'activitat.

Els establiments de turisme rural són establiments que presten servei d'allotjament temporal en habitatges rurals, en règim d'habitacions o de cessió de l'habitatge sencer, segons les modalitats i els requisits definits per reglament.

Els establiments hotelers són establiments que presten servei d'allotjament temporal en unitats d'allotjament als usuaris turístics, com a establiment únic o com a unitat empresarial d'explotació amb els serveis turístics corresponents.

Podran destinar-se a turisme rural tots els volums susceptibles de ser utilitzats per als usos de l'article 47.3 de la Llei d'Urbanisme de Catalunya.

Article 28.- Activitats d'educació en el lleure.

Tan sols els volums principals dels que poden ser utilitzats per als usos de l'article 47.3 de la LUC podran ser destinats a activitats d'educació en el lleure.

Els volums annexos podran ser destinats a serveis complementaris per a l'educació en el lleure, com ara recepció, menjadors, cuines, tallers o altres equipaments propis de l'activitat.

Article 29- Activitats agrícoles, ramaderes o/i forestals.

L'ús agrari, ramader o/i forestal inclou totes les activitats de conreu i directament derivades d'aquesta, així com les explotacions forestals i les granges.

Podran ser destinades a l'ús agrari, ramader o/i forestal tots els volums de la masia o casa rural. No s'admeten nous volums si no respecten raonadament la configuració actual, determinada en la fitxa de la masia o casa rural incorporada a aquest Catàleg.

Capítol IV.- CONDICIONS D'EDIFICACIÓ: REHABILITACIÓ I RECONSTRUCCIÓ.

Article 30- Delimitació de rehabilitació i de reconstrucció.

La rehabilitació pot incorporar la modificació de l'estructura interior o exterior, excloent les obres menors que no afectin l'estructura. La rehabilitació no inclou ni la millora ni l'ampliació de la volumetria original.

En la reconstrucció no s'admet l'aplicació d'una volumetria diferent de l'original. Tal i com indiquen els articles 13 i 14 d'aquesta normativa, en la reconstrucció s'haurà de respectar la masia o casa rural original, és a dir, la casa o masia que ha merescut ser inclosa en aquest Catàleg. En aquest sentit, s'hauran de respectar els materials i les textures emprades en els paraments verticals i a les teulades.

Article 31- Materials i textures.

Els edificis destinats a usos residencials o a altres usos, hauran de tenir acabades les façanes, parets de tancament i mitgeres vistes amb pedra del país.

No obstant, els casos d'edificis existents que estiguin arrebossats amb colors típics de la zona o amb esgrafiats tradicionals de la comarca es podran conservar, mantenir i rehabilitar.

En tot cas els colors a implantar seran d'acord amb la taula de colors aprovada per l'Ajuntament. En la petició de la llicència es durà una mostra del color.

Pel que fa als colors de la coberta, es tindrà present que els edificis s'hauran de cobrir obligatòriament amb teula àrab ceràmica, amb preferència teula vella de la localitat.

S'admetrà la fusteria metàl·lica, amb perfil·leria *mate* d'acord amb la taula de colors que figura en l'annex 2 del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de l'Ajuntament de Boadella i Les Escalles.

Article 32- Respecte a la composició o volumetria originals.

D'acord amb el que disposa l'article 50.3 de la Llei d'Urbanisme, la reconstrucció i la rehabilitació del patrimoni arquitectònic rural, ha de respectar el volum edificat preexistent i la composició volumètrica original determinats en les fitxes incloses en aquest Catàleg.

El percentatge d'ampliació de les edificacions catalogades serà el fixat en les fitxes, i en cas de no estar definit no podrà ser superior al 20%, i en qualsevol cas, en el moment que es tramiti l'ampliació o la rehabilitació de les edificacions catalogades, establert per l'article 50 del Decret Legislatiu 1/2005 de 26 de Juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei d'Urbanisme, es valorarà exactament aquest percentatge.

En tot cas, qualsevol operació de rehabilitació o reconstrucció haurà de respectar i conservar la forma i la naturalesa original de la masia o casa rural a rehabilitar o construir.

Article 33- Arrendament, segregació i divisió horitzontal.

No s'admetrà l'arrendament de les edificacions complementàries independentment de la principal.

No es permetran segregacions de finques rústiques, inferiors a la unitat mínima de conreu, fixades pel municipi en 4,50 ha de secà i 1 ha de regadiu, segons Decret 169/1983 de 12 d'abril. I d'acord amb l'article 22.1 de la Llei 6/1998, les finques forestals d'extensió igual o inferior a la unitat mínima forestal (25 ha) tenen la consideració d'indivisibles. La divisió o segregació d'un terreny forestal només pot ésser vàlida si no dóna lloc a parcel·les d'extensió inferior a 25 ha. Tanmateix, el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca és l'organisme competent en l'autorització de segregacions de finques rústiques per sota de la unitat mínima de conreu.

La divisió horitzontal ha d'estar justificada; pot reconèixer situacions històriques, herències o preexistents degudament documentades.

S'admet la divisió horitzontal només en casos puntuals amb l'objectiu de fomentar la rehabilitació de les masies de gran superfície o per resoldre temes d'herència.

En els casos permesos de divisió horitzontal s'estarà a les següents condicions:

- a. Que es respecti l'estructura de l'edificació i que aquesta ho admeti sense ampliacions.
- b. Sempre que la tipologia ho admeti i mai més de 4 habitatges.
- c. La quantitat d'habitatges admesos serà en funció del sostre disponible a raó de : 350 m2 per al primer habitatge (principal) i de 150 m2 la mitjana els restants habitatges, si hi ha més sostre i s'hi vol implantar Una activitat complementària, requerirà un PEU.
- d. Quan es realitzi sobre edificacions independents, l'espai exterior mantindrà l'aspecte unitari i en cap cas s'autoritzarà la col·locació de tanques o elements que desfigurin el caràcter unitari del conjunt.

Article 34- Camins i carreteres.

L'obertura de nous camins, la supressió o ampliació dels ja existents requerirà la prèvia llicència urbanística municipal tenint en compte les limitacions genèriques de l'ús dels predis que fixa la normativa urbanística.

A la memòria caldrà justificar-hi la conveniència i la necessitat d'obertura de nous camins o la supressió o ampliació dels ja existents. En aquest aspecte caldrà fer atenció a l'adequat condicionament dels camins que necessàriament s'hagin d'obrir en terrenys en vessant, posant els mitjans adequats per a evitar despreniments i processos d'erosió que posin en perill l'equilibri ecològic de la zona.

En tots aquells camins que restin fora de la xarxa bàsica municipal, els respectius propietaris n'hauran d'assumir el manteniment i conservació, així com l'obligació de llevar-ne la neu en cas d'ésser necessari.

Pel que fa a les separacions de l'edificació a les carreteres es complirà la legislació sectorial, i d'altra banda, la separació mínima es fixa en 2m. per a les noves edificacions -comptabilitzades des de l'aresta del camí-.

Als tancats de les finques rústiques els serà d'aplicació l'article 388 del Codi Civil, els que limiten amb autopistes i carreteres, el règim de la Llei i el Reglament de Carreteres i els que limiten a la vora del camí.

Article 35.- Serveis complementaris pels interessats.

S'aconsella que la instal·lació per part dels interessats de línies elèctriques o telefòniques estiguin soterrades com a mínim fins 50 metres de la finca, sempre que la geografia del terreny ho permeti.

La rehabilitació o la reconstrucció, en principi, no poden suposar l'aparició d'instal·lacions aèries a l'entorn de les masies o cases rurals a rehabilitar o reconstruir. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

Els interessats hauran de vetllar i mantenir les condicions de seguretat respecte als arbrats i els matolls de l'entorn de la finca, d'acord amb les disposicions reglamentàries de prevenció d'incendis forestals. Caldrà complir la normativa relativa a la prevenció d'incendis forestals (Decret 64/1995, de 7 de març). A les edificacions situades en terrenys forestals són d'aplicació les mesures de prevenció d'incendis forestals contingudes a l'article 3 de la Llei 5/2003, de 22 d'abril, de mesures de prevenció dels incendis forestals en les urbanitzacions sense continuïtat immediata amb la trama urbana.

Article 36.- D'aplicació a les edificacions no catalogades (tipus A).

Aquestes edificacions només podran ser objecte de conservació, adequació i millora o de manteniment de l'ús existent (sempre que sigui admès per l'ordenament urbanístic), i resten únicament subjectes a llicència municipal, tal com s'estableix a la disposició transitòria sisena del RLU del 2006.

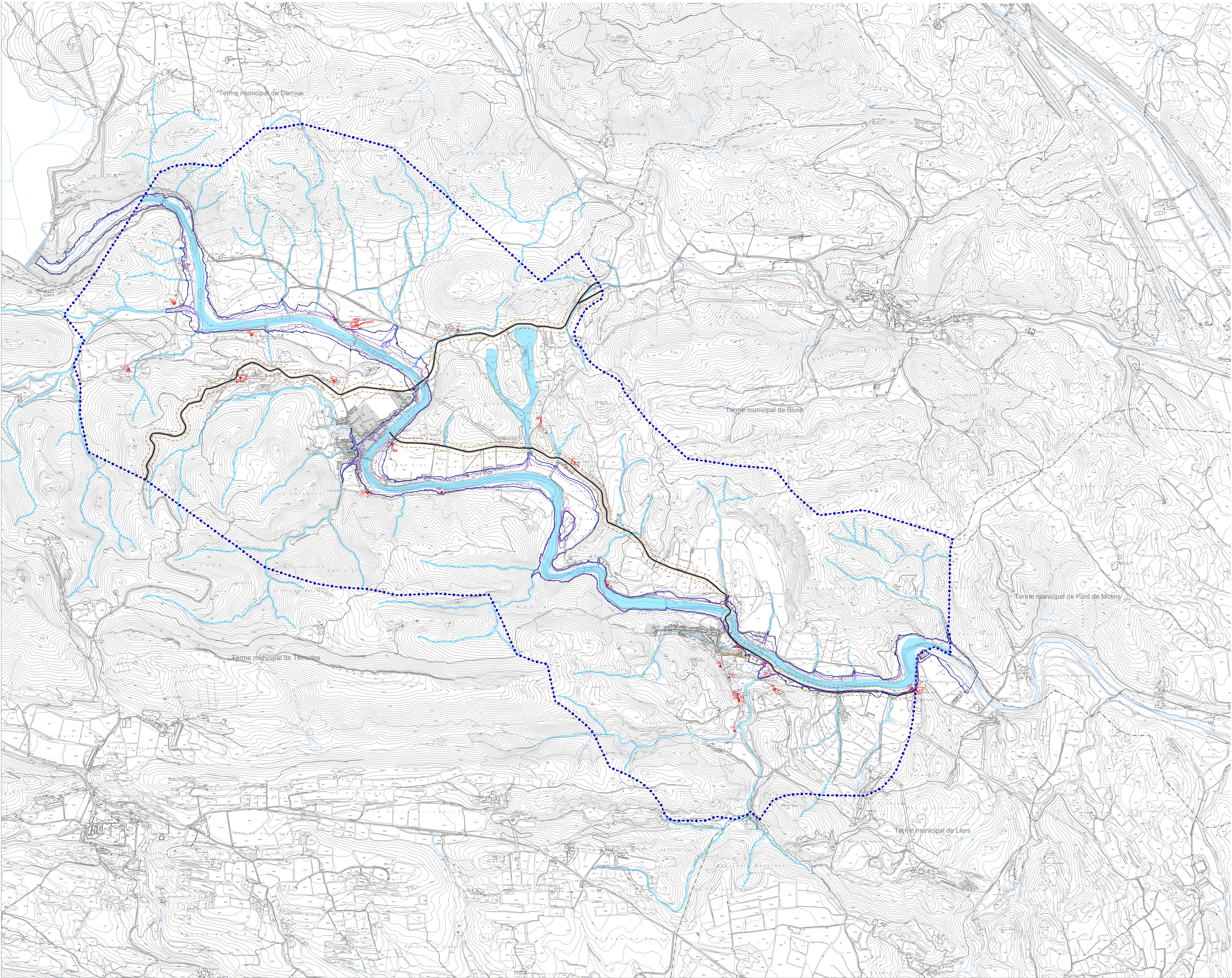
Article 37.- Prescripcions establertes per l'Agència Catalana de l'Aigua.

En les edificacions, masies i elements catalogats, ja existents i situats en sòl rural, que ocupen terrenys inundables de la zona de flux preferent, segons l'article 9bis del RDPH (modificat pel RD 638/2016) no s'hi permetran obres de reparació o rehabilitació que suposin un increment de la ocupació en planta o del volum de les edificacions existents, canvis d'us que incrementin la vulnerabilitat de la seguretat de les persones o bens front a les avingudes. Tampoc es permetrà en sòl rural en zona de flux preferent noves edificacions, garatges subterranis, soterranis i qualsevol edificació sota rasant, i instal·lacions permanents d'aparcaments de vehicles en superfície.

Tant per a les edificacions existents en zona de flux preferent com pel que fa a les edificacions existents que ocupen la zona inundable, les administracions competents fomentaran l'adopció de mesures de disminució de la vulnerabilitat i autoprotecció, d'acord amb l'establert a la Llei 17/2015, de 9 de juliol, del Sistema Nacional de Protecció Civil i la normativa de les comunitats autònomes. El promotor haurà de subscriure una declaració de responsable en la que expressi clarament que coneix i assumeix el risc existent i les mesures de protecció civil aplicables al cas, compromentent-se a traslladar aquesta informació als possibles afectats, amb independència de les mesures complementàries que consideri oportú adoptar per a la seva protecció. Amb caràcter previ a l'inici de les obres, el promotor haurà de disposar del certificat del Registre de la Propietat en el que s'acrediti que existeix anotació registral indicant que la construcció es troba en zona inundable.

Article 38.- Obres de consolidació

Les edificacions existents compreses entre la zona de domini públic de la carretera i la línia d'edificació resten subjectes, entre d'altres determinacions, a allò que estableix l'article 84 del Reglament general de carreteres.

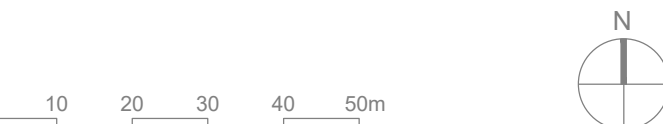

Masies i cases rurals

00 Element inclòs al catàleg de masies i cases rurals
01 Mas Salellas/ 02 Molí d'en Miró/ 03 El Molí d'en Borràs /
04 Can Martines / 05 Mas "Cal Paisano" / 06 Molí de les Puces /
07 Mas Ribas/ 08 Mas "El Barranco" / 09 El Molí / 10 Mas Oufí
11 Mas Julia / 12 Mas Marce-Can Mai Piau / 13 Mas Pexers
14 La Central Vella (Mas Forníol) / 15 Mas Benet / 16 Can Bartolí
17 Mas Lluis / 18 Mas Serra / 19 Mas "La Caula" / 20 Casa del carrer
Figueres 14 / 21 Molí d'en Caladà / 22 Casa del carrer Figueres 21 /
23 Casa del carrer Figueres 23 / 24 Casa del carrer Figueres 24 /
25 Casa del carrer Figueres 27 / 26 Casa del carrer Figueres 29 /
27 Can Ferni / 28 Can Tapa / 29 La Molina

Servituds i proteccions

- Zona de Flux Preferent
- Q100
- Q500
- línia edificació sistema viari (la zona de domini públic i les zones de servitud i d'affectació estan definides a l'article 71 de la normativa)

BOADELLA I LES ESCAULES

Títol del projecte
REVISIÓ DE LES N.N.S.S. NOU PLA
D'ORDENACIÓ URBANÍSTICA
MUNICIPAL

Municipi
BOADELLA I LES ESCAULES
Comarca
ALT EMPORDÀ

Títol del Plànol
PLÀNOL DE SITUACIÓ
MASIES I CASES RURALS

Escala
A1 1: 10.000
A3 1: 20.000

Núm. plànol
1

Data
desembre 2021

METODOLOGIA UTILITZADA PER A L'ELABORACIÓ DE LES FITXES:

- I. Inicialment es va procedir a fer un marcatge de totes les construccions que en base al plànol 1/10.000 del municipi de Boadella i Les Escaules es veien susceptibles que fossin masies i/o cases rurals: en total 45 punts a estudiar “in situ”.
- II. Les dades de cada punt (tal i com es reflecteix en el plànol 2.A – Planta General) es van prendre “in situ” de la següent manera:
- Reconeixement visual de la construcció i els seus voltants → estudi fotogràfic, del qual n’hem extret algunes fotografies, les més representatives, per al present Catàleg de Masies i Cases Rurals.
 - Presa de mesures exteriors dels perímetres construïts.
 - Localització visual dels serveis existents.
 - Quan ha estat possible, el diàleg amb els propietaris i/o promotors ha estat de gran ajut per a la validació de dades tals com:

Època construcció i reformes.

Usos actuals.

Desig d’ampliació o millora i de canvi d’ús.

I d’altres tipus de dades que puntualment hem inclòs en l’apartat “Observacions”.

Per al text refòs hem incorporat totes les dades i documents aportats pels propietaris i per l’Ajuntament, i que eren requisit fonamental per al present document segons l’Informe de la Direcció General d’Urbanisme, d’11 octubre 2006.

Cal afegir que el diàleg amb els propietaris i/o promotors també ens han conduït a estudiar tres (3) antigues masies, ara en estat ruïnós o quasi desaparegudes:

43 → Can Cabreta.

47 → Can Clara.

48 → Can Fred.

que finalment s’han exclòs (d’acord amb segons l’Informe de la Direcció General d’Urbanisme, d’11 octubre 2006).

I això ha fet un total de 48 punts inicials considerats per a l’elaboració del present Text Refòs del Catàleg de Masies i Cases Rurals.

- La col·laboració del personal de l’Ajuntament: Alguatir, Secretària, Regidors i Alcalde, ha estat de gran ajut i major vàlua. I la documentació aportada corresponent a les cròniques escrites pel Sr. David Serra Busquets (incorporada en punt DC1), àmpliament corroborada per les Fonts consultades i pel seu esperit de recerca i estimació al territori al qual pertany, ha estat molt important per a la redacció del Text Refòs.

III. Després de tot això, s’ha pogut classificar el que aquest treball realment considera susceptible de ser catalogat com a Masia o Casa Rural: “Llistat edificacions catalogades” (vegeu apartat “FITXES”), el que no s’ha catalogat: “Llistat edificacions no catalogades” (vegeu “ANNEX A”), i finalment totes aquelles edificacions que s’han exclòs d’acord amb l’Informe de la Direcció General d’Urbanisme, d’11 octubre 2006 (vegeu llistat dins de l’Informe justificatiu al Text Refòs).

El gruix del present Catàleg són les fitxes identificatives en les quals es reflecteixen les dades que en justifiquen la seva preservació per raons arquitectòniques, històriques, mediambientals, paisatgístiques i/o socials.

LLISTAT EDIFICACIONS CATALOGADES:

A continuació es relacionen les edificacions en Sòl No Urbanitzable que s’han inclòs en el Catàleg com a edificacions catalogades:

Numeració FITXES	històric ¹	NOM FINCA
M-01	02	Mas Salellas
M-02	03	Molí d'en Miró (Mas Salellas)
M-03	04	El Molí d'en Borràs
M-04	07	Can Martines
M-05	09	Mas "Can Paisano"
M-06	18	Molí de les Pucés
M-07	20	Mas Ribas
M-08	21	Mas “Els Barracons”
M-09	22	El Molí (Central hidroelèctrica)
M-10	26	Mas Cufí
M-11	29	Mas Julià
M-12	30	Mas Marce - Can Mai Plou
M-13	31	Mas Perxers
M-14	33	La Central Vella (Mas Furniol)
M-15	35	Mas Benet
M-16	37	Can Bartolí
M-17	38	Mas Lluís
M-18	39	Mas Serra
M-19	45	Mas "La Caula"
M-20		Casa del carrer Figueres, 14
M-21		Molí d'en Caixàs

¹ La numeració històrica és la que constava en documents anteriors al present Text Refòs.

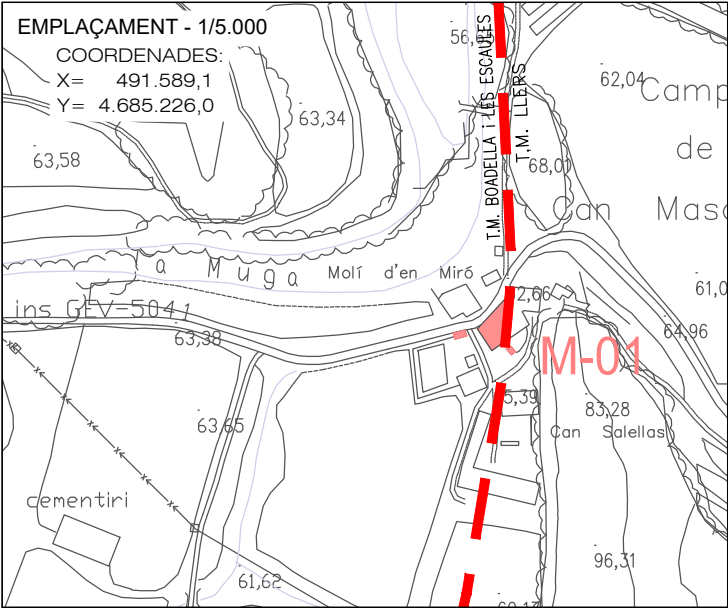
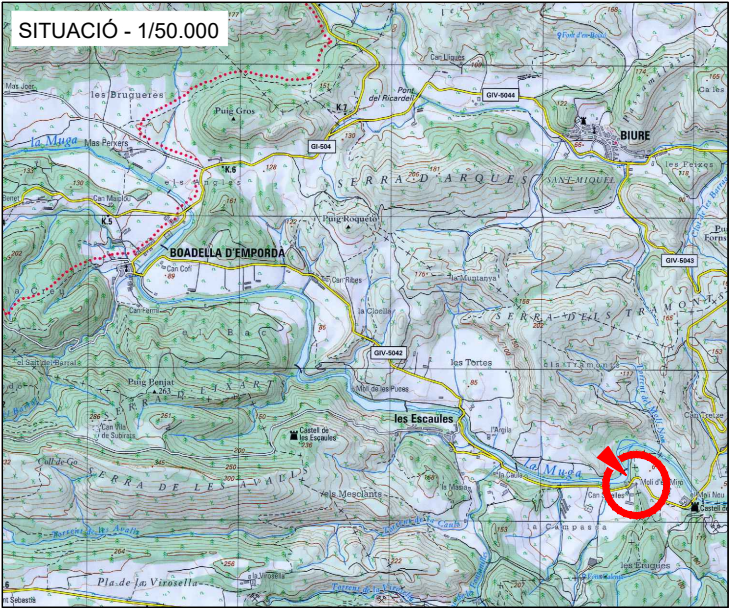
M-22		Casa del carrer Figueres, 21
M-23		Casa del carrer Figueres, 23
M-24		Casa del carrer Figueres, 25
M-25		Casa del carrer Figueres, 27
M-26		Casa del carrer Figueres, 29
M-27		Can Fermí
M-28		Can Tapa
M-29		La Molina / Can Jabonet

LLISTAT EDIFICACIONS NO CATALOGADES:

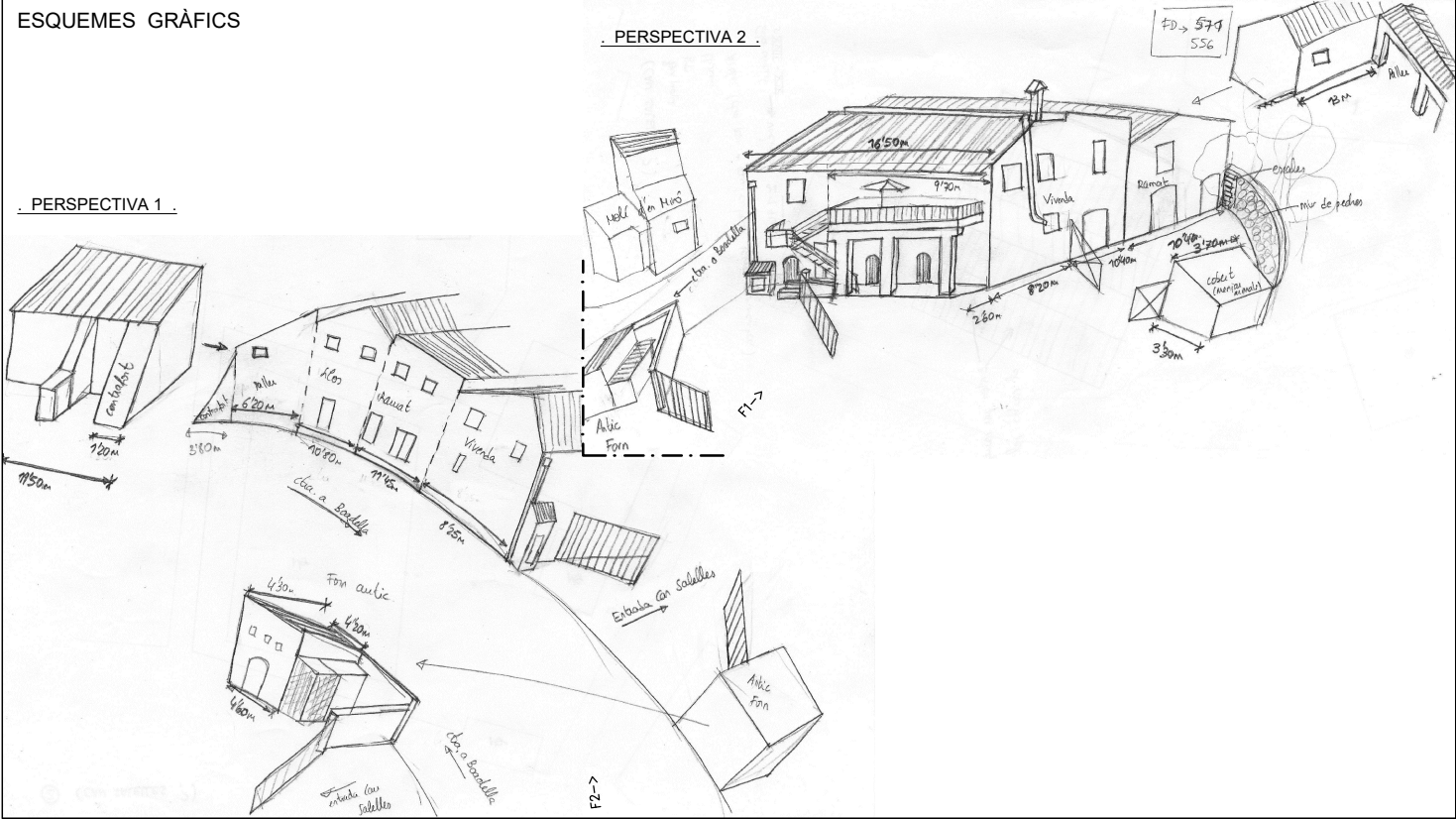
A continuació es relacionen les edificacions en Sòl No Urbanitzable que s’han inclòs en el Catàleg com a edificacions no catalogades:

Numeració FITXES	històric ²	NOM FINCA
A-01	06	La Vinca
A-02	13	Mas L’Argila (Can Salip)
A-03	14	Can Teodoro
A-04	16	Mas “El Gavatx”
A-05	24	Can Calisto
A-07	40	Can Romaní
A-08	42	Mas Joher
A-09	44	Mas Pilans

² La numeració històrica és la que constava en documents anteriors al present Text Refòs.

REFERÈNCIA CADASTRAL:	17032A005000870000BZ
NOM FINCA:	MAS SALELLAS
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	AIGUA (pou propi) / LLUM FOSSA SÈPTICA / TF

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: Segle XVIII i posteriors. Segons cadastre: construcció (1800) / reformes (1977).
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: --
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Normal.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Confronta amb la carretera de Pont de Molins a Les Escaules.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants. És de construcció i composició popular, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi.

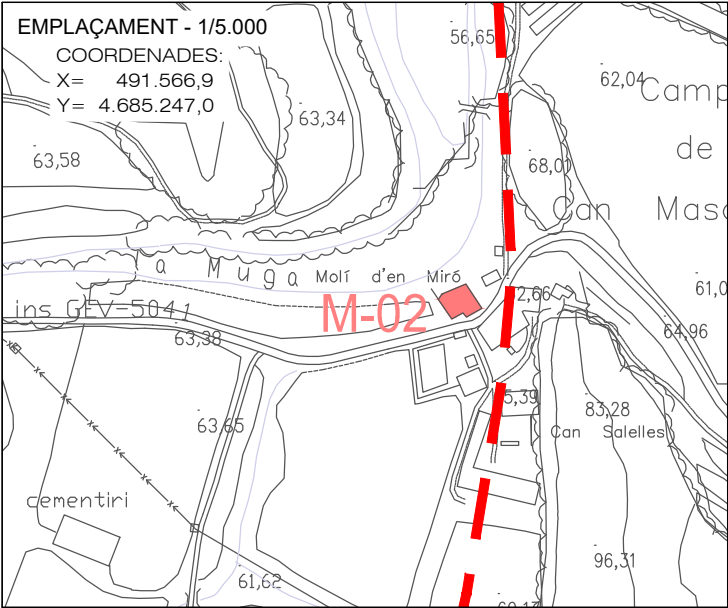
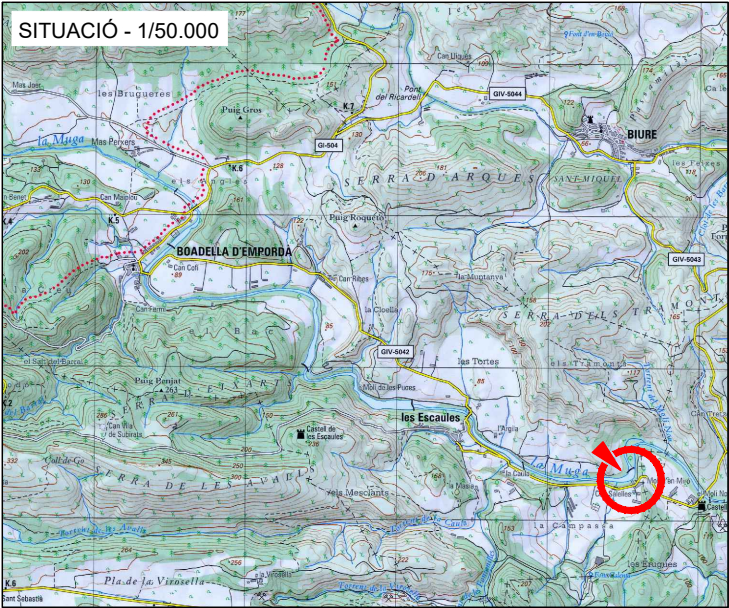
Preservació per raons socials, paisatgístiques, mediambientals i arquitectòniques.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

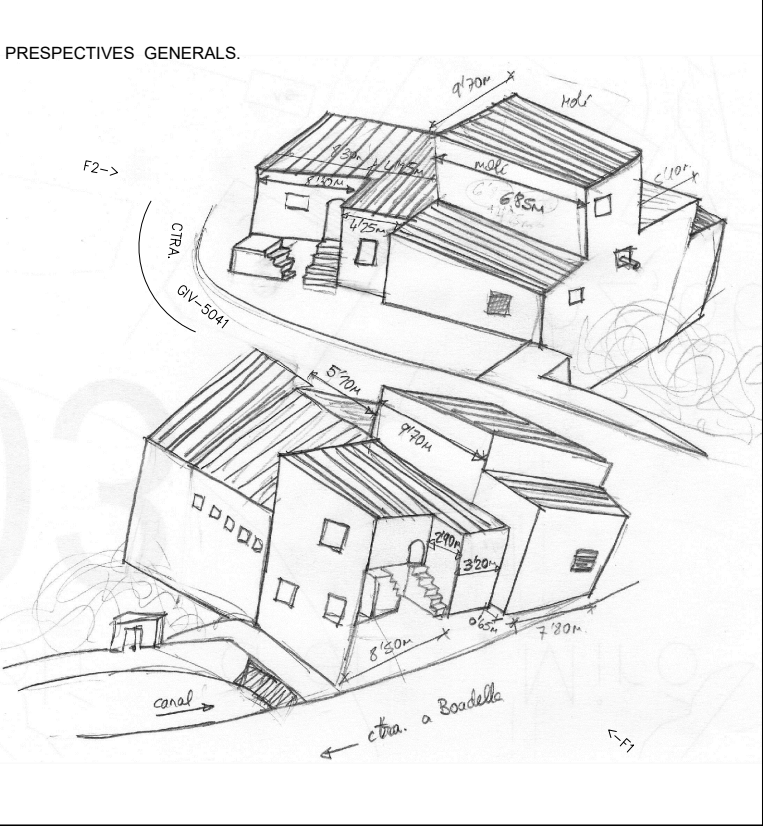
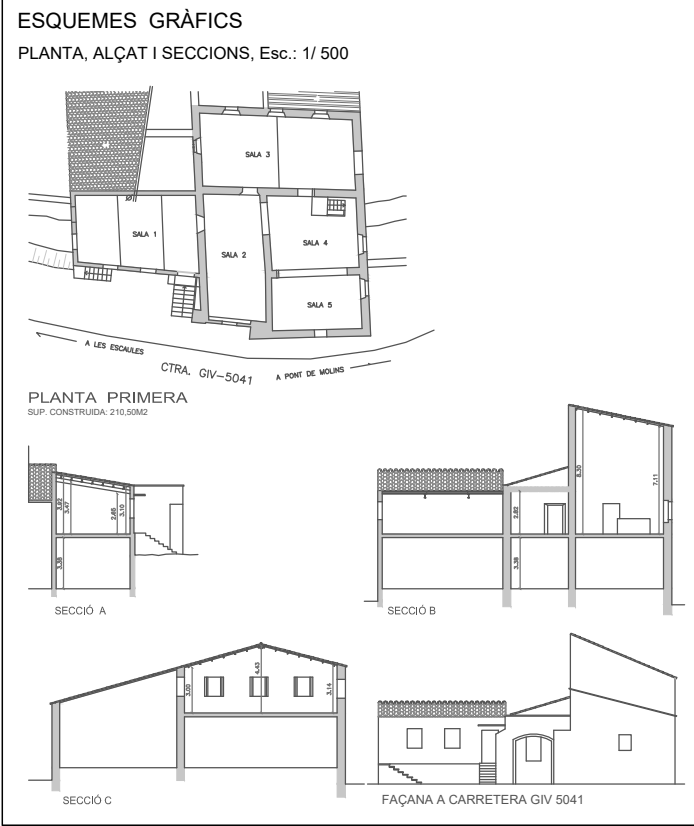
- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:
Adequar volums existents. Manteniment i millora de l'edificació existent. Es podran realitzar les reformes necessàries per mantenir l'ús actual de l'edificació principal i dels annexes. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.
- 3.2.- Usos alternatius permesos:
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.
- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 -OBSERVACIONS:

Aquesta masia és entremig dels TT.MM. de Boadella-Les Escaules i LLers.

REFERÈNCIA CADASTRAL:	17032A004000830000BH
NOM FINCA:	EL MOLÍ D'EN MIRÓ (CAN SALELLAS)
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	AIGUA (pou propi) / LLUM FOSSA SÈPTICA?

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

1.1.- Època de construcció: Segle XIX i posteriors. Segons cadastre: construcció (1800) / reformes (1961).

1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: --

1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge / Titularitat privada.

1.4.- Estat conservació immoble: Deficient.

1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Confronta amb la carretera de Pont de Molins a Les Escaules. Camí entrada sense pavimentar.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

Preservació per raons socials, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

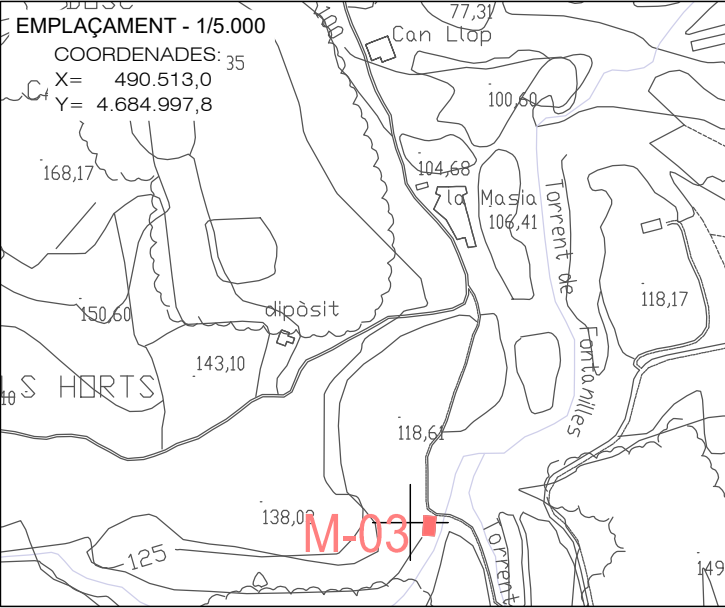
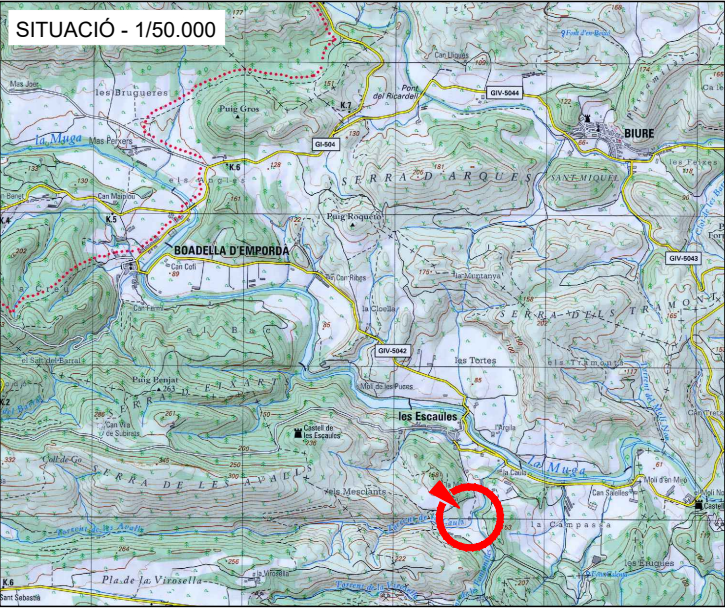
3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:
Adequar volums existents. Millora de l'edificació existent. Es podran realitzar les reformes necessàries per mantenir l'ús actual de l'edificació principal i dels annexes. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.

3.2.- Usos alternatius permesos:
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47, 48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.

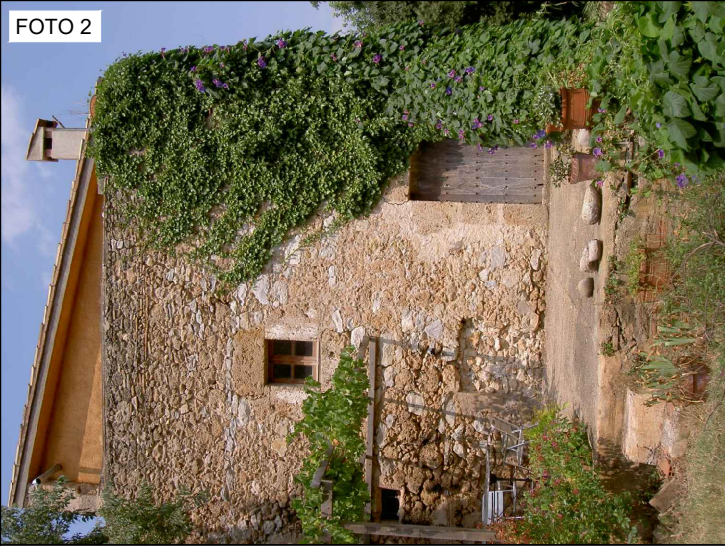
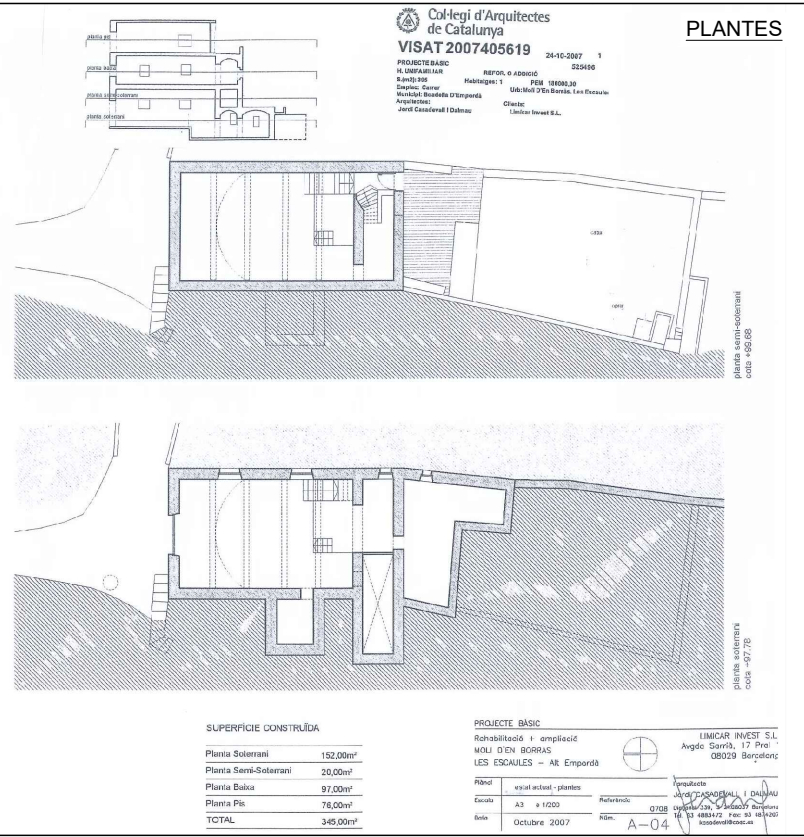
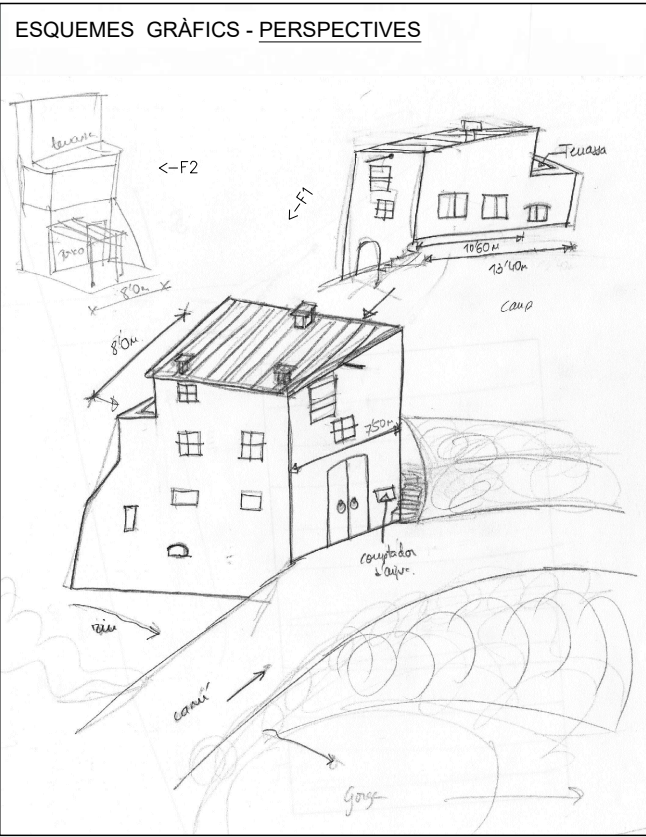
3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 - OBSERVACIONS:

Inclòs al Catàleg de Bens protegits

REFERÈNCIA CADASTRAL:	000100100DG98C0001GU
NOM FINCA:	EL MOLÍ D'EN BORRÀS
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	AIGUA (comptador)

Masia inclosa en el Catàleg de Patrimoni.

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: Segons llibre inèdit escrit l'any 1730 per Gregori Pelliser, regidor del Comú de Llers, el Molí d'en Borràs és del s. XIV.
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: Casa rural documentada segons "Documentació aportada: DC1+DC2" del present catàleg.
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Bo.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Pel final del c/ Figueres de Les Escaules, a uns 160 m per camí de terra.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi. Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants. És de construcció i composició tradicional, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi. Preservació per raons arquitectòniques, històriques, mediambientals, paisatgístiques i socials.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:

Es permetrà una ampliació màxima d'un 25% de la superfície actual construïda. Es podran realitzar les reformes necessàries per mantenir l'ús actual de l'edificació principal i dels annexes. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.

- 3.2.- Usos alternatius permesos:

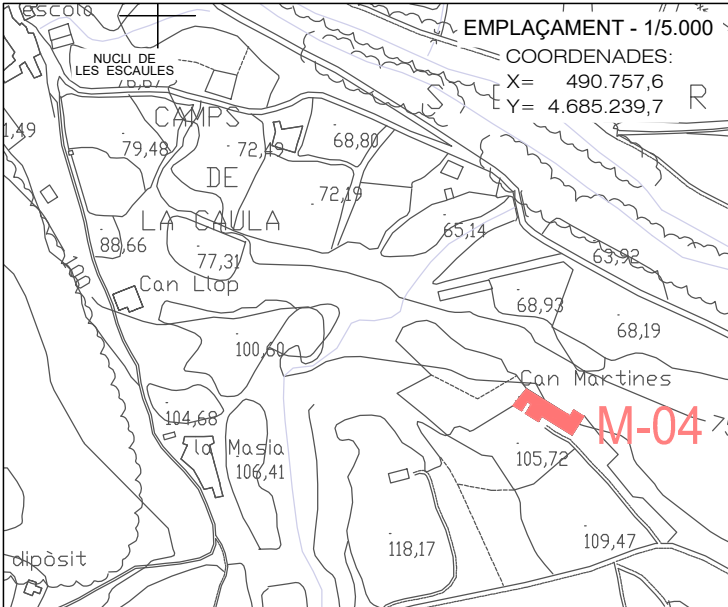
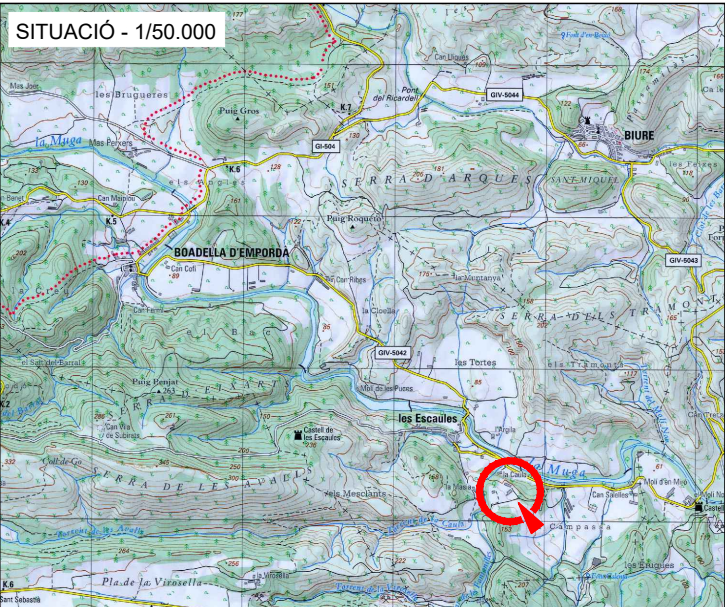
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.

- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:

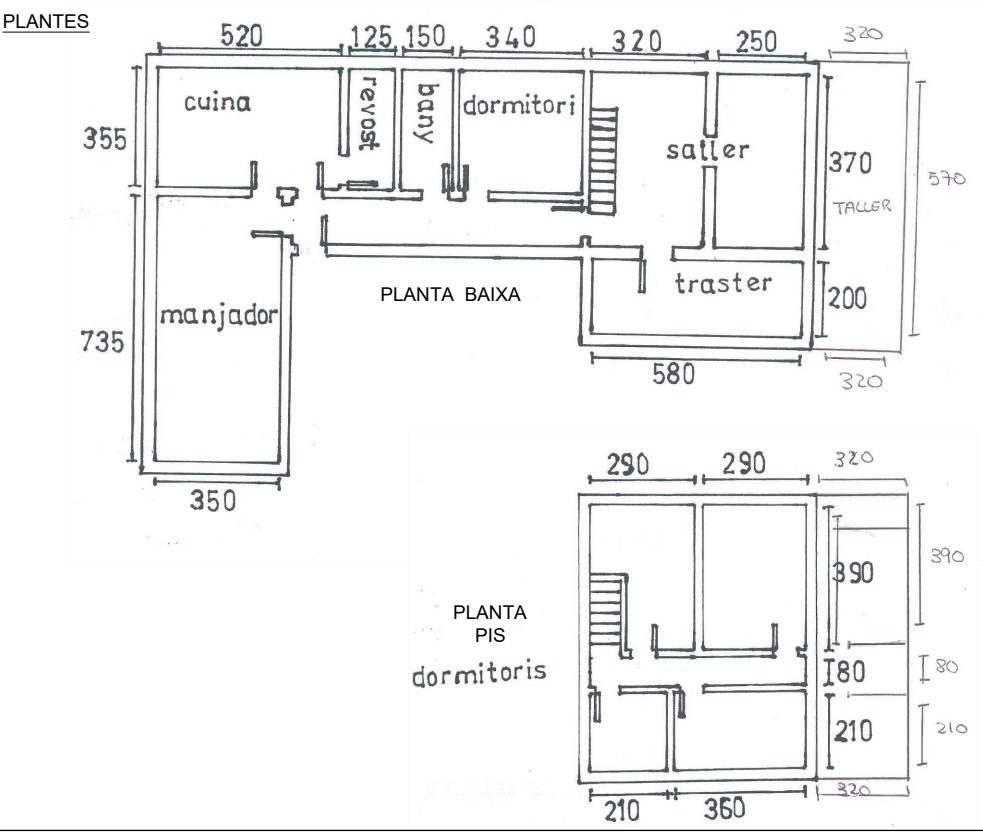
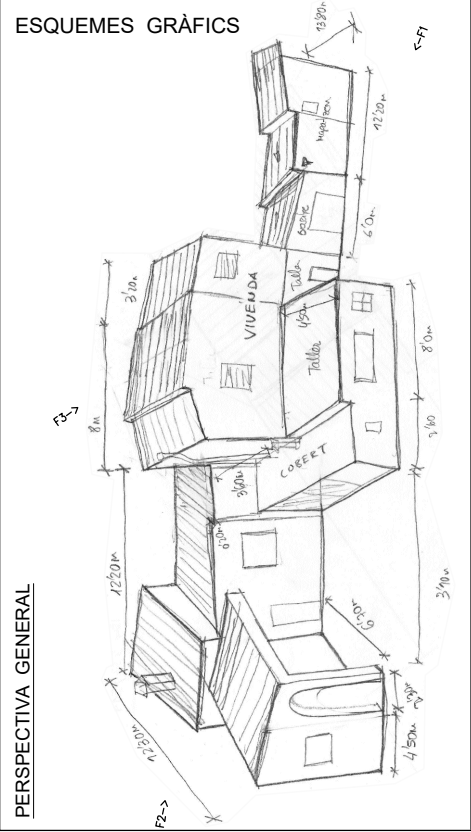
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 -OBSERVACIONS:

S'ha aportat certificat literal dades registrals propietat (vegeu "Documentació aportada: DC2").
Inclòs al Catàleg de Bens protegits

REFERÈNCIA CADASTRAL:	17032A005000680000BL
NOM FINCA:	CAN MARTINES
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	AIGUA (pou propi) / LLUM FOSSA SÈPTICA / TELÈFON

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: Segle XVIII-XIX.
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: Masia documentada segons "Documentació aportada: DC1+DC2".
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge (edificació principal) i Taller i magatzem (edificacions annexes) / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Normal.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Des de la Ctra. GIV-5042 de Pont de Molins a Les Escaules, a 650 m per camí de terra.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants. És de construcció i composició popular, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi.

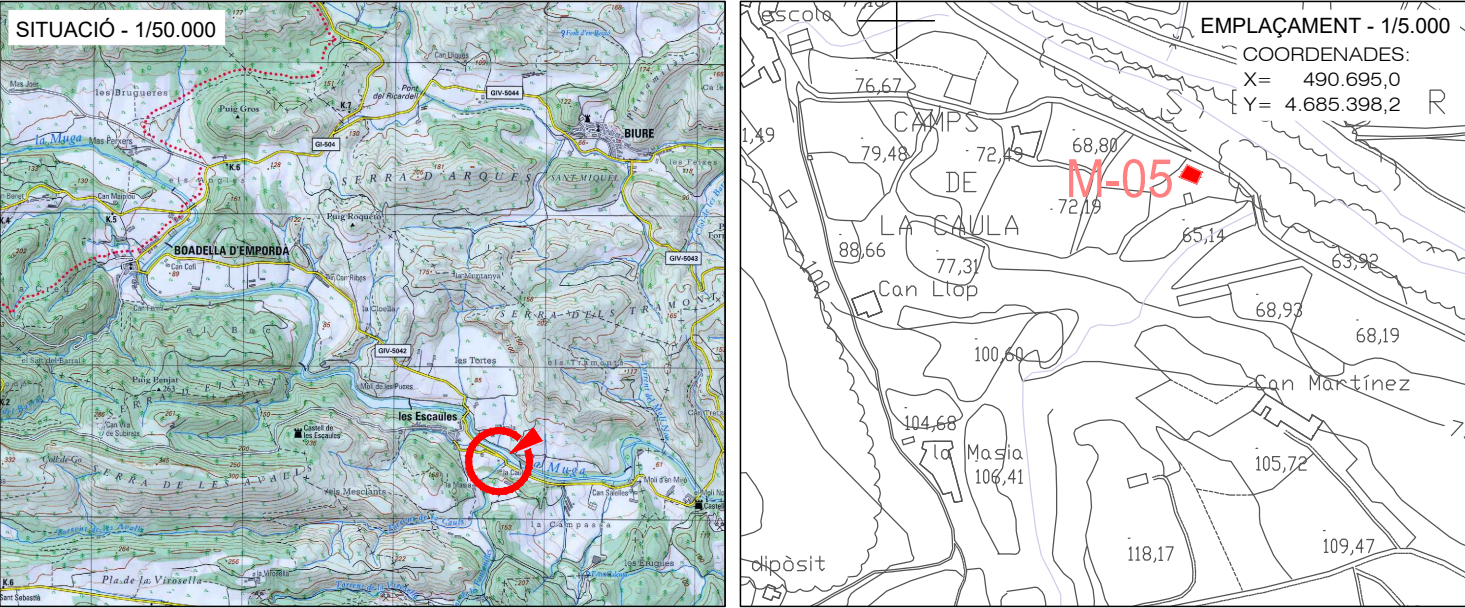
Preservació per raons socials, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:
Adequar volums existents. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.
- 3.2.- Usos alternatius permesos:
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.
- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 - OBSERVACIONS:

S'ha aportat escriptura propietat.

REFERÈNCIA CADASTRAL:	17032A005000160000BI
NOM FINCA:	MAS "CAN PAISANO"
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	AIGUA (pou propi) / LLUM FOSSA SÈPTICA / TELÈFON

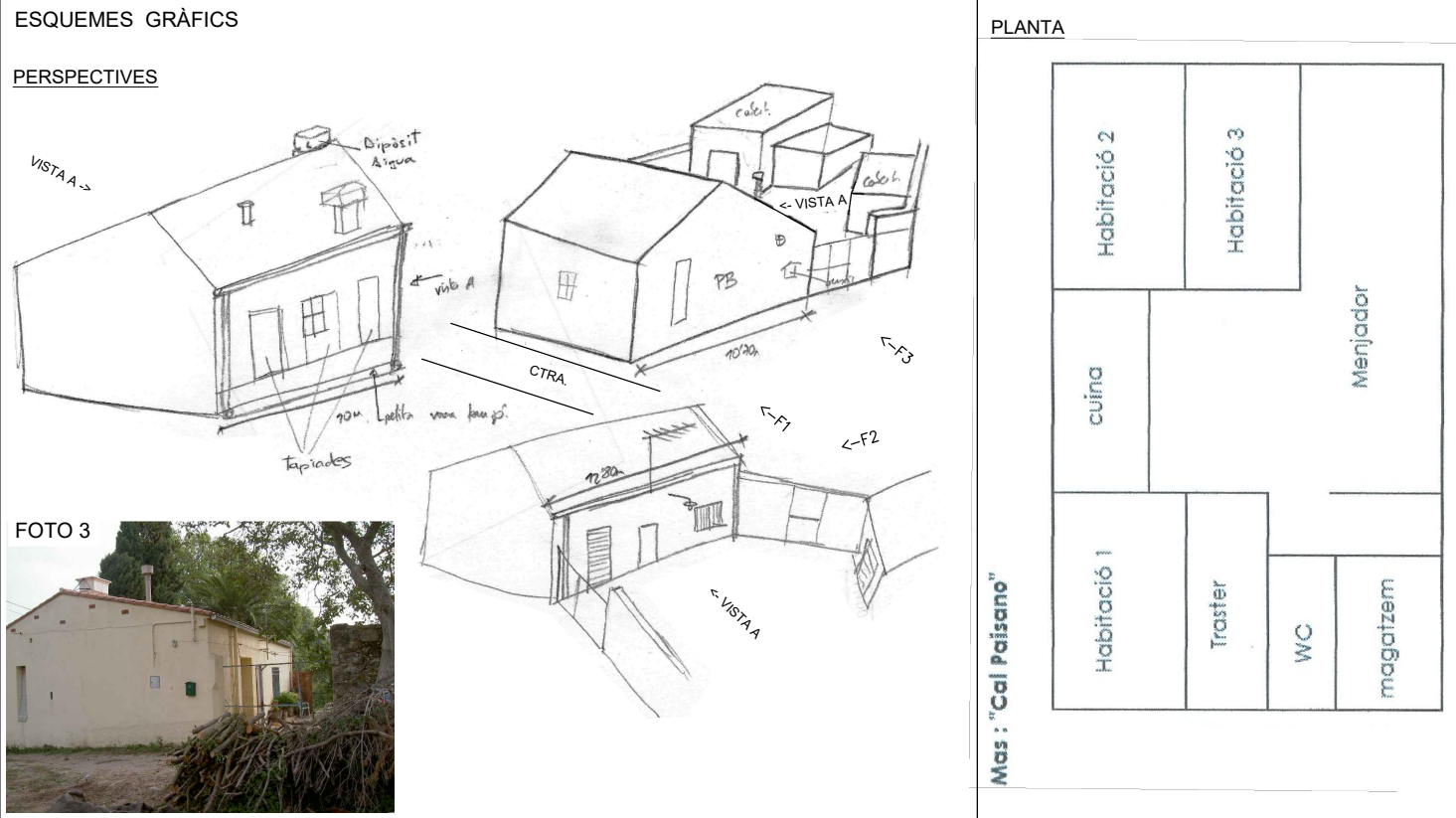

FOTO 2

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

1.1.- Època de construcció: 1931.

1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: ---

1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge / Titularitat privada.

1.4.- Estat conservació immoble: Bo.

1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Costat Ctra. GIV-5042 de Pont de Molins a Les Escaules. Accés a peu.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

Preservació per raons socials, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:
Adequar volums existents. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.

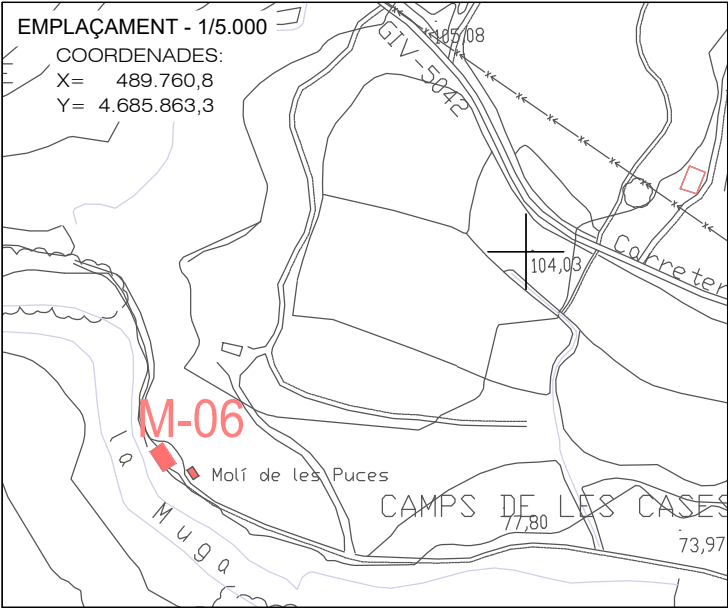
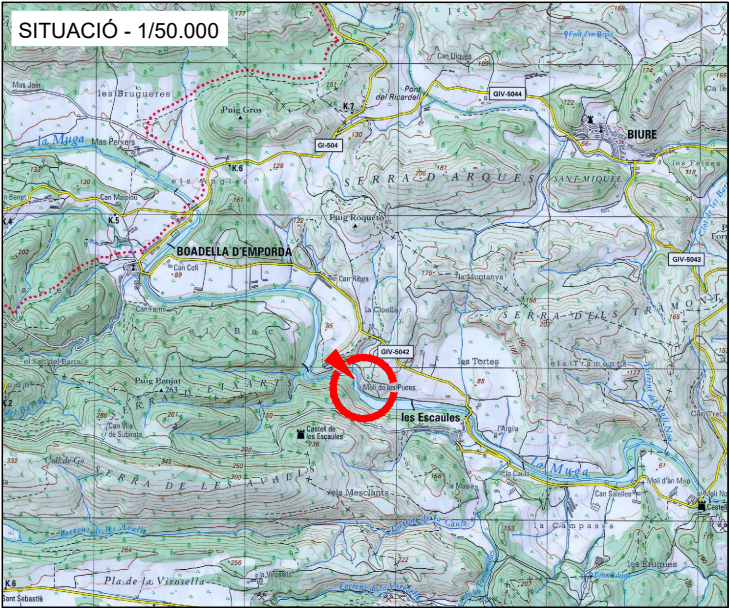
3.2.- Usos alternatius permesos:
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.

3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

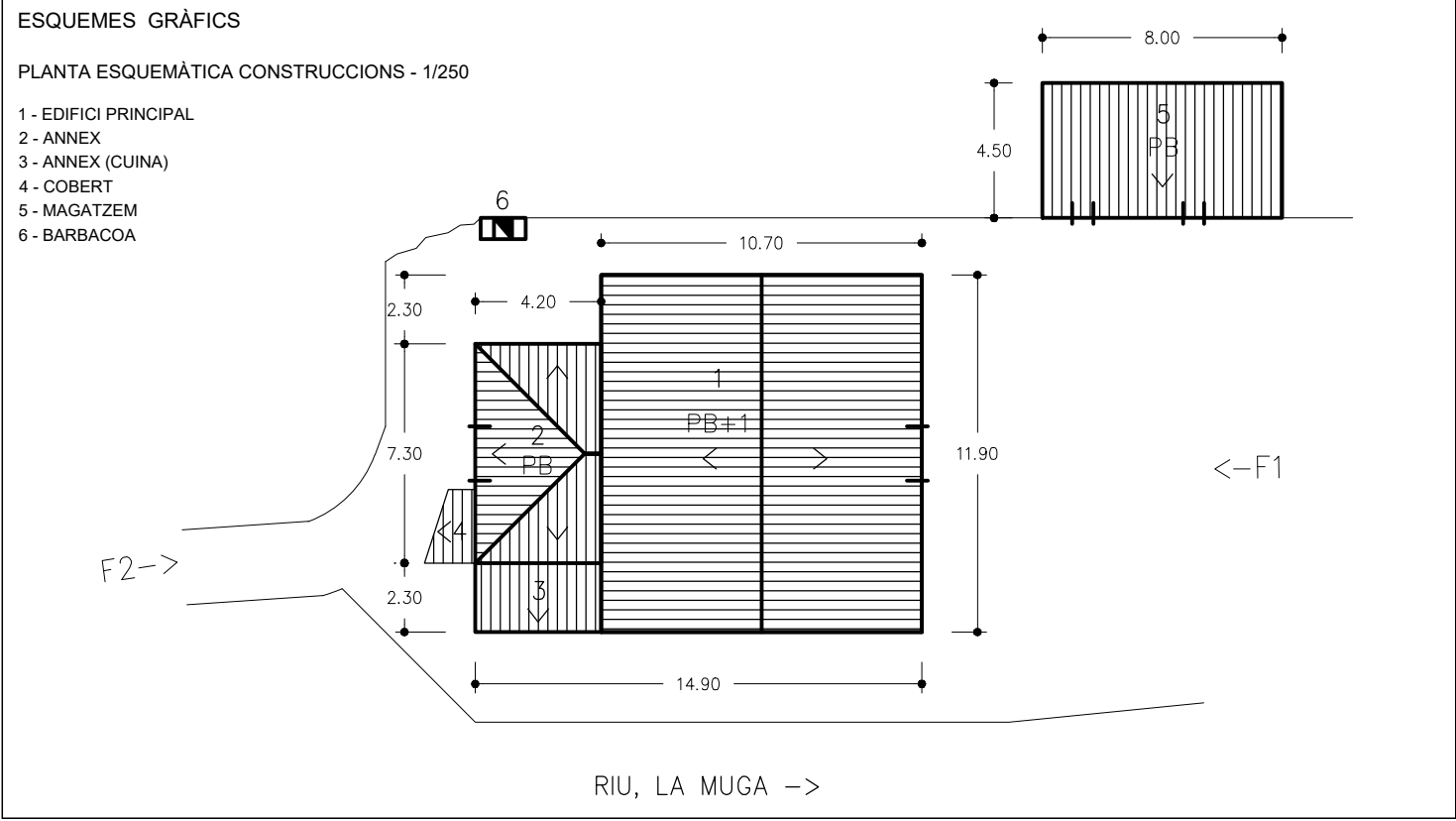
4 -OBSERVACIONS:

S'ha aportat escriptura manifestació herència de 30 abril 1969.

Inclòs dintre l'àrea d'expectativa arqueològica de La Caula-Castell inclosa al Catàleg de Bens a Protegir

REFERÈNCIA CADASTRAL:	17032A003000950000BD
NOM FINCA:	MOLÍ DE LES PUCES (ANTIGA CENTRAL)
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 8a
SERVEIS EXISTENTS:	LLUM / AIGUA

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

Masia inclosa en el catàleg de Patrimoni.

1.1.- Època de construcció: Segons cadastre: construcció (1919) / reformes (1968).

1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: Antiga central hidroelèctrica. Masia documentada segons "Documentació aportada: DC1".

1.3.- Ús actual / Titularitat: Deshabitada / Titularitat privada.

1.4.- Estat conservació immoble: Bo.

1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Accés sense pavimentar (en mal estat), a uns 700 m de la Ctra.GIV-5042.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants. És de construcció i composició tradicional, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi.

Preservació per raons arquitectòniques, històriques, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:

Manteniment i millora de l'edificació existent. Manteniment de la massa boscosa del seu entorn.

3.2.- Usos alternatius permesos:

Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal, i establiment de turisme rural i establiment hotelier amb exclusió de la modalitat d'hotel apartament. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.

3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:

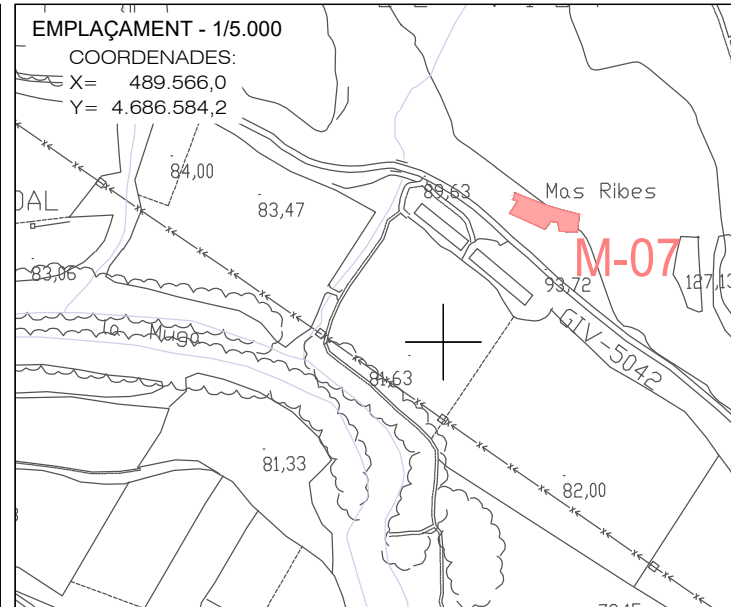
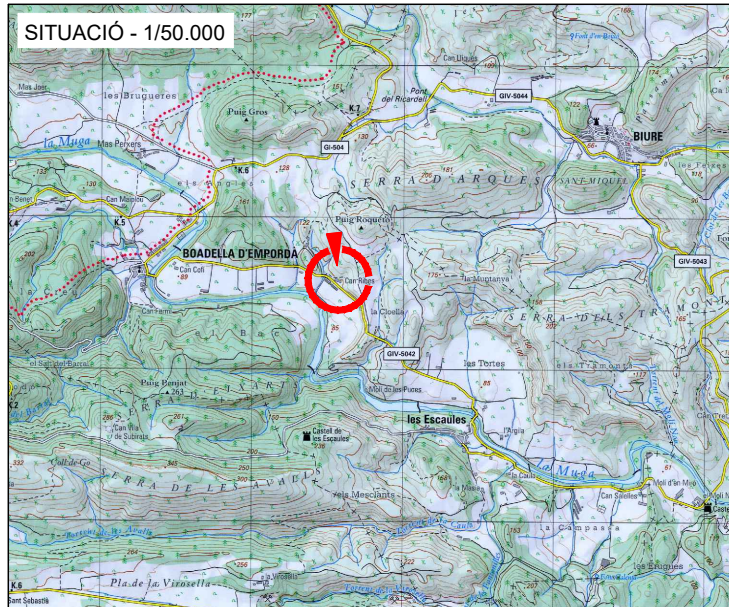
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 -OBSERVACIONS:

Es tracta d'una antiga central hidroelèctrica, actualment en desús.

Inclòs al Catàleg de bens a protegir

REFERÈNCIA CADASTRAL:	17032A003000410000BU
NOM FINCA:	MAS RIBAS (CAN VIÓ)
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7b
SERVEIS EXISTENTS:	AIGUA (pou propi) / LLUM FOSSA SÈPTICA

ESQUEMES GRÀFICS

PERSPECTIVES:

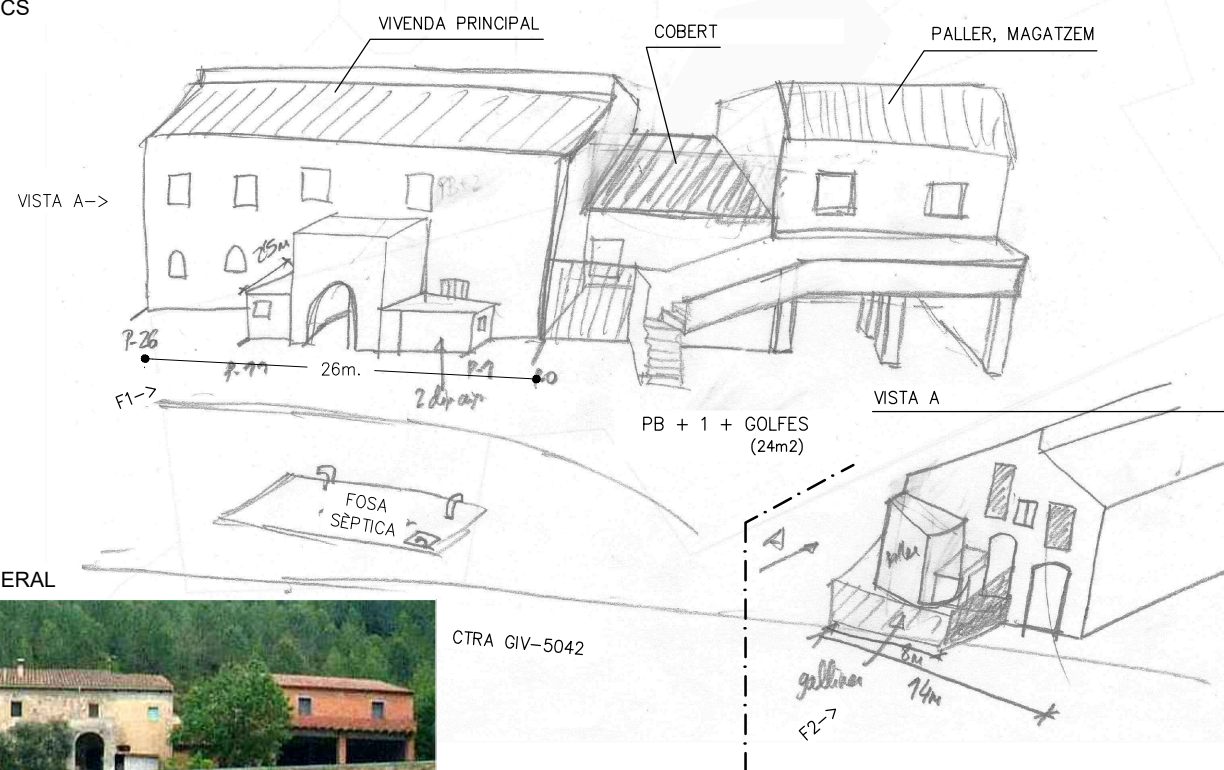

FOTO 3, VISTA GENERAL

FOTO 1

FOTO 2

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: Segons cadastre: 1850 (construcció) / 1959 (reformes).
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: Masia documentada segons "Documentació aportada: DC1+DC2".
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Normal.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Costat Ctra. GIV-5042 de Pont de Molins a Les Escaules. Accés bo.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants. És de construcció i composició tradicional, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi.

Preservació per raons arquitectòniques, socials, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:

Adequar volums existents. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.

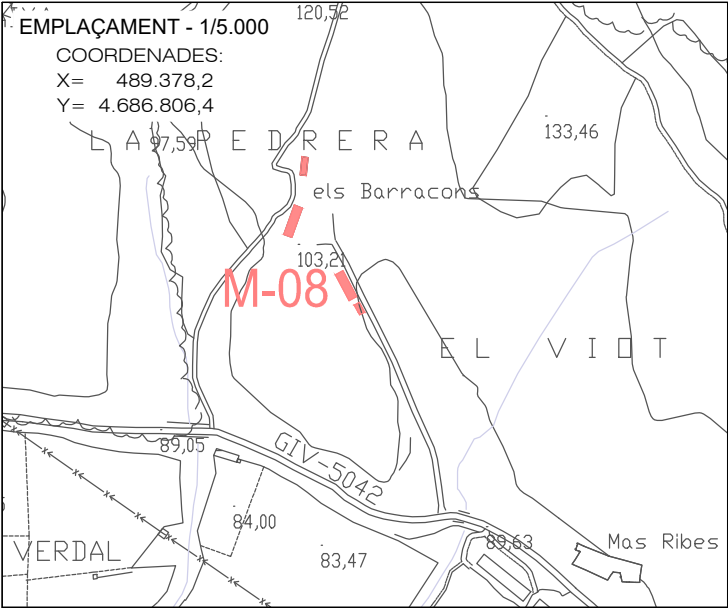
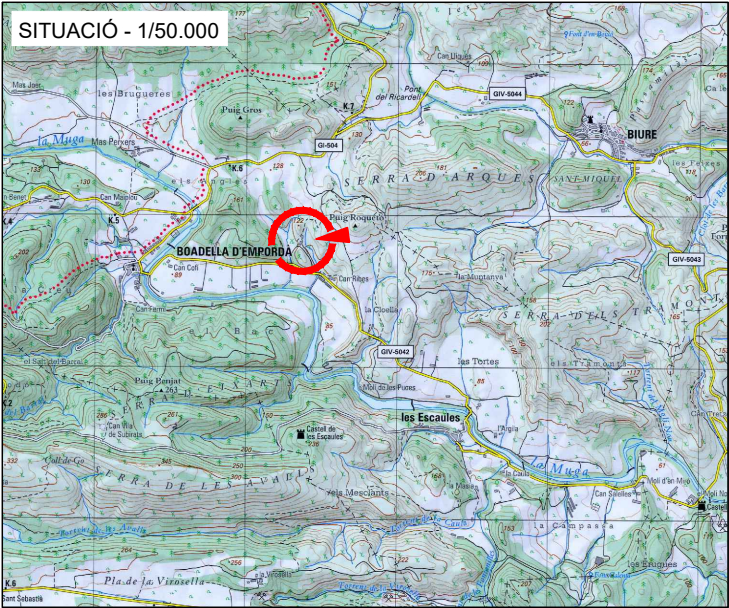
- 3.2.- Usos alternatius permesos:

Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.

- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:

Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

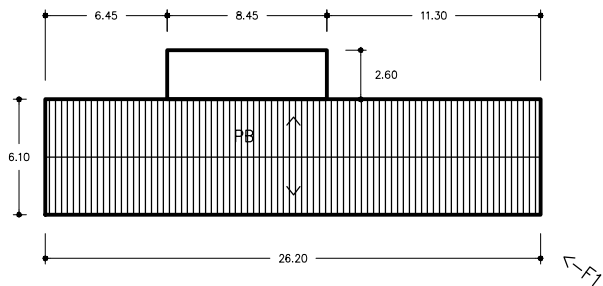
4 -OBSERVACIONS:

REFERÈNCIA CADASTRAL:	17032A003001830000BT
NOM FINCA:	MAS "ELS BARRACONS"
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 8b
SERVEIS EXISTENTS:	AIGUA (pou propi)

ESQUEMES GRÀFICS

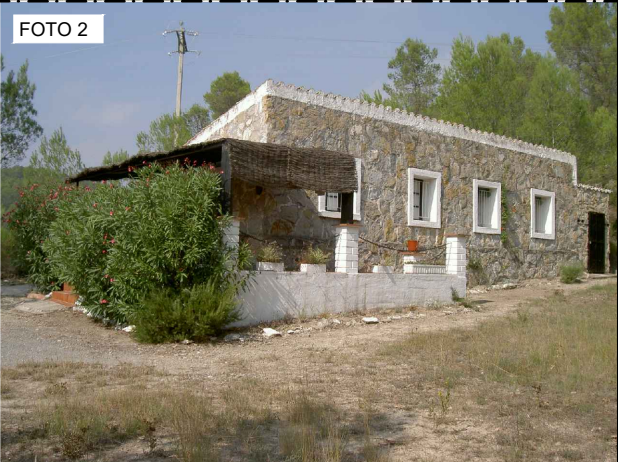
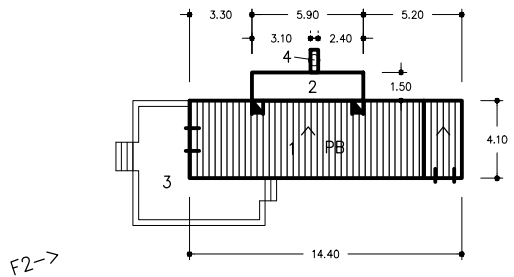
PLANTA, Esc.: 1/400

ESQUEMES GRÀFICS

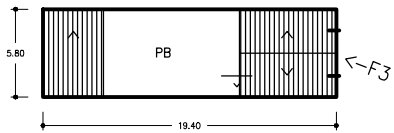
PLANTA, Esc.: 1/400

- 1- EDIFICI PRINCIPAL
- 2- CUINA-BANY
- 3- PORXO
- 4- DIPÒSIT AIGUA

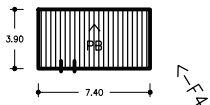

ESQUEMES GRÀFICS

BARRACA
PLANTA, Esc.: 1/500

COBERT
PLANTA, Esc.: 1/500

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: Mitjans segle XX.
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: Edificació militar durant la guerra civil (casa principal: oficials).
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Normal.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Confronten amb la carretera GIV-504 de Pont de Molins a Les Escaules. Camí entrada sense pavimentar.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

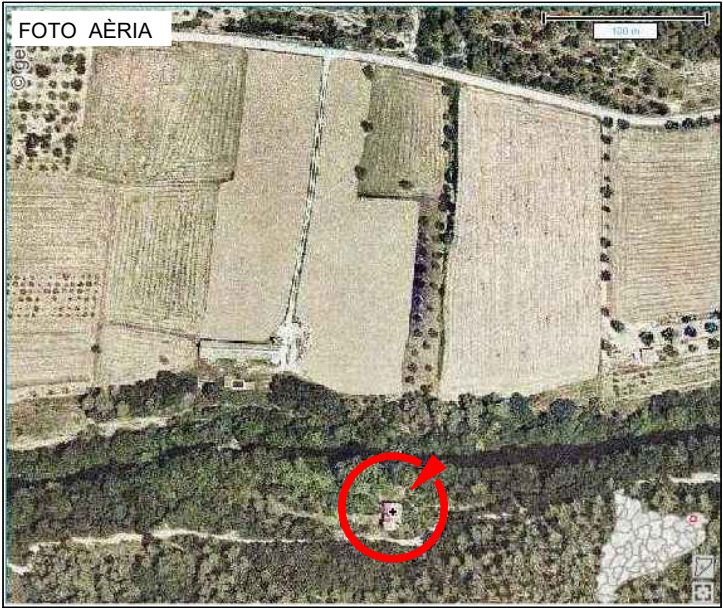
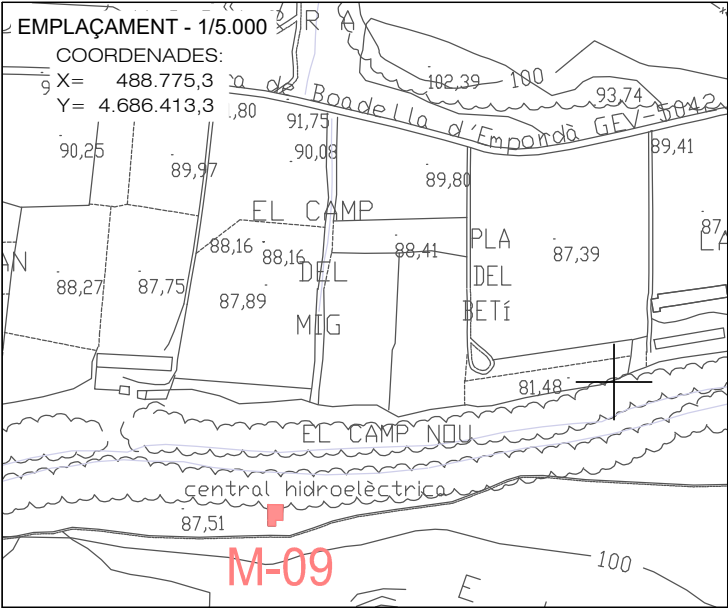
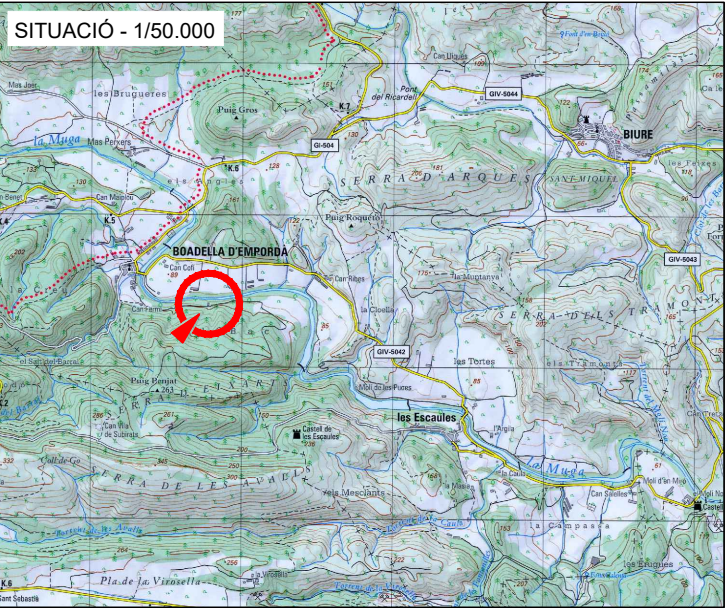
És de construcció i composició popular, i forma part del paisatge consolidat del municipi.

Preservació per raons socials, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:
Adequar volums existents. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.
- 3.2.- Usos alternatius permesos:
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.
- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 -OBSERVACIONS:

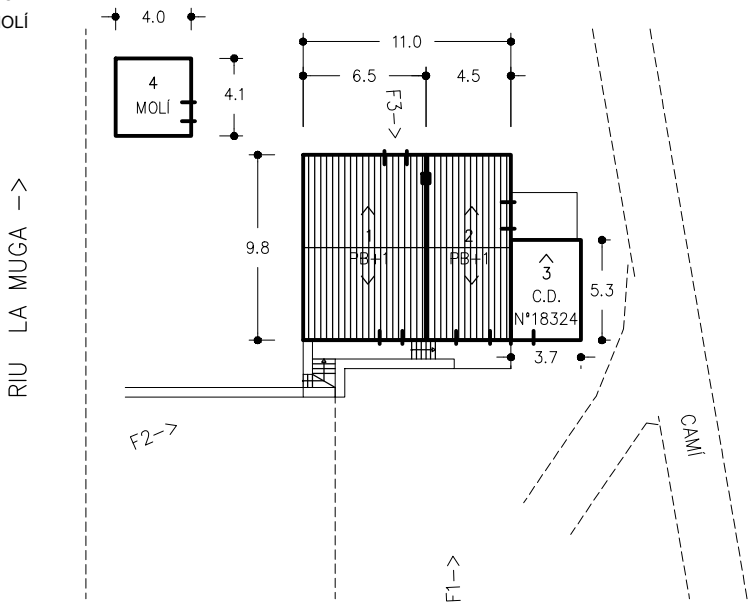

REFERÈNCIA CADASTRAL:	17032A003001770000BQ
NOM FINCA:	"EL MOLÍ" (CENTRAL HIDROELÈCTRICA)
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 8a
SERVEIS EXISTENTS:	LLUM / AIGUA / TELÈFON

ESQUEMES GRÀFICS

PLANTA ESQUEMÀTICA CONSTRUCCIONS - Esc. 1/ 400

- 1 - CENTRAL
- 2 - VIVENDA
- 3 - CENTRE DE DISTRIBUCIÓ ELÈCTRICA
- 4 - ANTIC MOLÍ

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: Segle XVIII, 1787 segons inscripció.
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: Central hidroelèctrica de principis de segle. Masia documentada segons "Documentació aportada: DC1".
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Deshabitat i en desús/ Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Deficient (abandonat).
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Camí sense pavimentar des de "Can Fermí" (continuació carrer Ginebra) a uns 500 m.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi. Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants. És de construcció i composició tradicional, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi. Preservació per raons arquitectòniques, paisatgístiques i mediambientals.

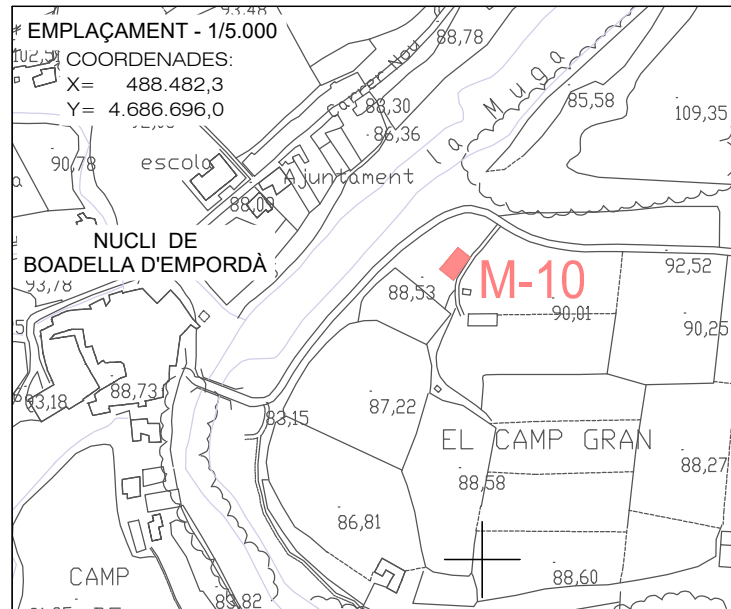
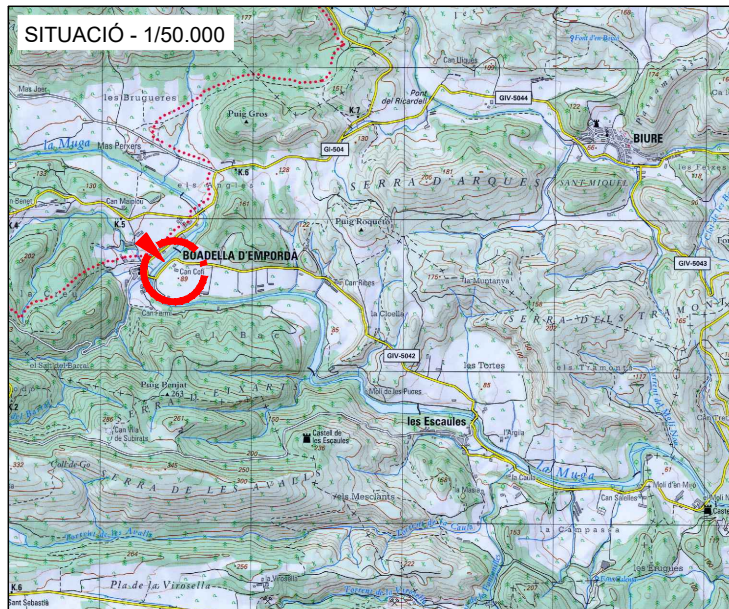
3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent: Adequar volums existents. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.
- 3.2.- Usos alternatius permesos: Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal, i establiment de turisme rural i establiment hotelier amb exclusió de la modalitat d'hotel apartament. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.
- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau: Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

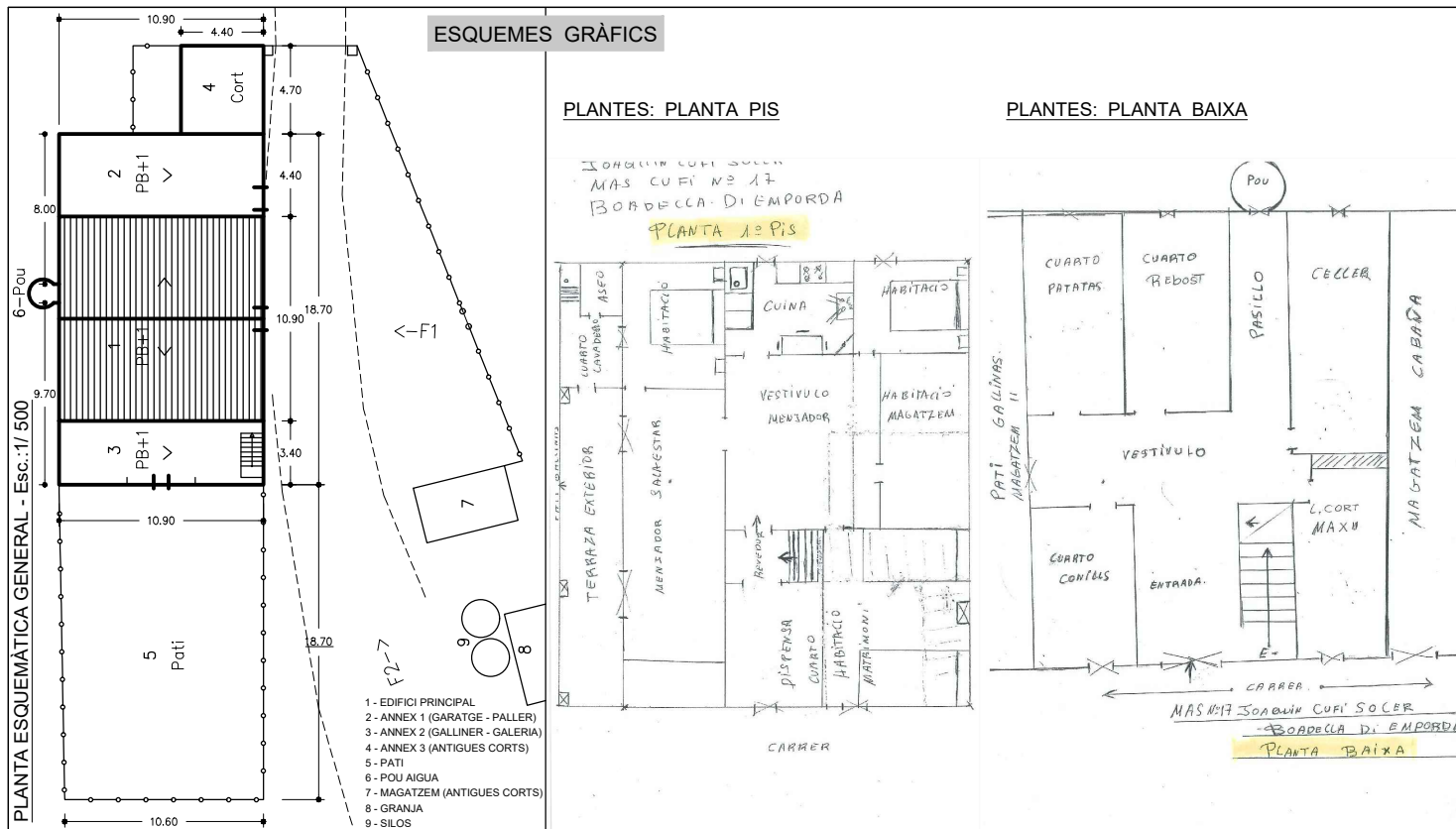
4 -OBSERVACIONS:

S'ha aportat escriptura propietat.
Es tracta d'una antiga central hidroelèctrica i habitatge annex.
Inclòs al Catàleg de Bens Protegits

REFERÈNCIA CADASTRAL:	17032A003000640000BX
NOM FINCA:	MAS CUFÍ
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	AIGUA (pou propi) / LLUM FOSSA SÈPTICA / TELÈFON

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: Segons cadastre (1800) / 1985 (reformes).
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: Masia documentada segons "Documentació aportada: DC1+DC2".
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Bo.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Des de la Ctra. GIV-5042 de Boadella a Les Escaules, a uns 20 m per camí de terra.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants. És de construcció i composició tradicional i popular, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi.

Preservació per raons arquitectòniques, històriques, socials, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:

Adequar volums existents. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.

- 3.2.- Usos alternatius permesos:

Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2005 de 26 de juliol i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.

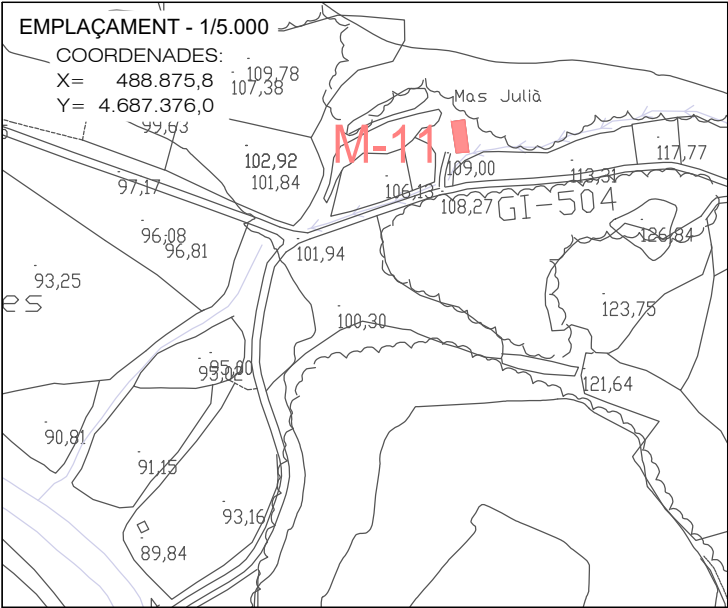
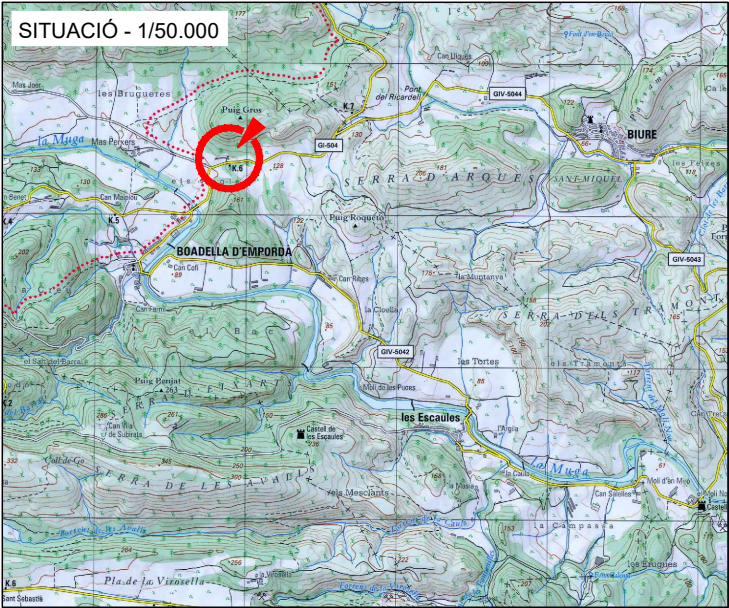
- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:

Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 -OBSERVACIONS:

S'ha aportat escriptura propietat.

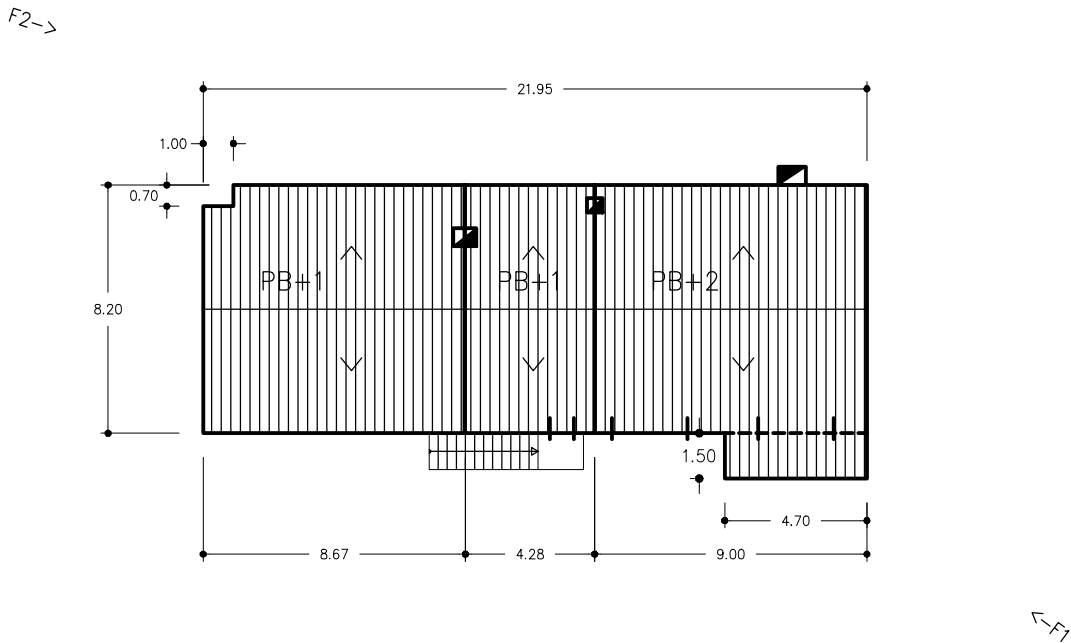

REFERÈNCIA CADASTRAL:	000400100DG88F0001UU
NOM FINCA:	MAS JULIÀ
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	LLUM / AIGUA / TELÈFON

ESQUEMES GRÀFICS

PLANTA ESQUEMÀTICA CONSTRUCCIONS, Esc.: 1/250

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: Abans del 1800 - Reforma anys 1960.
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: Masia documentada segons "Documentació aportada: DC1".
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Dos habitatges / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Bo.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Des de la Ctra. GI-504, a 30 m per camí de terra.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants. És de construcció i composició tradicional, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi.

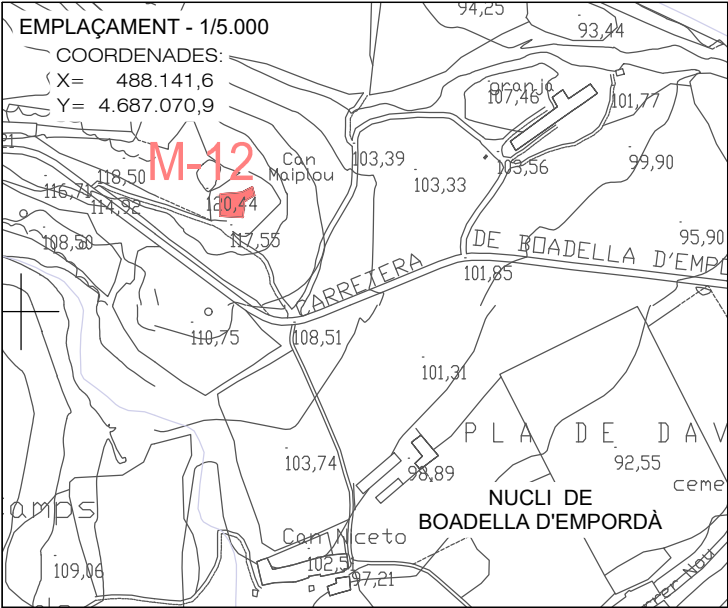
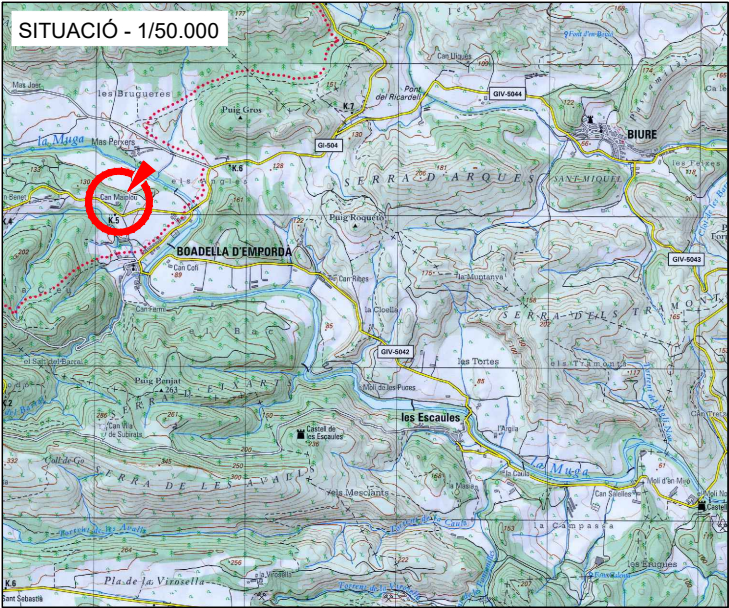
Preservació per raons arquitectòniques, històriques, socials, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

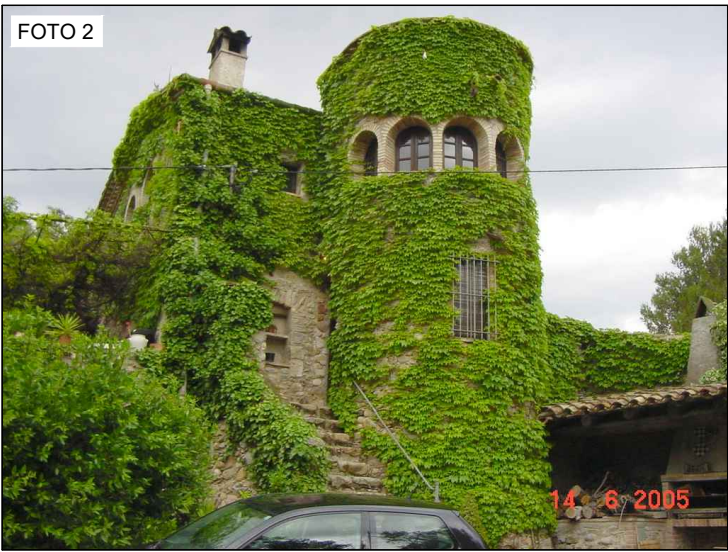
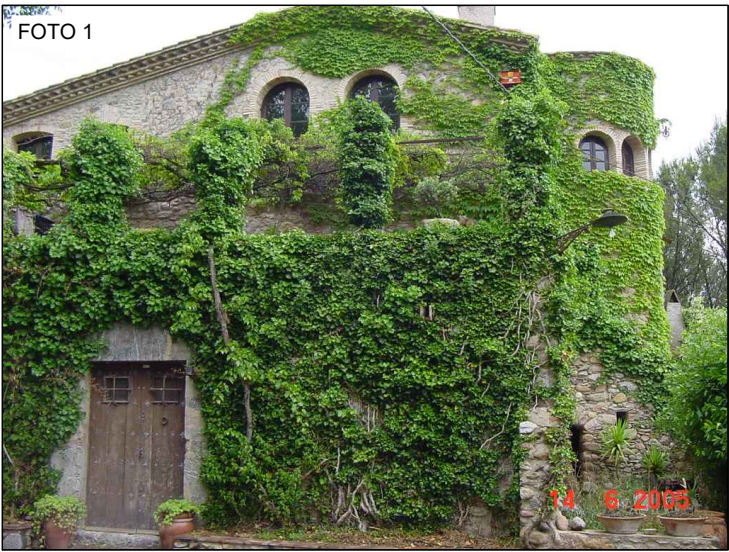
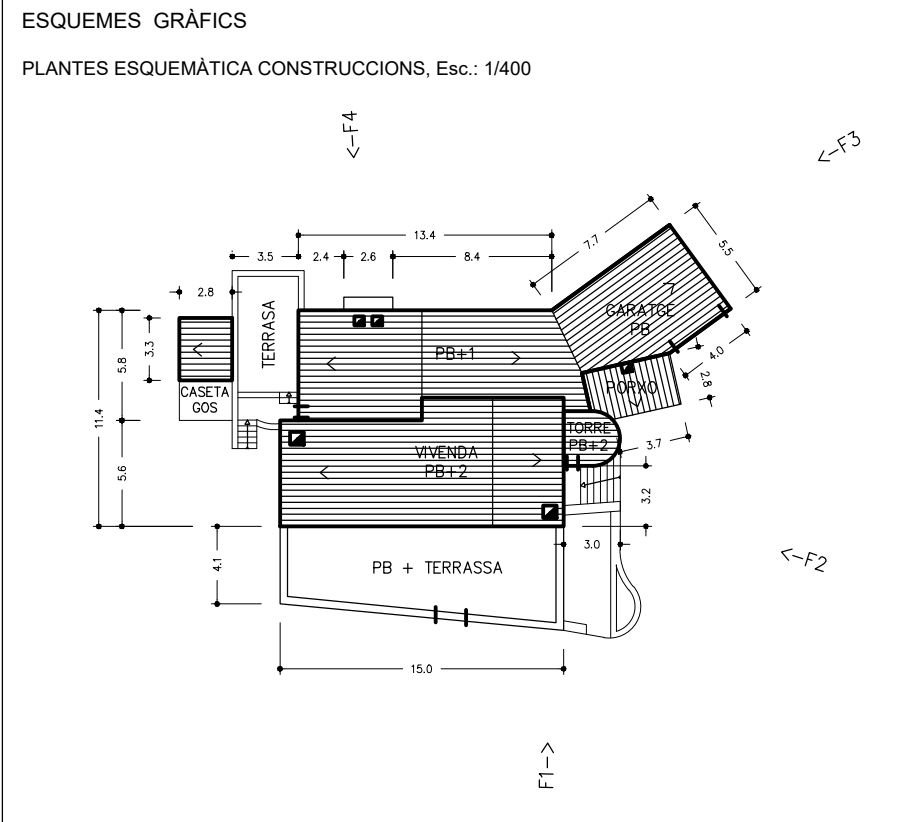
- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:
Adequar volums en les edificacions auxiliars. Manteniment de les edificacions existents. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.
- 3.2.- Usos alternatius permesos:
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.
- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 -OBSERVACIONS:

REFERÈNCIA CADASTRAL:	17032A002000230000BX
NOM FINCA:	MAS MARCÉ - CAN MAI PLOU
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	AIGUA (pou propi) / LLUM FOSSA SÈPTICA / TELÈFON

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

1.1.- Època de construcció: Segons inscripcions: any 1600.

1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: Masia documentada segons "Documentació aportada: DC1".

1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge / Titularitat privada.

1.4.- Estat conservació immoble: Molt bo.

1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Des de la Ctra. GIV-504 de Terrades a Boadella, a 80 m per camí de terra (dos accessos).

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants. És de construcció i composició tradicional, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi.

Preservació per raons arquitectòniques, històriques, socials, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:

Es permetrà una ampliació màxima d'un 25% de la superfície actual construïda. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.

3.2.- Usos alternatius permesos:

Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.

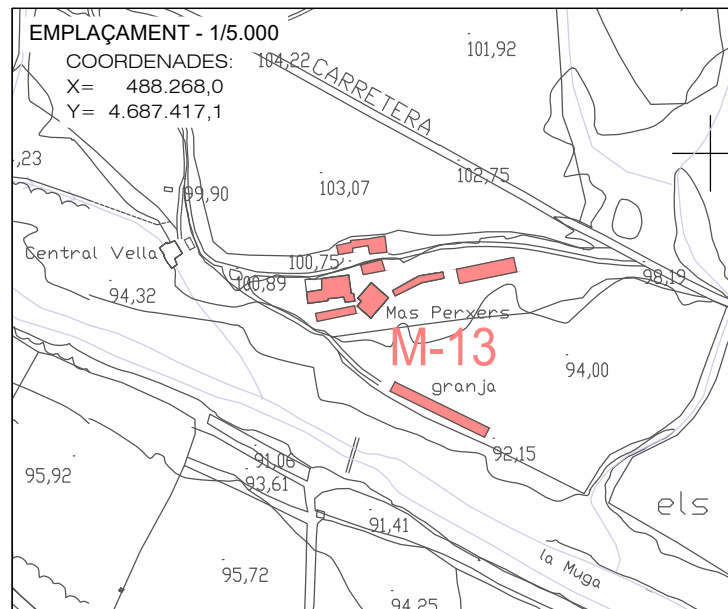
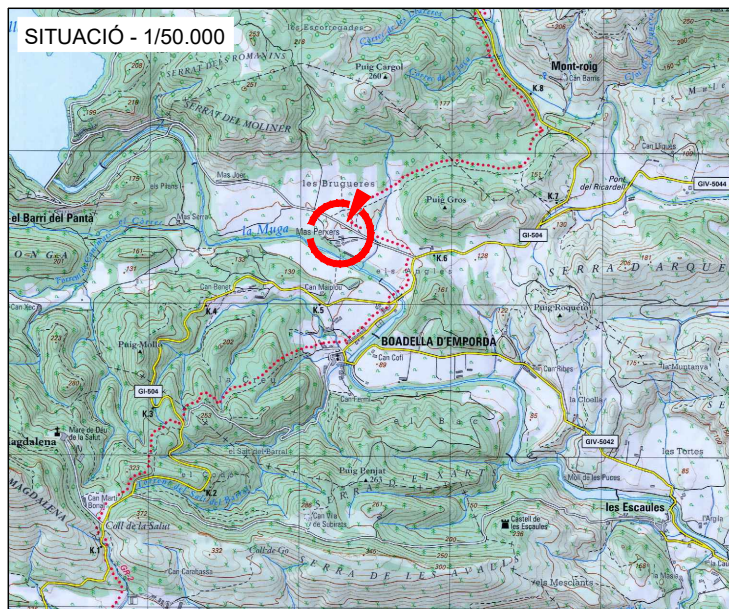
3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:

Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

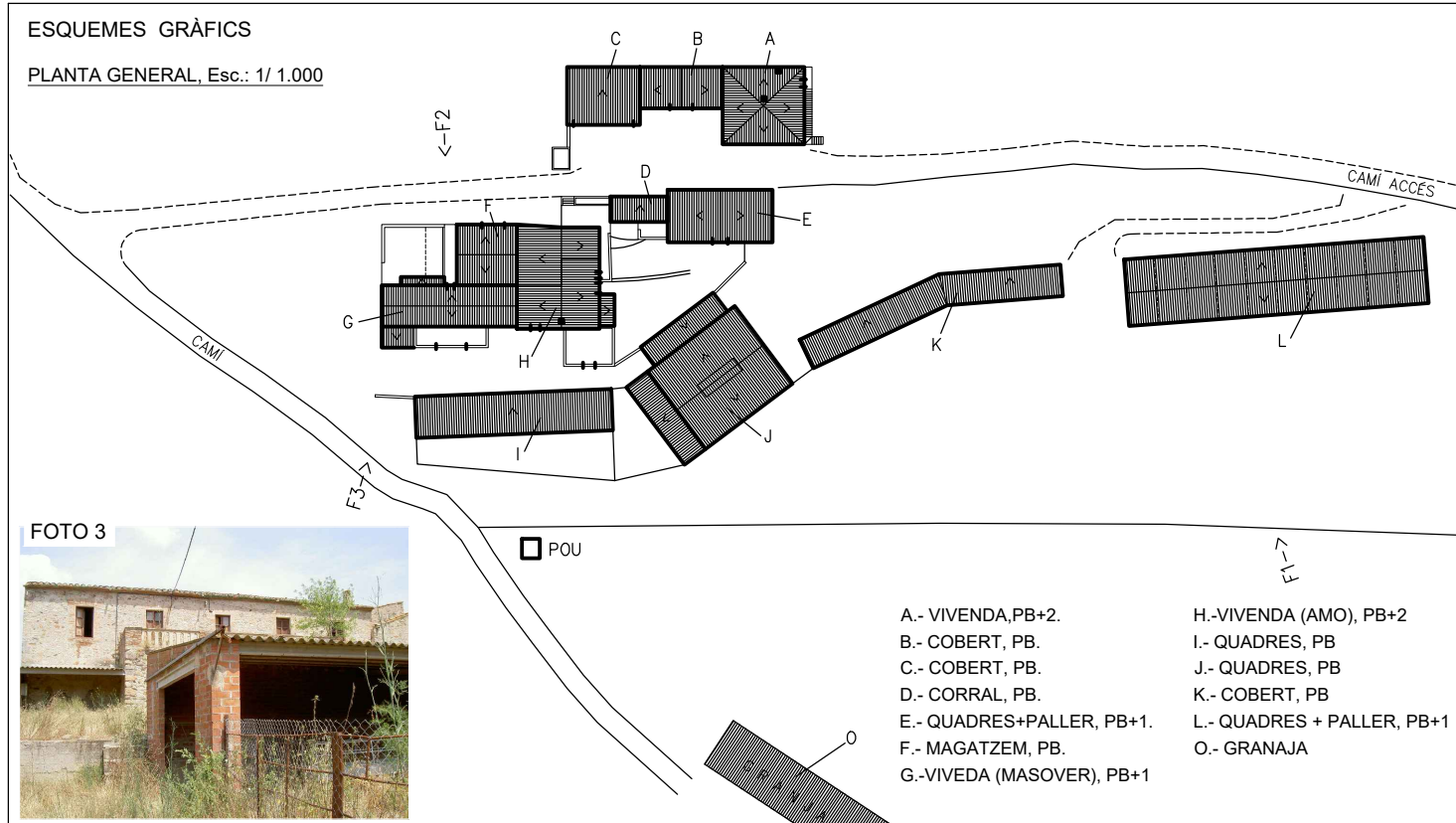
4 - OBSERVACIONS:

Edifici inclòs al Catàleg de Bens Protegits

Inclòs dintre espai d'interès ecològic

REFERÈNCIA CADASTRAL:	17032A002000110000BP
NOM FINCA:	MAS PERXERS
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	AIGUA (pou propi) / LLUM FOSSA SÈPTICA

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: Segons cadastre: construcció (1810) / 1960 (reformes).
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: Masia documentada segons "Documentació aportada: DC1+DC2".
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatges (edificacions principals) + Coberts, magatzems, quadres i pellers (edificacions annexes) / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Deficient.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Des de la Ctra. de Darnius a Biure, a uns 120 m per camí de terra.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

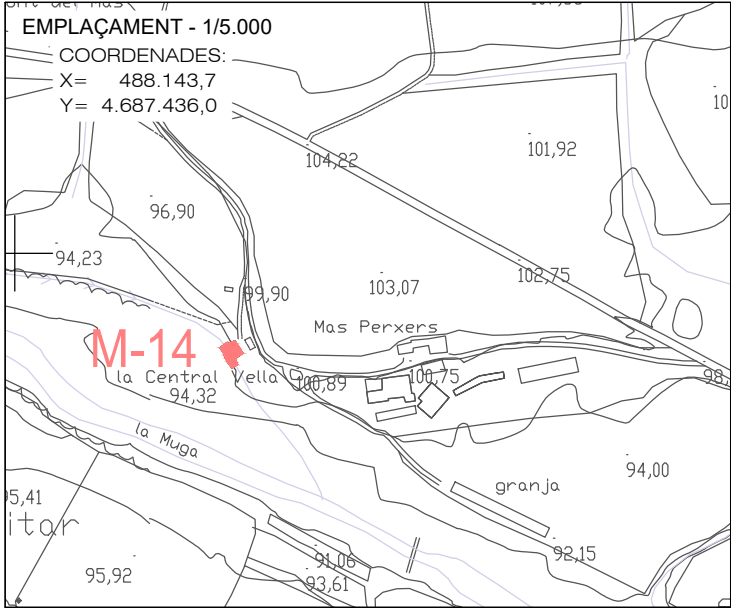
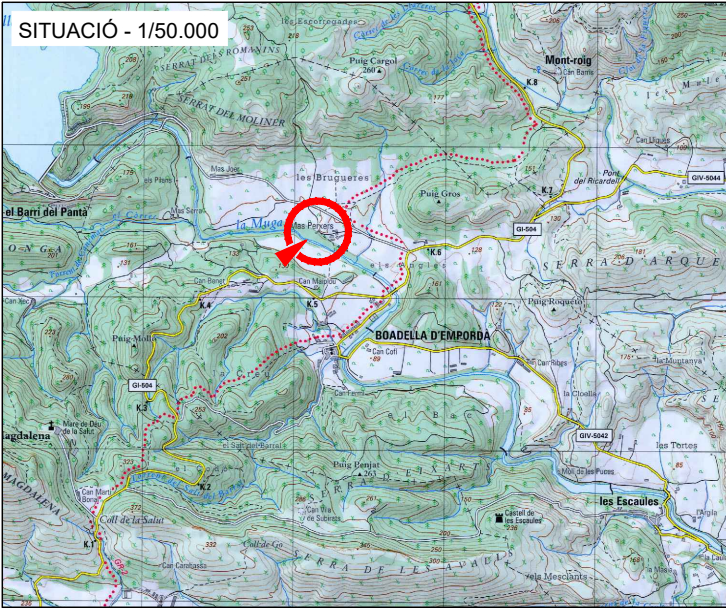
Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants. És de construcció i composició tradicional i popular, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi.

Preservació per raons arquitectòniques, històriques, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:
Adequar volums existents. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.
- 3.2.- Usos alternatius permesos:
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2005 de 26 de juliol i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.
- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 - OBSERVACIONS:

REFERÈNCIA CADASTRAL:	002400100DG88H0001IW
NOM FINCA:	LA CENTRAL VELLA (MAS FORNIOL)
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	AIGUA (pou propi) / LLUM FOSSA SÈPTICA

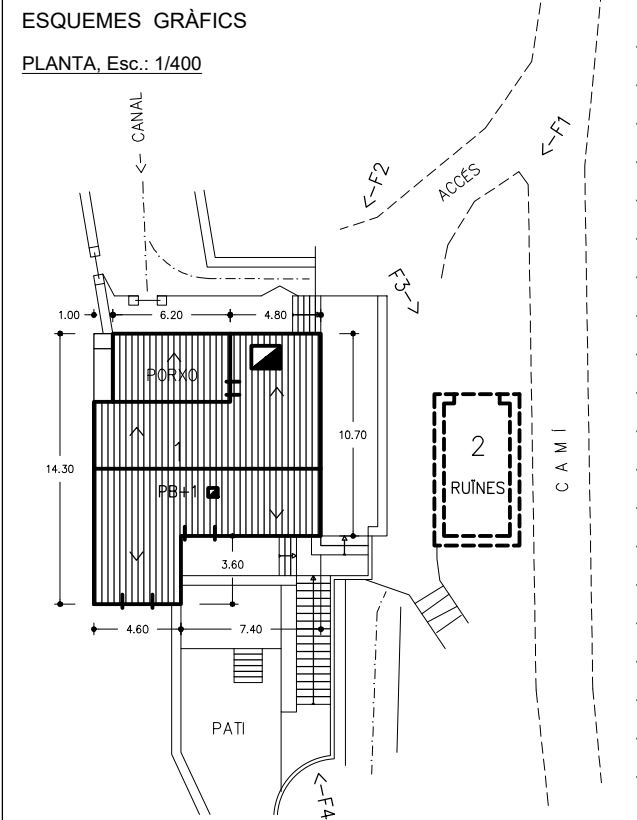

FOTO 4

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: Abans 1800 - Reformat entre 1970 i 1980.
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: Masia documentada segons "Documentació aportada: DC1+DC2".
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Deshabitat i en desús / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: (1) Bo. (2) En ruïnes.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Des de la Ctra. de Darnius a Biure, a uns 200 m per camí de terra.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

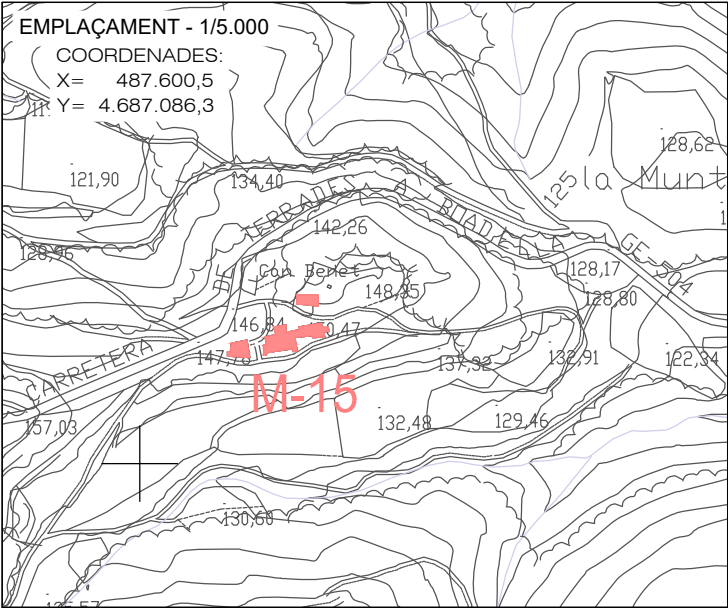
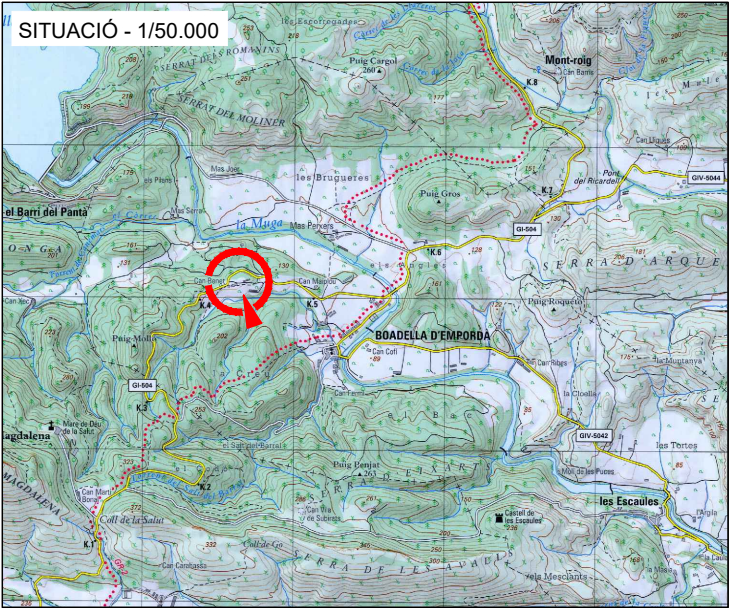
L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi. Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants. És de construcció i composició tradicional i popular, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi. Preservació per raons arquitectòniques, històriques, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

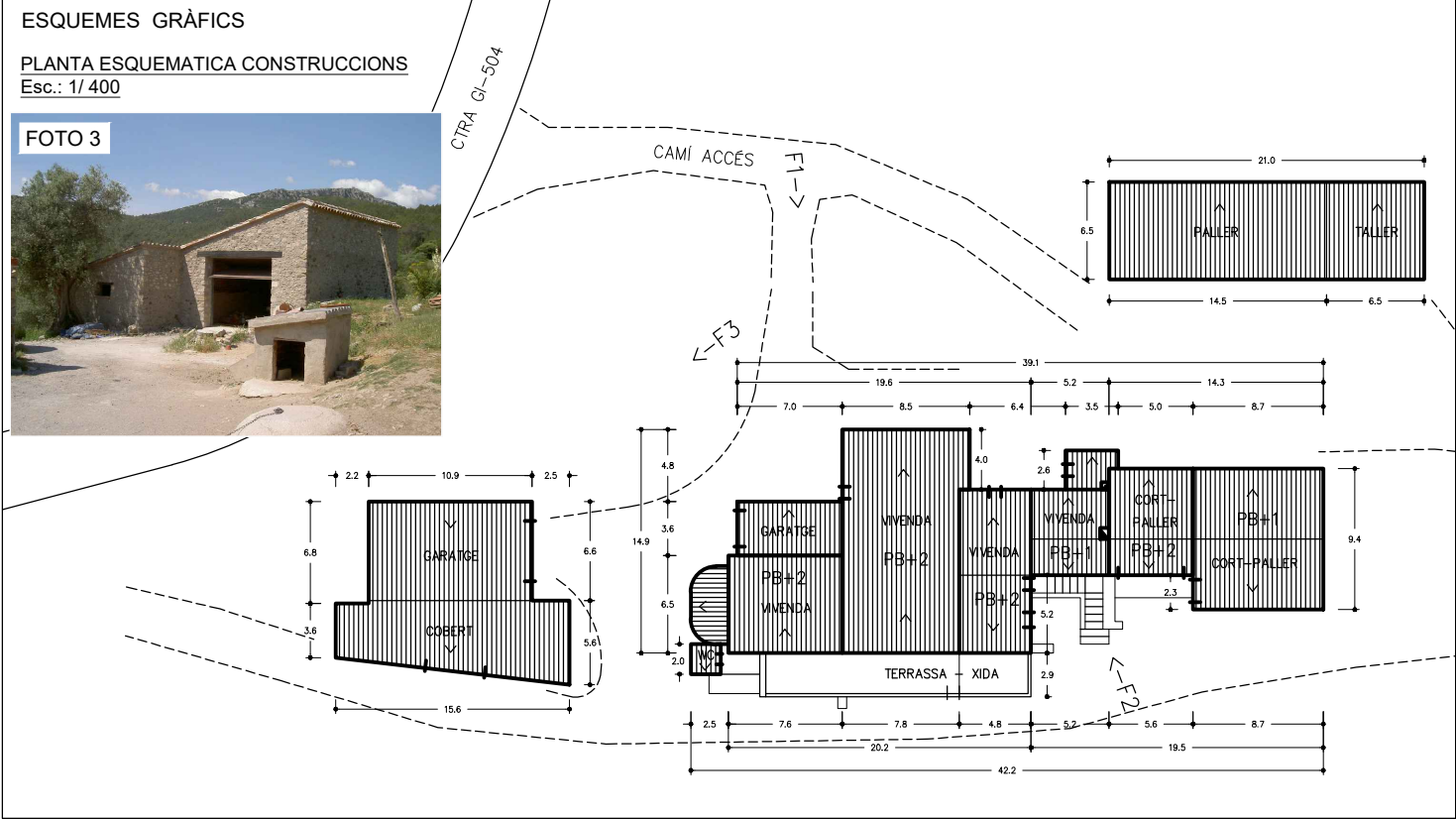
- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:
Mantenir i adequar volums existents. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.
- 3.2.- Usos alternatius permesos:
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal, i establiment de turisme rural (inclús un habitatge vinculat a l'activitat), i establiment hotelier amb exclusió de la modalitat d'hotel aparcament. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.
- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 -OBSERVACIONS:

Antiga central hidroelèctrica amb maquinària intacta. Interior de la construcció (1): accés obert i clares evidències d'abandonament. Facilitat d'accés a antiga sala de màquines central i al fossó entrada aigua (actualment buit). Edifici inclòs al Catàleg de Bens a Protegir

REFERÈNCIA CADASTRAL:	000300100DG88F0001WU
NOM FINCA:	MAS BENET
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	AIGUA (pou propi) / LLUM FOSSA SÈPTICA / TELÈFON

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: 1781 (segons la inscripció/placa més antiga).
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: Masia documentada segons "Documentació aportada: DC1+DC2".
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge, Casa de pagès (edificació principal) + Coberts (edificacions annexes) / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Bo.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Des de la Ctra. GIV-504 de Terrades a Boadella, a 15 m per camí de terra (dos accessos).

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

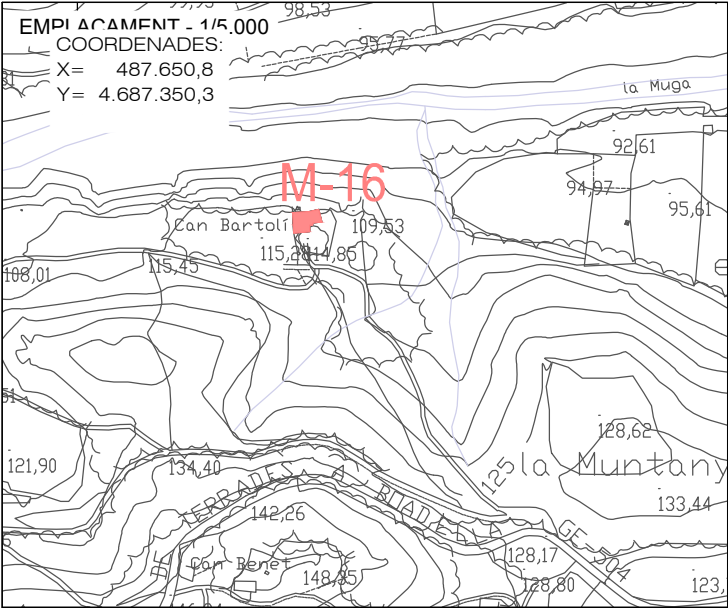
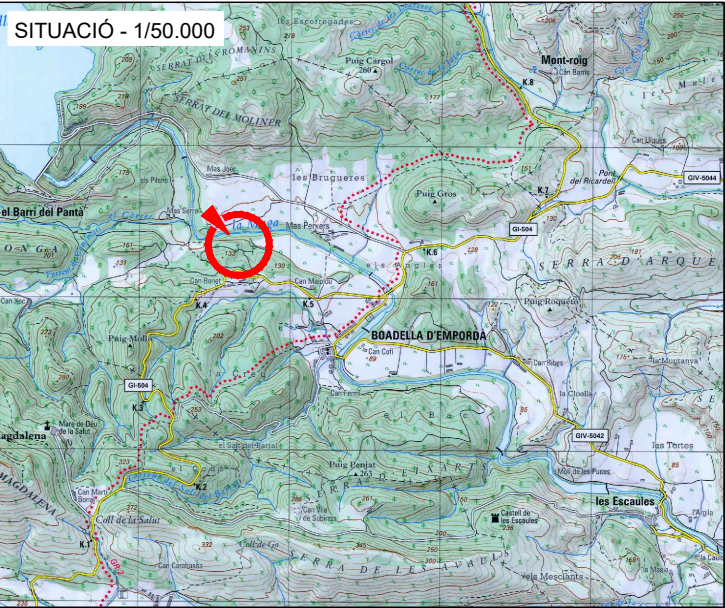
L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi. Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants. És de construcció i composició tradicional i popular, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi. Preservació per raons arquitectòniques, històriques, socials, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

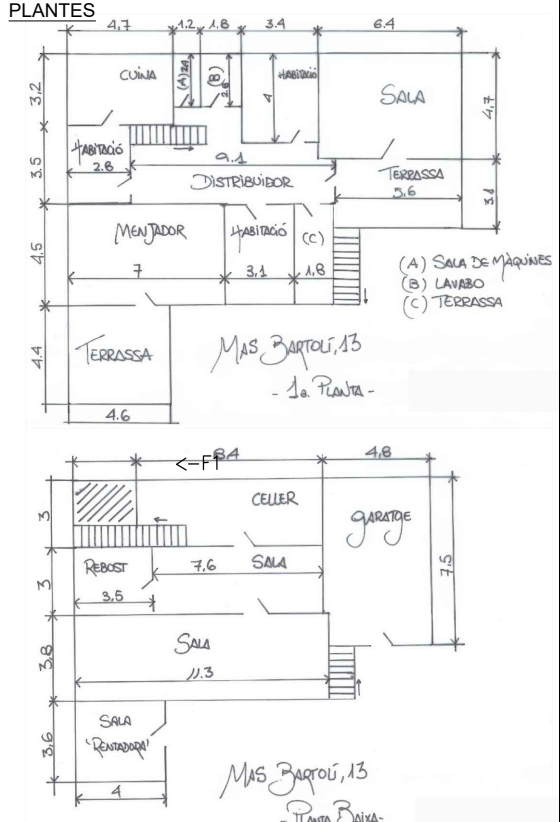
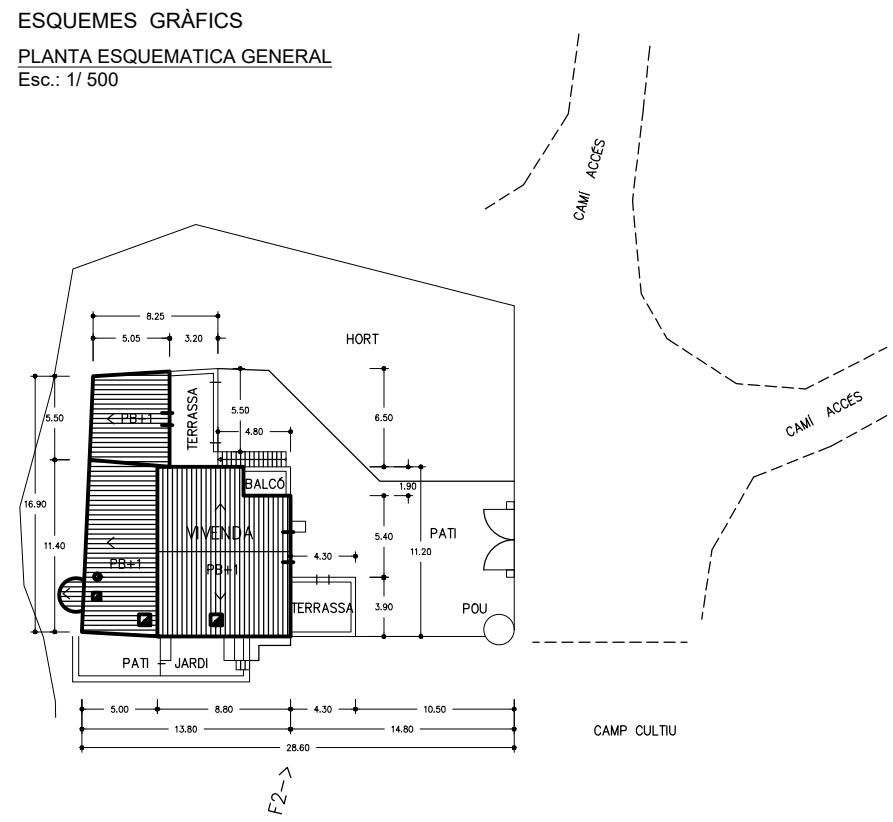
- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:
Es permetrà una ampliació màxima d'un 10% de la superfície actual construïda. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.
- 3.2.- Usos alternatius permesos:
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.
- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 - OBSERVACIONS:

El Mas "La Mata" (en ruïnes - no inclosa en el present Catàleg), també pertany a Núria Maria Agulló Punset, i la seva existència i el seu lligam històric amb el Mas Benet està documentat en llegenda extreta d'uns apunts del segle XVIII (segons documents d'arxiu).

REFERÈNCIA CADASTRAL:	17032A002000460000BF
NOM FINCA:	CAN BARTOLÍ
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	AIGUA (pou propi) / LLUM FOSSA SÈPTICA

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: 1911.
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: Masia documentada segons "Documentació aportada: DC1+DC2".
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Bo.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Des de la Ctra. de Terrades a Boadella, a uns 280 m per camí de terra. 2 accessos (camins sense pavimentar) tancats amb cadenes. Ctra. Santuari de la Salut i a tocar el riu.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants. És de construcció i composició popular tradicional, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi. Preservació per raons arquitectòniques, socials, paisatgístiques i mediambientals.

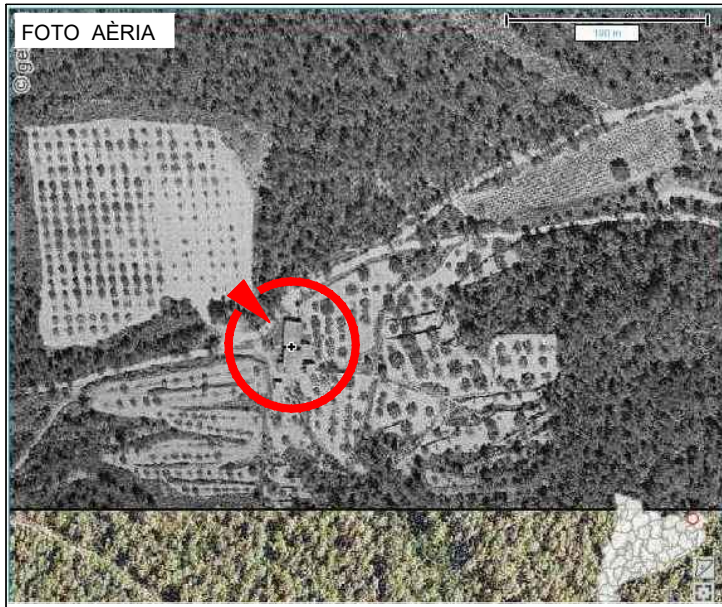
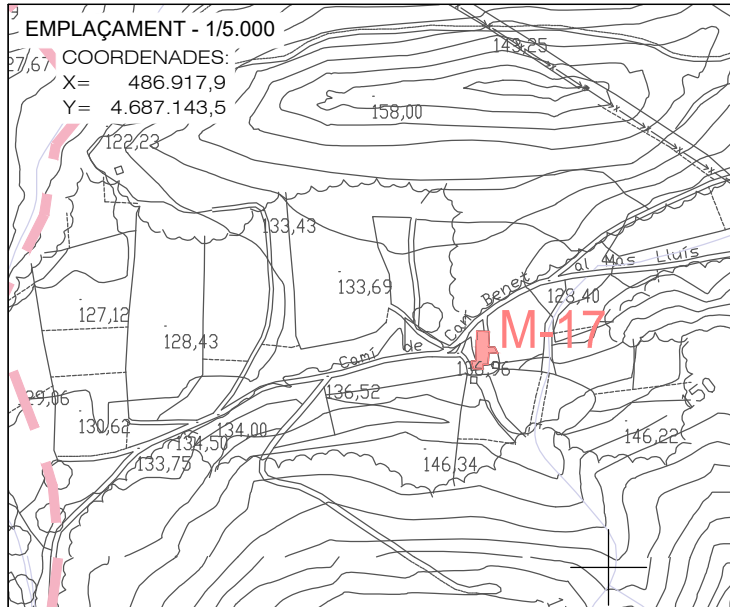
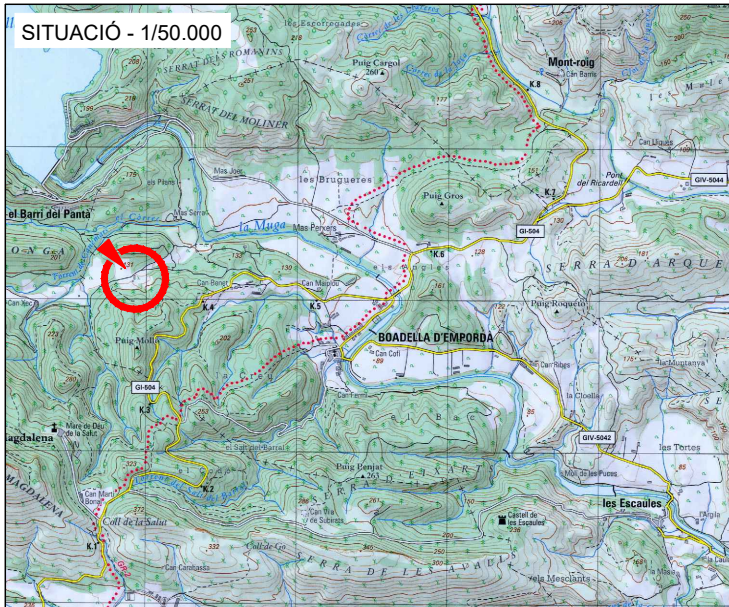
3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:
Adequar volums existents fins un increment del 10%. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.
- 3.2.- Usos alternatius permesos:
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.
- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 -OBSERVACIONS:

S'ha aportat escriptura propietat.
Inclòs al Catàleg de Bens Protegits

REFERÈNCIA CADASTRAL:	000200100DG88F0001BU
NOM FINCA:	MAS LLUÍS
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	AIGUA(pou propi)/LLUM(energia solar) FOSSA SÈPTICA / TELÈFON

ESQUEMES GRÀFICS

PLANTA GENERAL, Esc.: 1/400

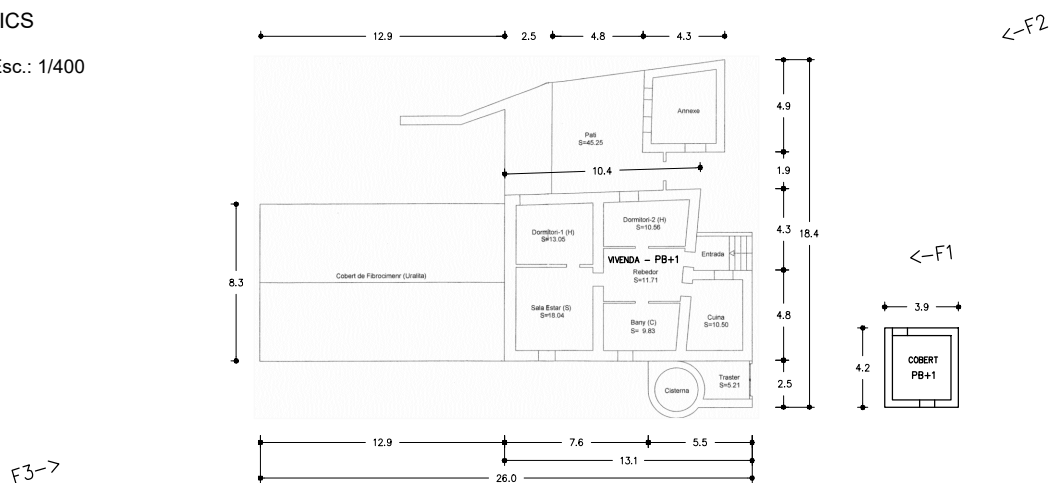

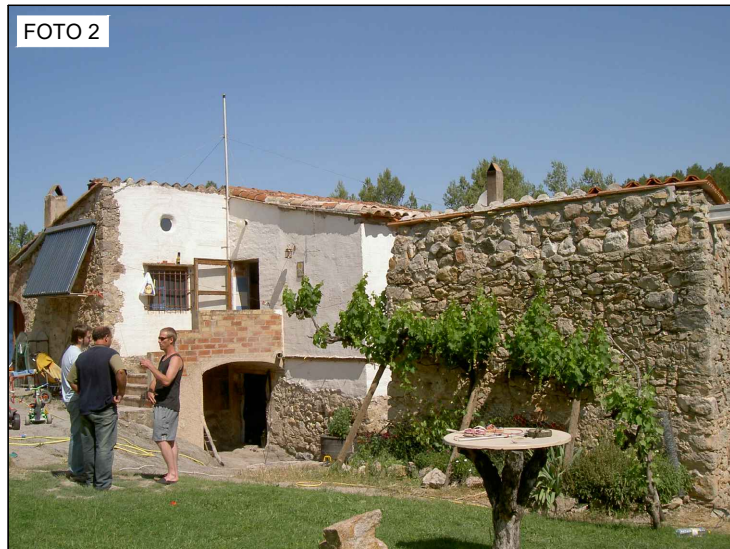
FOTO 3

FOTO 1

FOTO 2

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: s. XIX, reformes: any 2000.
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: Masia documentada segons "Documentació aportada: DC1+DC2".
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Normal.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Des de la Ctra. GI-504 de Terrades a Boadella, a uns 1.000 m per camí de terra.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

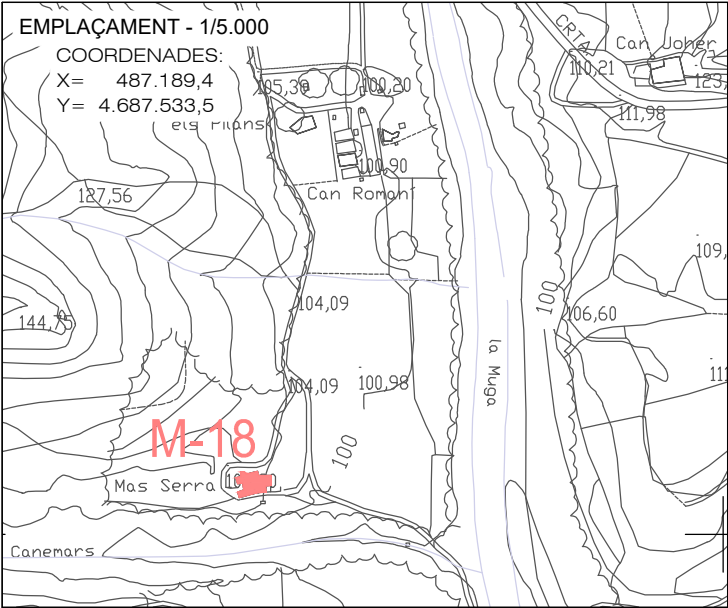
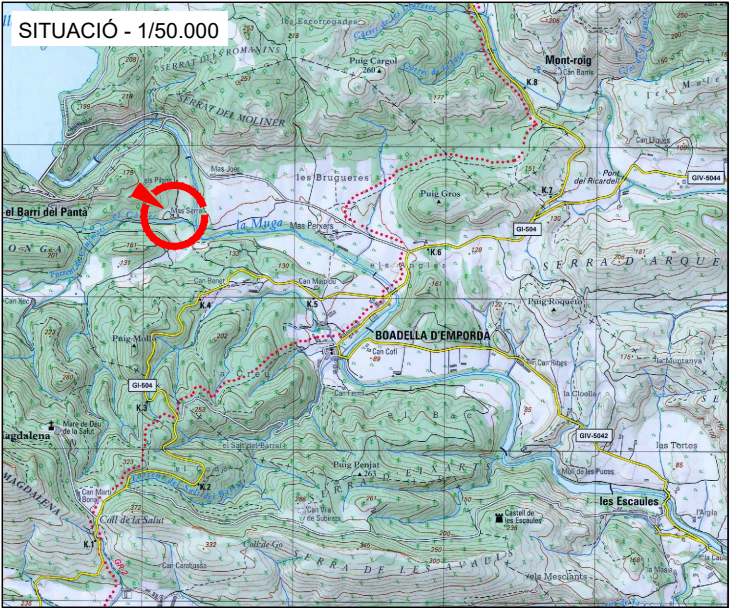
Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants. És de construcció i composició popular, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi.

Preservació per raons socials, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:
Ampliació fins un 20% de la superfície actual construïda, ocupant els terrenys amb coberts, annexes a l'edificació actual. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.
- 3.2.- Usos alternatius permesos:
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal, establiment de turisme rural (inclús un habitatge vinculat a l'activitat), i establiment hotelier amb exclusió de la modalitat d'hotel apartament. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.
- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

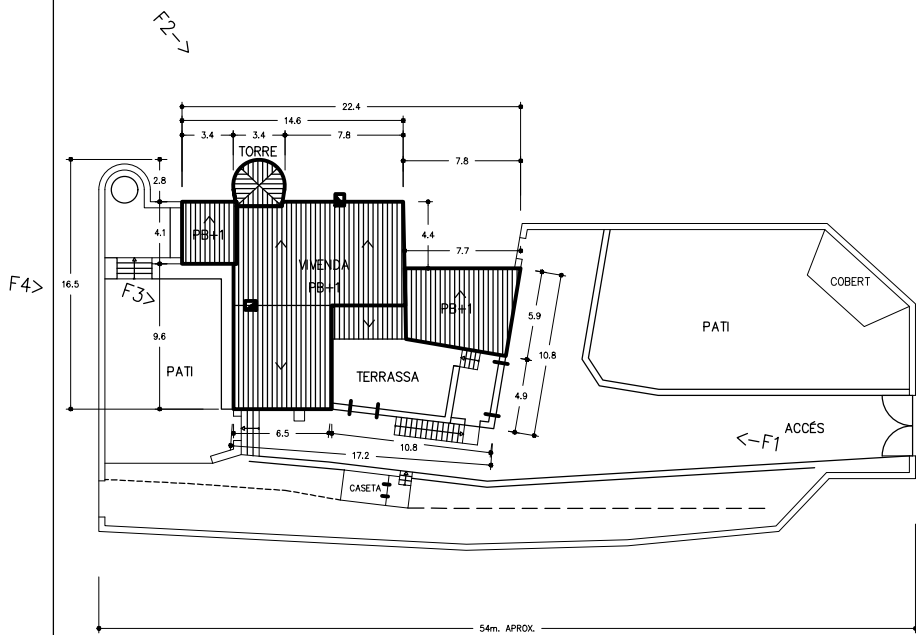
4 - OBSERVACIONS:

REFERÈNCIA CADASTRAL:	17032A002000590000BS
NOM FINCA:	MAS SERRA
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 8a
SERVEIS EXISTENTS:	AIGUA (pou propi) / LLUM FOSSA SÈPTICA

ESQUEMES GRÀFICS

PLANTA ESQUEMÀTICA CONSTRUCCIONS, Esc.: 1/500

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: 1800 (reformes: 1900 i 1994).
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: Masia documentada segons "Documentació aportada: DC1".
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Molt bo.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Des de la carretera de Darnius a Biure, a uns 700 m per camí de terra.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants. És de construcció i composició tradicional, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi.

Preservació per raons arquitectòniques, històriques, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:
Adequar volums existents. Es permetrà una ampliació màxima d'un 10% de la superfície actual construïda. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.

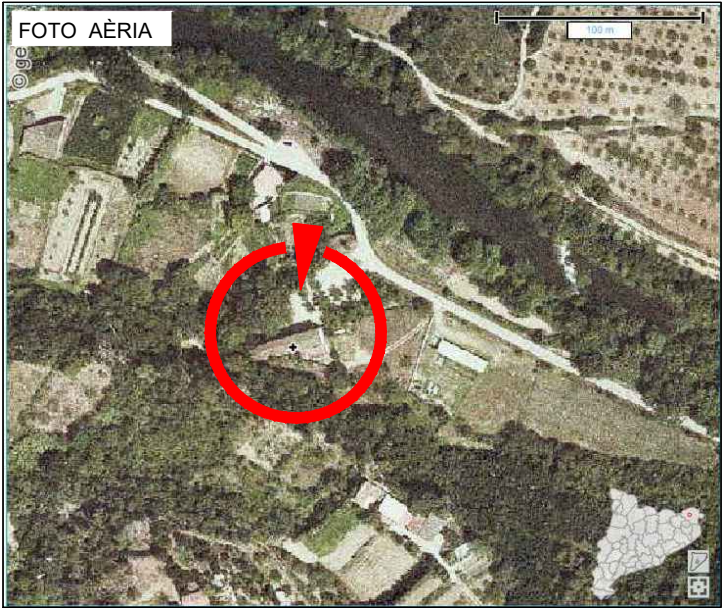
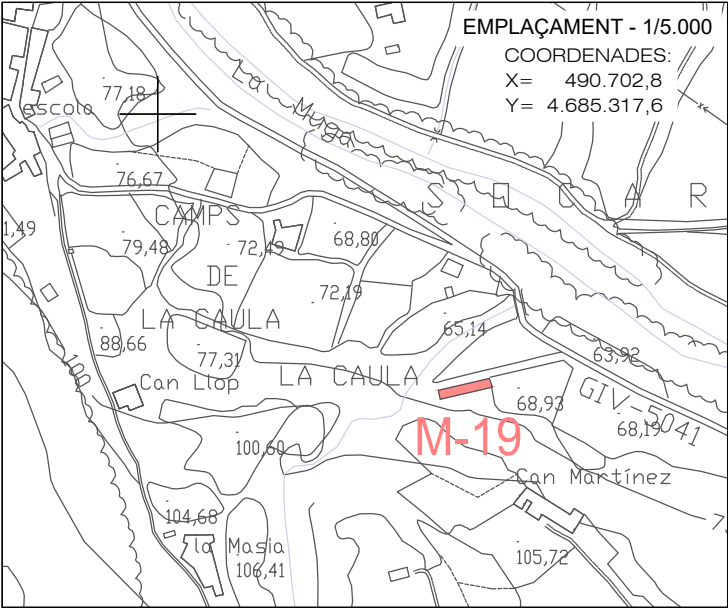
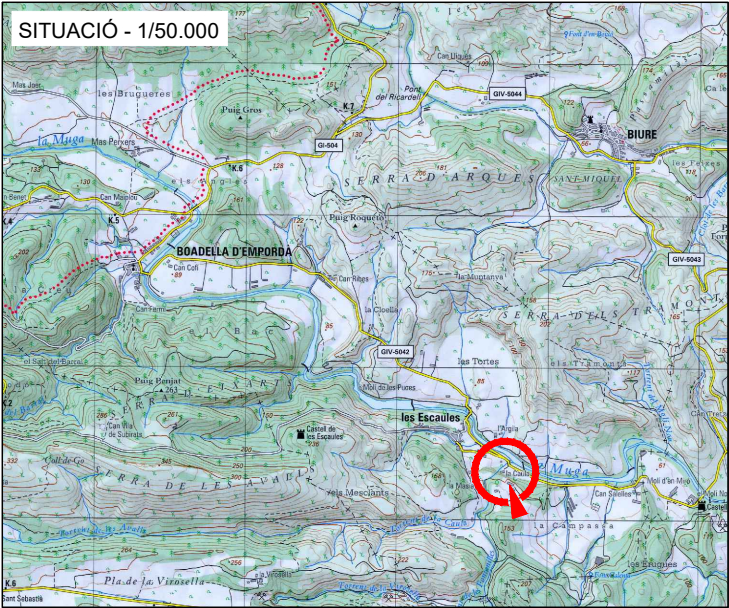
3.2.- Usos alternatius permesos:
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.

3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 -OBSERVACIONS:

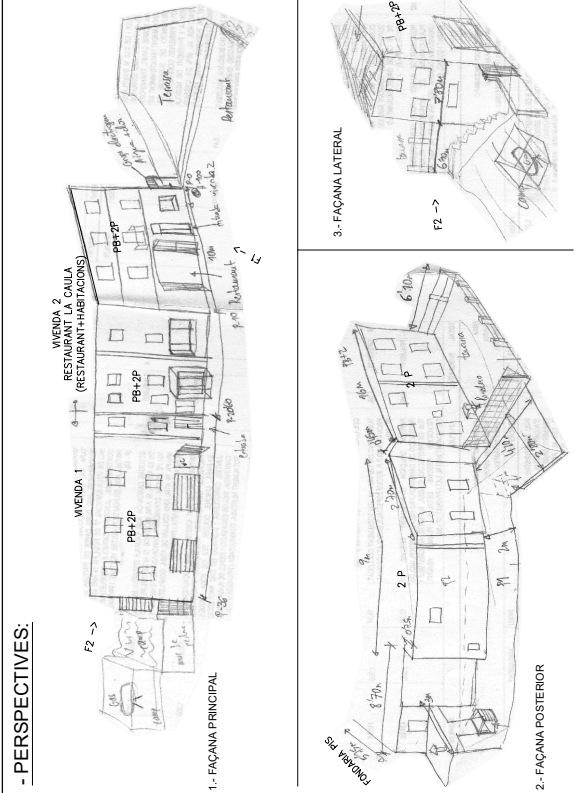
Inclòs dintre espai d'interès ecològic

REFERÈNCIA CADASTRAL:	002100200DG98E0001WW
NOM FINCA:	MAS "LA CAULA"
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	AIGUA (pou propi) / LLUM FOSSA SÈPTICA / TELÈFON

ESQUEMES GRÀFICS

PLANTES:

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: Segle XX (1940 aprox.).
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: ---
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge. Restaurant amb habitatge vinculat. / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Bo.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Costat Ctra. GIV-5042 abans d'entrar a poble de Les Escaules.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants. És de construcció i composició popular, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi.

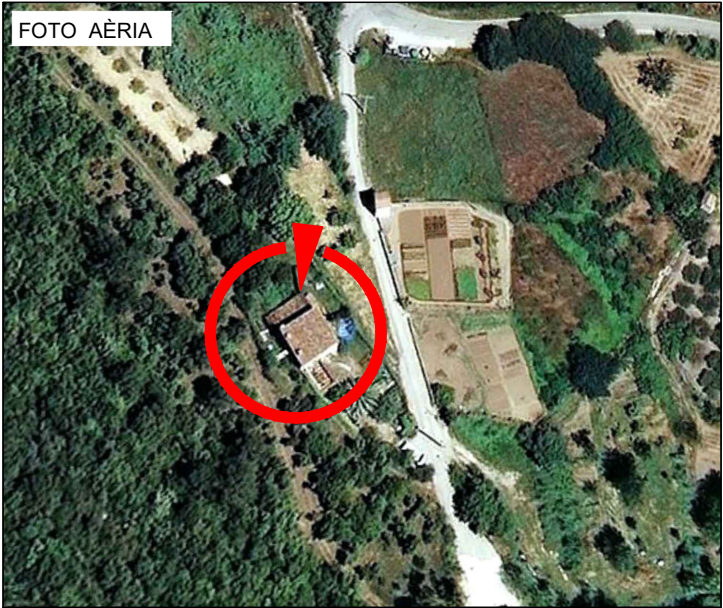
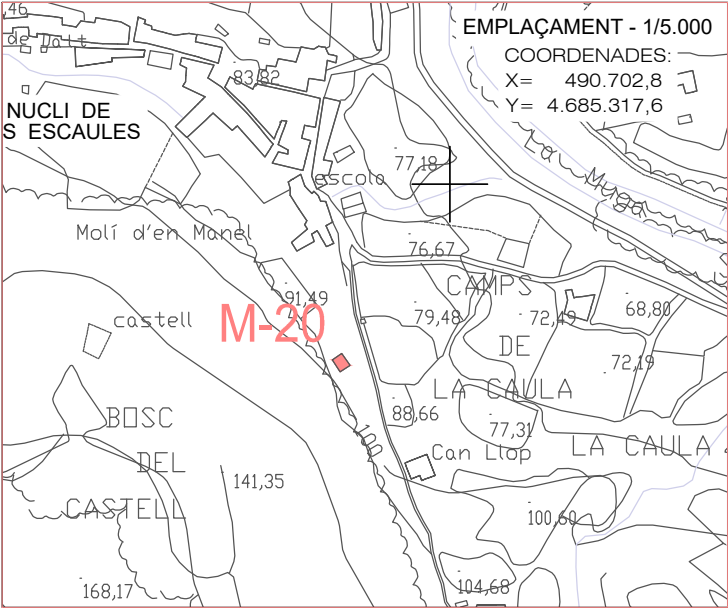
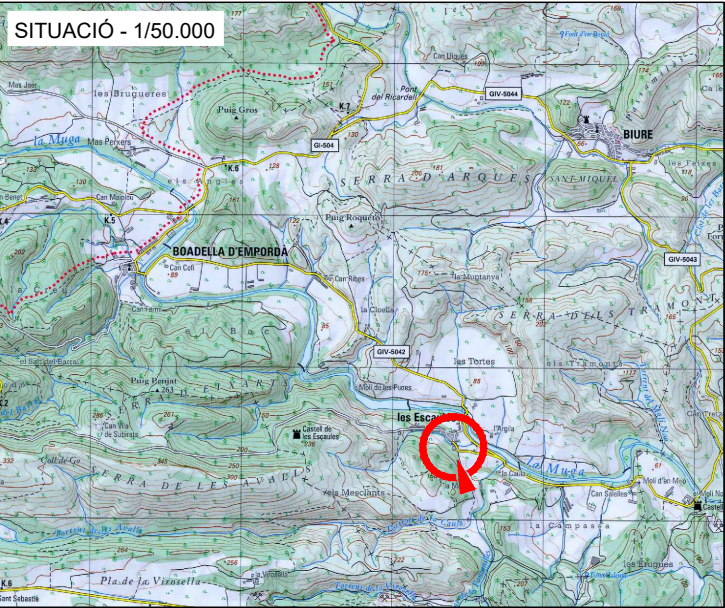
Preservació per raons arquitectòniques, històriques, socials, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:
Adequar volums existents. No es permetrà ampliació de la superfície actual construïda. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.
- 3.2.- Usos alternatius permesos:
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal, i establiment de turisme rural i establiment hotelier amb exclusió de la modalitat d'hotel apartament. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.
- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 - OBSERVACIONS:

- No es permetran segregacions.
- Inclòs dintre àrea d'expectativa arqueològica

REFERÈNCIA CADASTRAL:	0453701DG9085S0001SA
NOM FINCA:	CAN LLOP
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	TÉ TOTS ELS SERVEIS

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: 1842
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: ---
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge. / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Bo.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Carrer Figueres abans d'entrar a poble de Les Escaules.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants. És de construcció i composició popular, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi.

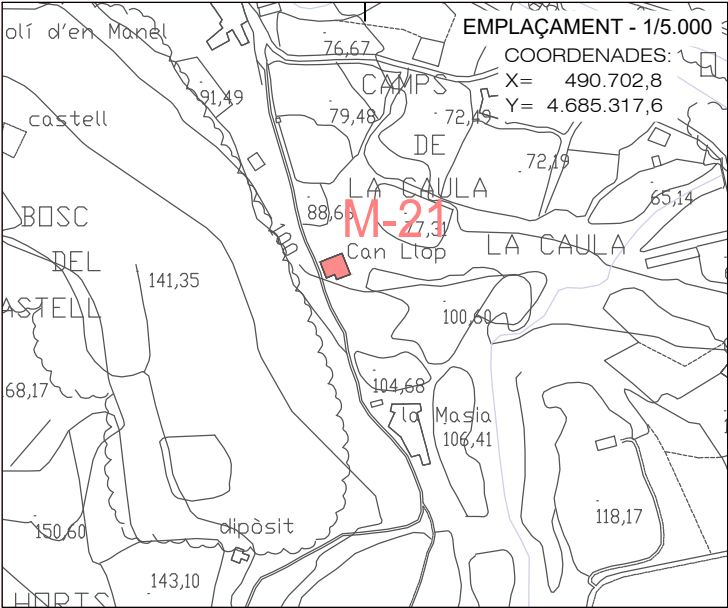
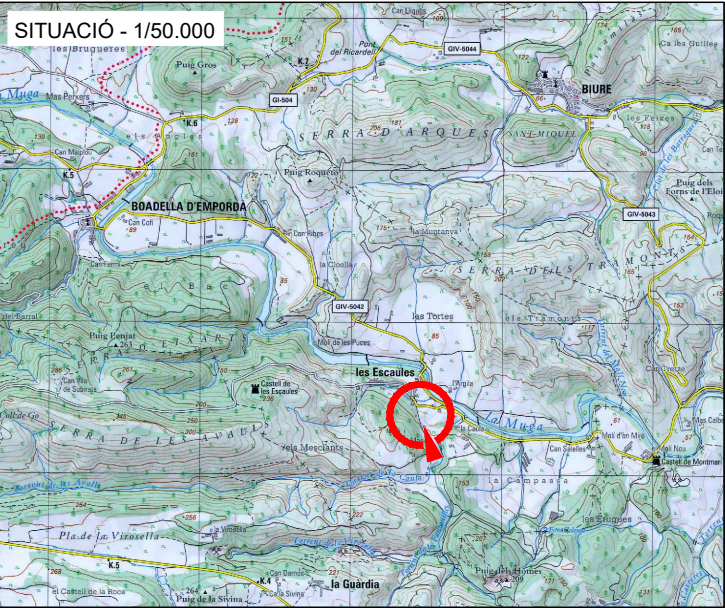
Preservació per raons arquitectòniques, històriques, socials, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:
Adequar volums existents. No es permetrà ampliació de la superfície actual construïda. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.
- 3.2.- Usos alternatius permesos:
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal, establiment de turisme rural (inclús habitatge vinculat a l'activitat) i establiment hotelier amb exclusió de la modalitat d'hotel apartament. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.
- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 - OBSERVACIONS:

No es permetran segregacions.

REFERÈNCIA CADASTRAL:	0453703DG9085S0001UA
NOM FINCA:	CAN CAIXÀS
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	TÉ TOTS ELS SERVEIS

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: 1841
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: ---
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge. / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Bo.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Carrer Figueres abans d'entrar a poble de Les Escaules.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants. És de construcció i composició popular, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi.

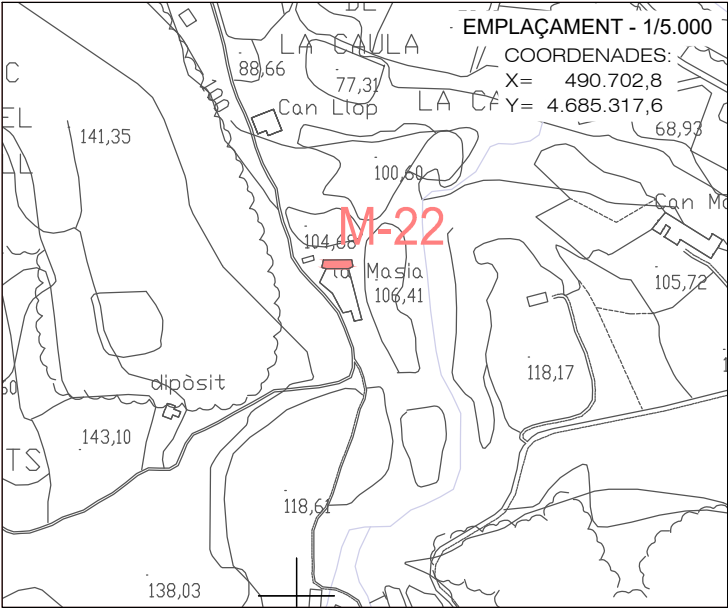
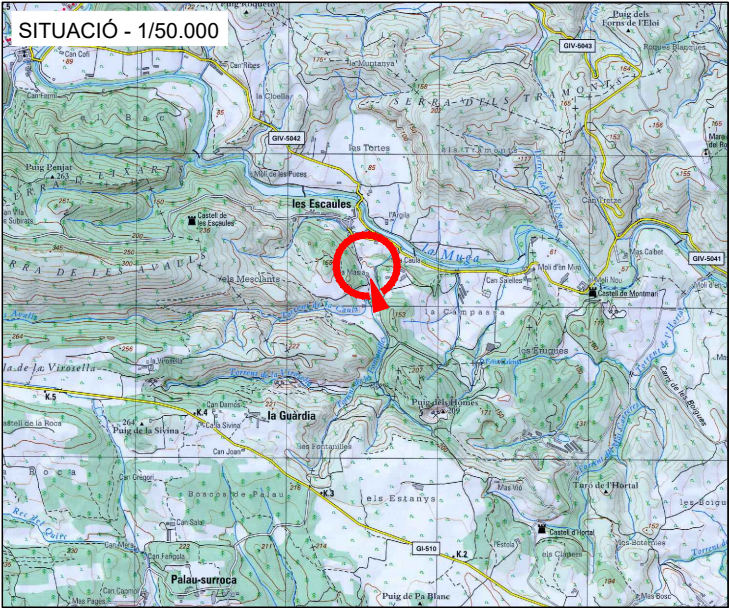
Preservació per raons arquitectòniques, històriques, socials, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:
Adequar volums existents. No es permetrà ampliació de la superfície actual construïda. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.
- 3.2.- Usos alternatius permesos:
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal, establiment de turisme rural (inclús habitatge vinculat a l'activitat) i establiment hotelier amb exclusió de la modalitat d'hotel apartament. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.
- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 -OBSERVACIONS:

No es permetran segregacions.

REFERÈNCIA CADASTRAL:	0453707DG9085S0001BA
NOM FINCA:	CAL JUTGE
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	TÉ TOTS ELS SERVEIS

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: 1843
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: ---
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge. / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Bo.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Carrer Figueres abans d'entrar a poble de Les Escaules.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants..

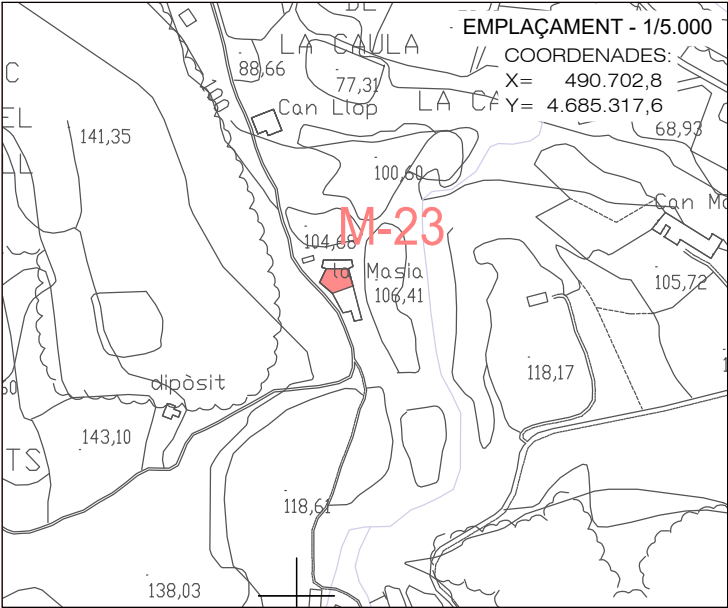
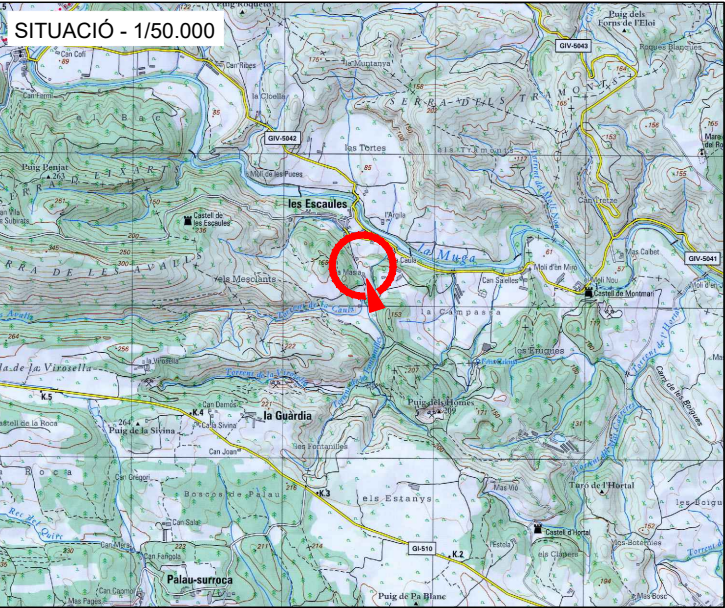
Preservació per raons socials, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

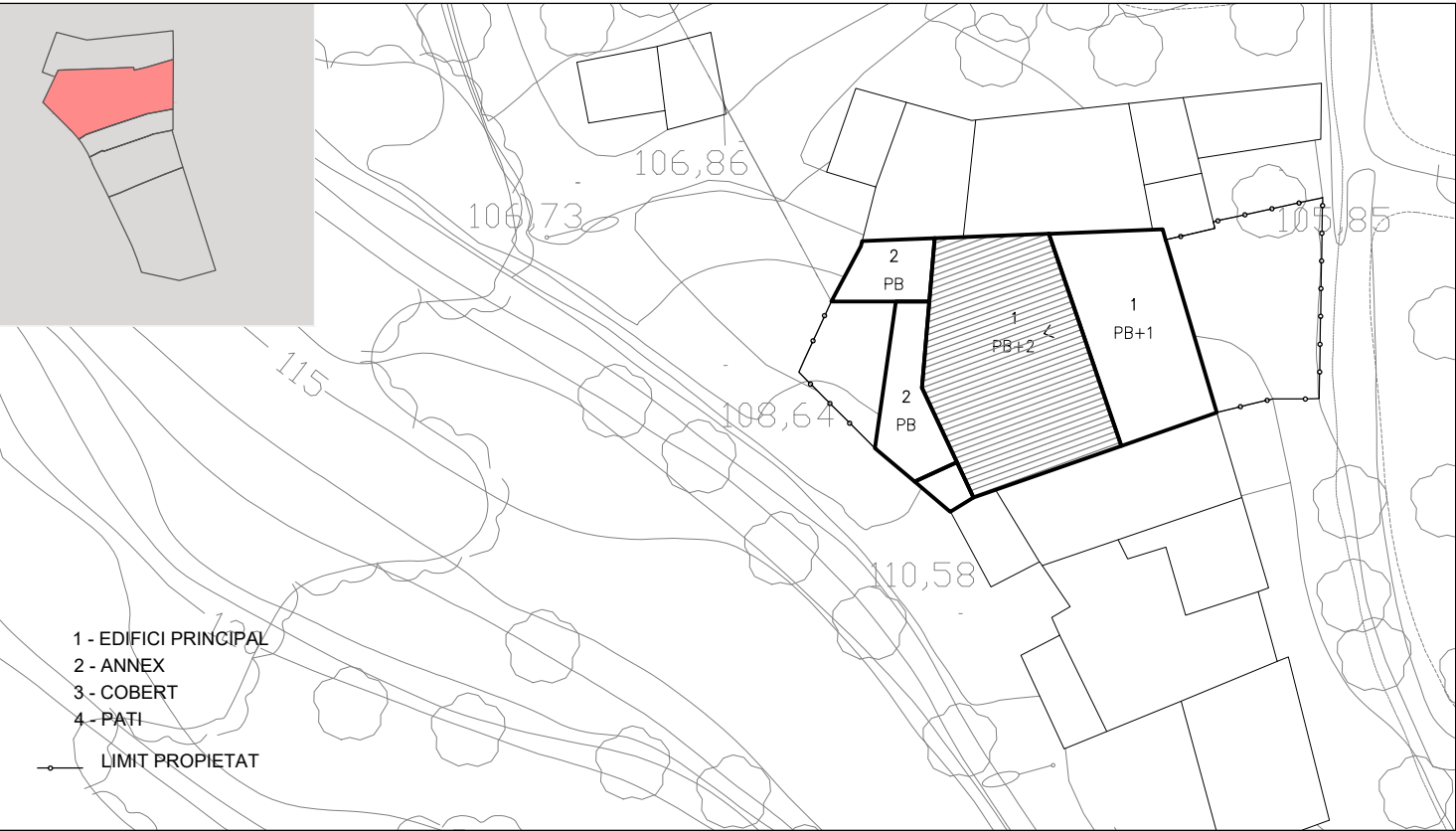
- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:
Adequar volums existents. No es permetrà ampliació de la superfície actual construïda. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.
- 3.2.- Usos alternatius permesos:
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal, i establiment de turisme rural (inclús un habitatge vinculat a l'activitat) i establiment hotelier amb exclusió de la modalitat d'hotel apartament. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.
- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 -OBSERVACIONS:

No es permetran segregacions.

REFERÈNCIA CADASTRAL:	0453708DG9085S0001YA
NOM FINCA:	CAN MUSIC
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	TÉ TOTS ELS SERVEIS

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: 1825
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: ---
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge. / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Bo.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Carrer Figueres abans d'entrar a poble de Les Escaules.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants.

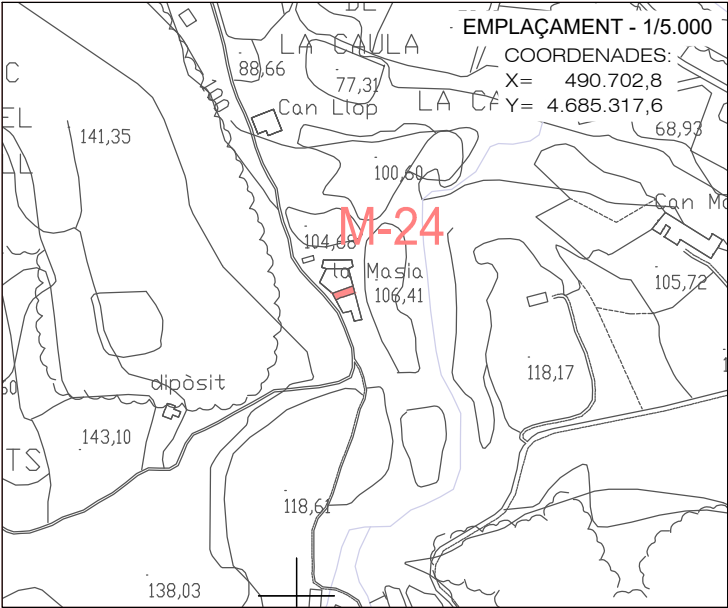
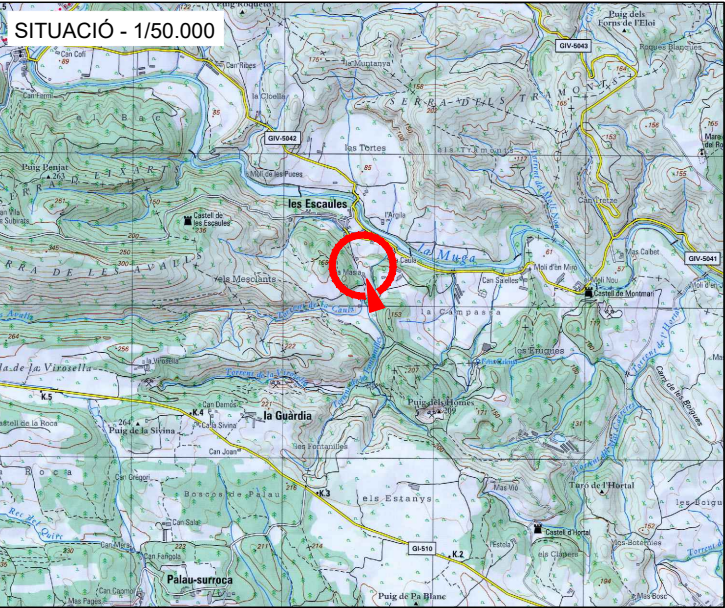
Preservació per raons socials, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:
Adequar volums existents. No es permetrà ampliació de la superfície actual construïda. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.
- 3.2.- Usos alternatius permesos:
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal, establiment de turisme rural (inclús habitatge vinculat a l'activitat) i establiment hotelier amb exclusió de la modalitat d'hotel apartament. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.
- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 -OBSERVACIONS:

No es permetran segregacions.

REFERÈNCIA CADASTRAL:	0453709DG9085S0001GA
NOM FINCA:	CAN PASSAMANÉ
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	TÉ TOTS ELS SERVEIS

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: 1842
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: ---
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge. / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Bo.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Carrer Figueres abans d'entrar a poble de Les Escaules.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants.

Preservació per raons socials, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:

Adequar volums existents. No es permetrà ampliació de la superfície actual construïda. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.

3.2.- Usos alternatius permesos:

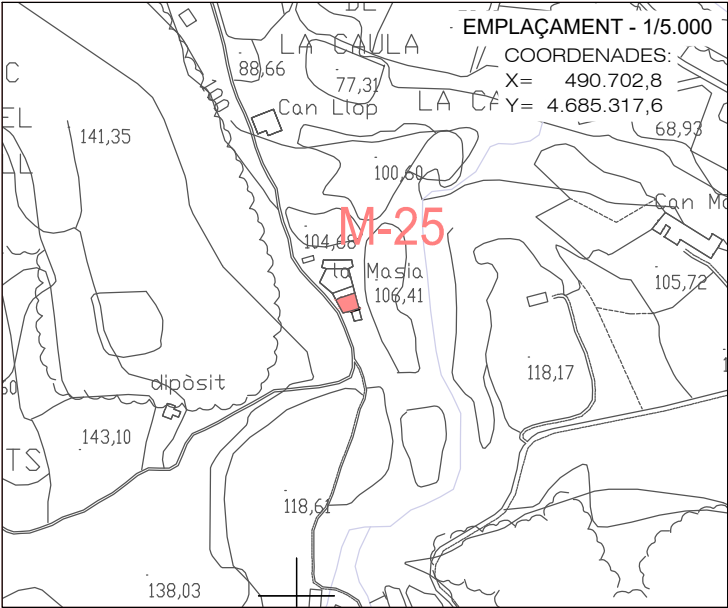
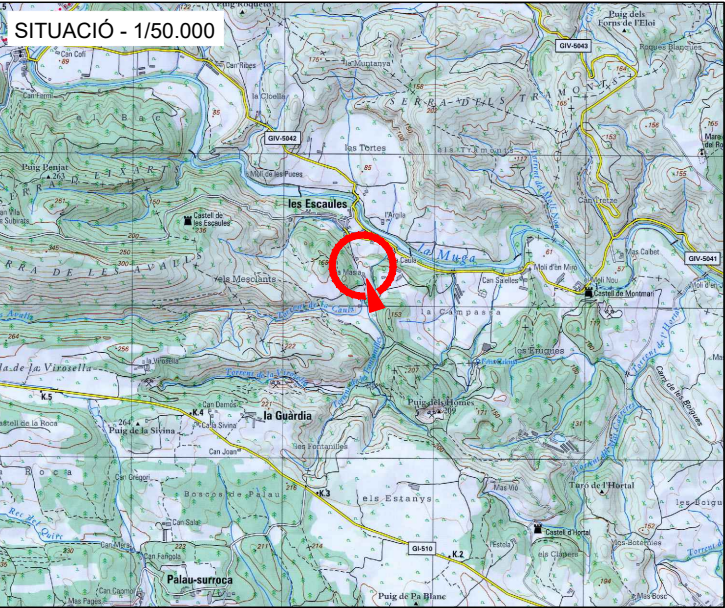
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal, establiment de turisme rural (inclús habitatge vinculat a l'activitat) i establiment hotelier amb exclusió de la modalitat d'hotel apartament. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.

3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:

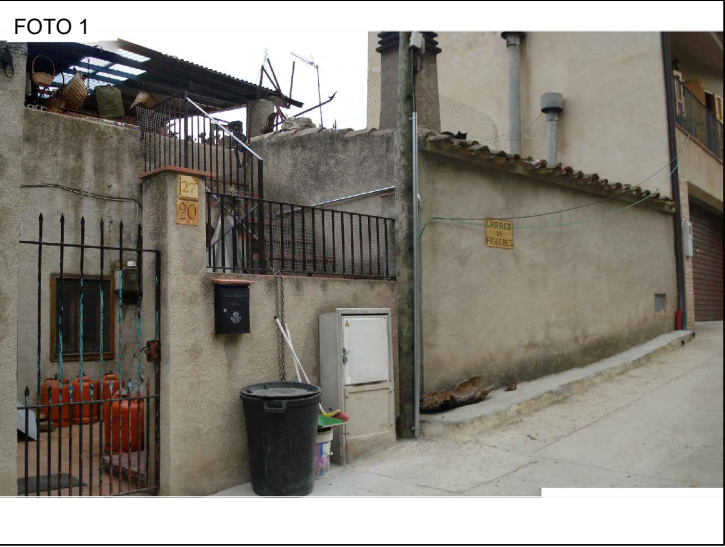
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 -OBSERVACIONS:

No es permetran segregacions.

REFERÈNCIA CADASTRAL:	0453710DG9085S0001BA
NOM FINCA:	CAN SILVESTRE
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	TÉ TOTS ELS SERVEIS

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: 1847
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: ---
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge. / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Bo.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Carrer Figueres abans d'entrar a poble de Les Escaules.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants.

Preservació per raons socials, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:

Adequar volums existents. No es permetrà ampliació de la superfície actual construïda. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.

- 3.2.- Usos alternatius permesos:

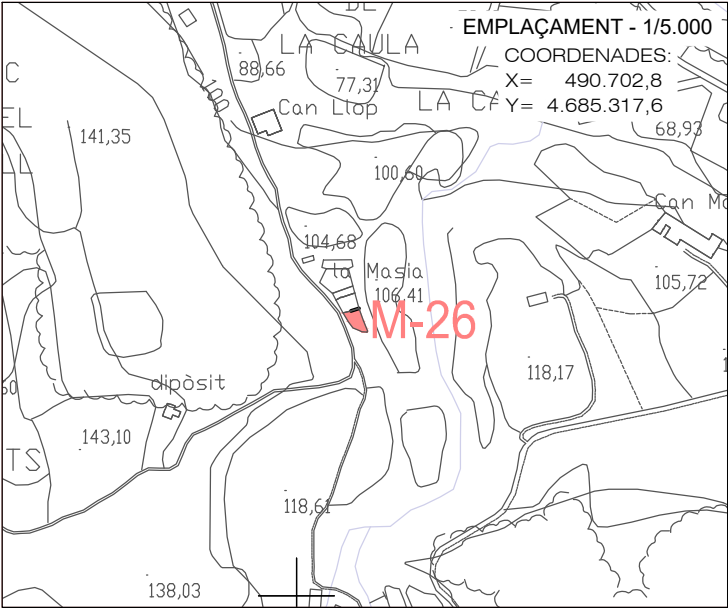
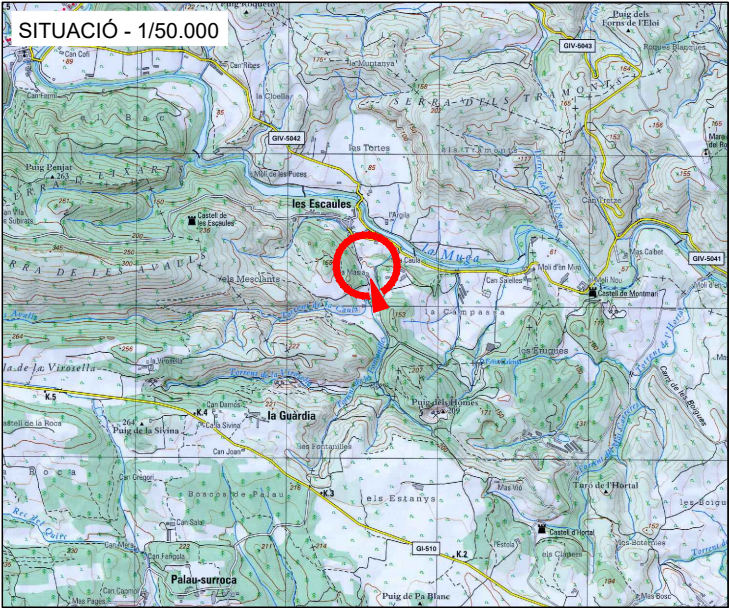
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal, establiment de turisme rural (inclús habitatge vinculat a l'activitat) i establiment hotelier amb exclusió de la modalitat d'hotel apartament. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.

- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:

Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 -OBSERVACIONS:

No es permetran segregacions.

REFERÈNCIA CADASTRAL:	0453711DG9085S0001YA
NOM FINCA:	CAN MARXANT
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	TÉ TOTS ELS SERVEIS

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: 1842
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: ---
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge. / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Bo.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Carrer Figueres abans d'entrar a poble de Les Escaules.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants.

Preservació per raons socials, paisatgístiques i mediambientals.

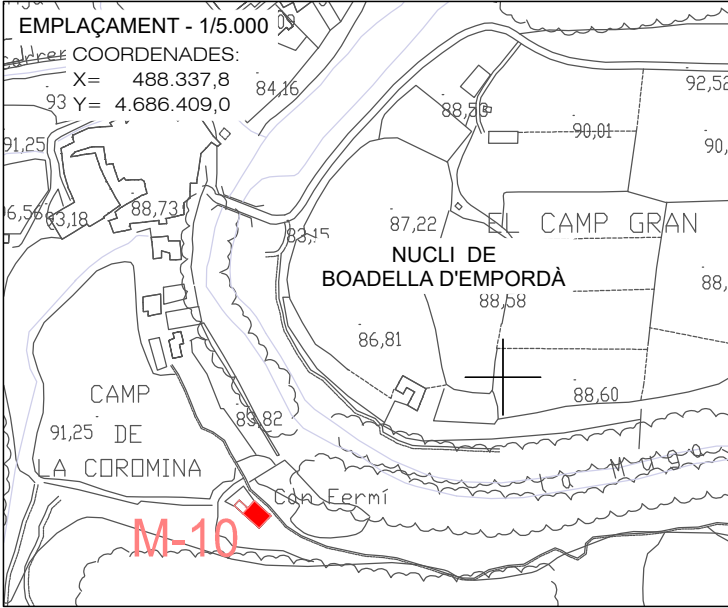
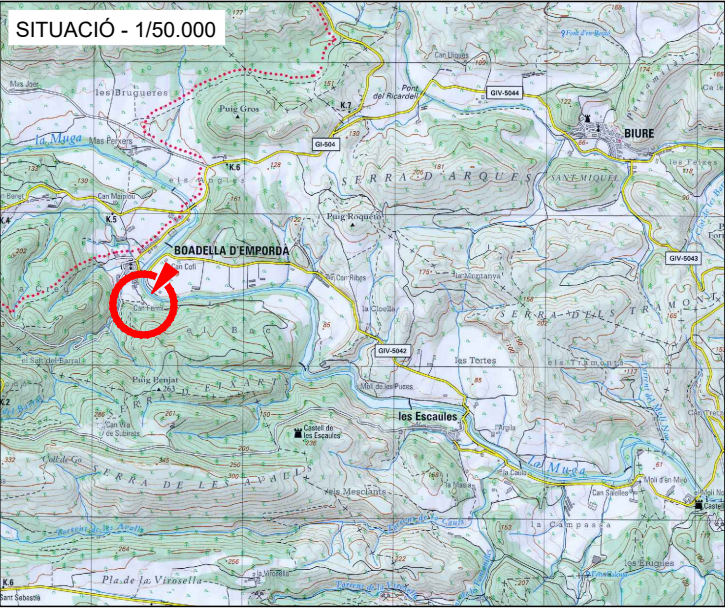
3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:
Adequar volums existents. No es permetrà ampliació de la superfície actual construïda. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.
- 3.2.- Usos alternatius permesos:
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal, establiment de turisme rural (inclús habitatge vinculat a l'activitat) i establiment hotelier amb exclusió de la modalitat d'hotel apartament. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.
- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 -OBSERVACIONS:

No es permetran segregacions.

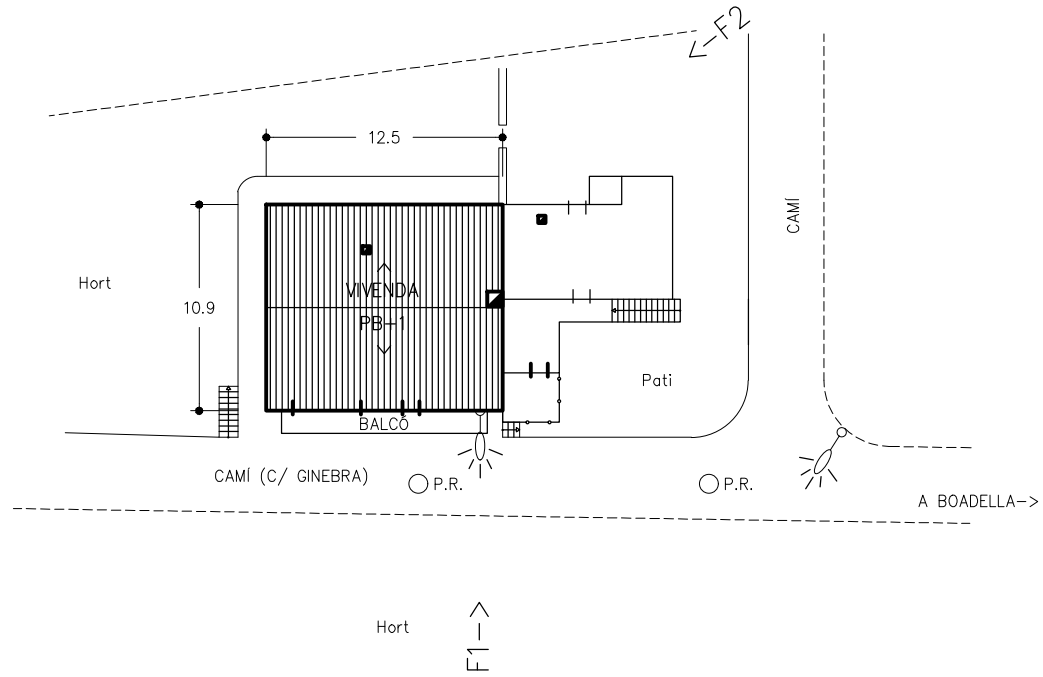

REFERÈNCIA CADASTRAL:	17032A003001360000BH
NOM FINCA:	CAN FERMÍ
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 8a
SERVEIS EXISTENTS:	LLUM / AIGUA / TELÈFON CLAVEGUERAM

ESQUEMES GRÀFICS

PLANTA ESQUEMÀTICA CONSTRUCCIONS - 1/400

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: Segons cadastre: 1900 (construcció) / 1978 (reformes).
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: ---
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge / Titularitat privada.
- 1.4.- Estat conservació immoble: Normal.
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Carrer Ginebra sense pavimentar.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

És de construcció i composició popular, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi.

Preservació per raons socials, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:

Adequar volums existents. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.

3.2.- Usos alternatius permesos:

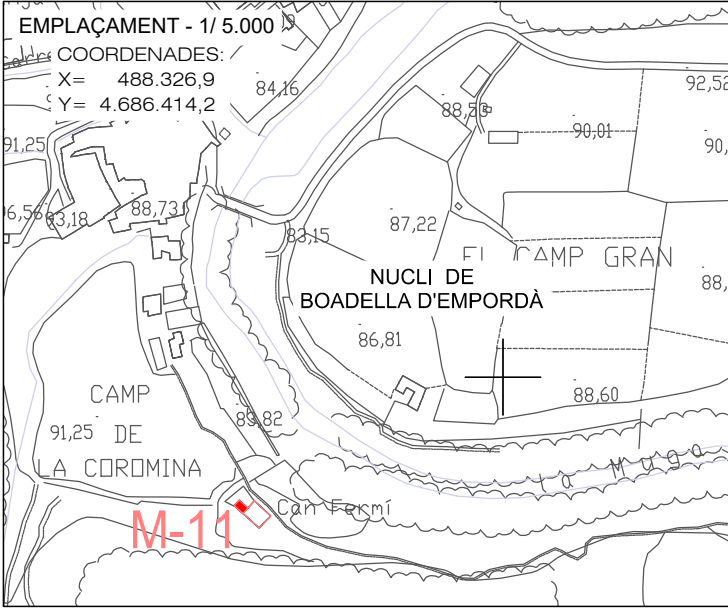
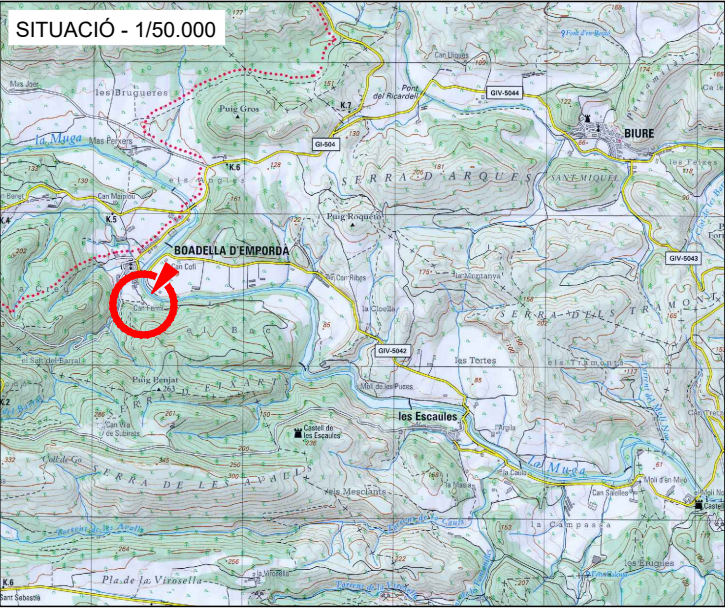
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2005 de 26 de juliol i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.

3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:

Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 -OBSERVACIONS:

- Numeració antiga carrer: N°12 -

REFERÈNCIA CADASTRAL:	001400100DG88F0001LU
NOM FINCA:	CAN TAPA
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 8a
SERVEIS EXISTENTS:	LLUM/AIGUA/CLAVEGUERAM

ESQUEMES GRÀFICS

PLANTA ESQUEMÀTICA CONSTRUCCIONS - 1/400

- 1 - EDIFICI PRINCIPAL. Nº 11.
2 - ANNEX W.C.

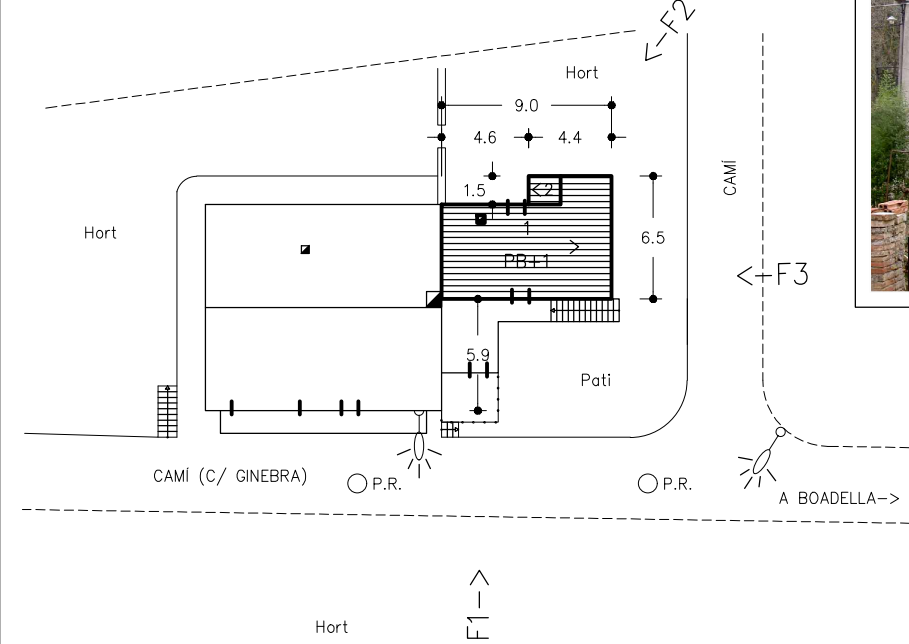

FOTO 3

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: Segons cadastre: 1900 (construcció) / 1950 (reformes).
1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: Masia documentada segons "Documentació aportada: DC1+DC2".
1.3.- Ús actual / Titularitat: Habitatge / Titularitat privada.
1.4.- Estat conservació immoble: Deficient.
1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: Carrer Ginebra sense pavimentar.

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi.

És de construcció i composició popular, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi.

Preservació per raons socials, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

- 3.1.- Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:

Adequar volums existents. Manteniment i millora de l'edificació existent. Es permetrà una ampliació màxima d'un 75% de la superfície actual construïda. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.

- 3.2.- Usos alternatius permesos:

Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2005 de 26 de juliol i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.

- 3.3.- Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:

Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 -OBSERVACIONS:

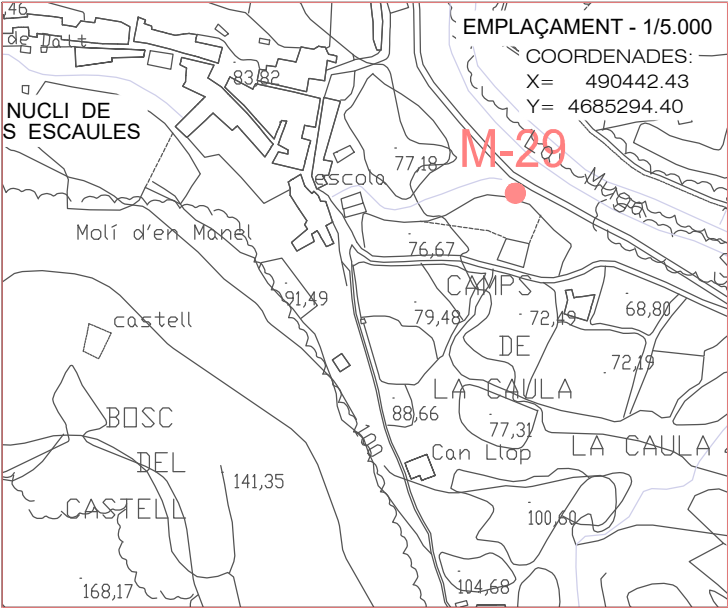
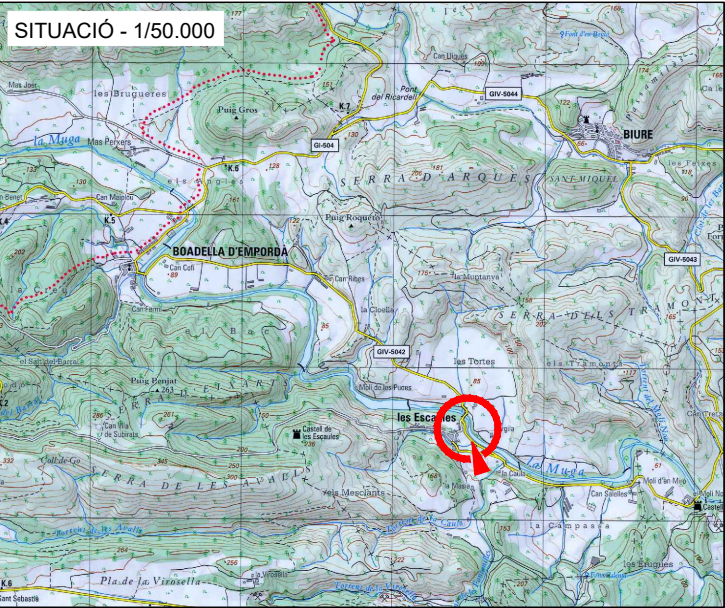
- Numeració antiga carrer: Nº11 -

FOTO 1

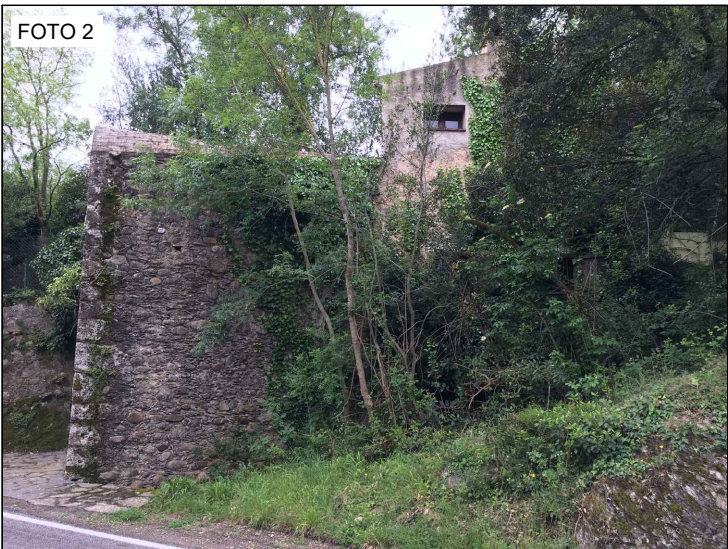
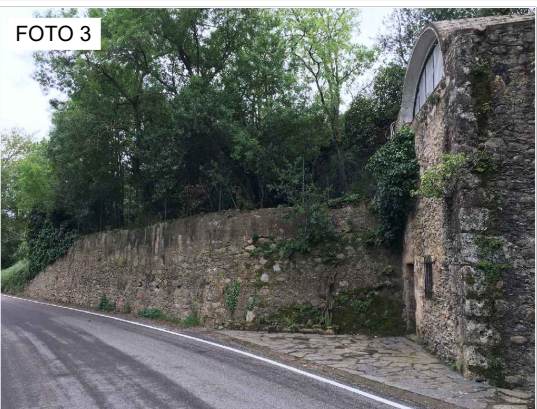
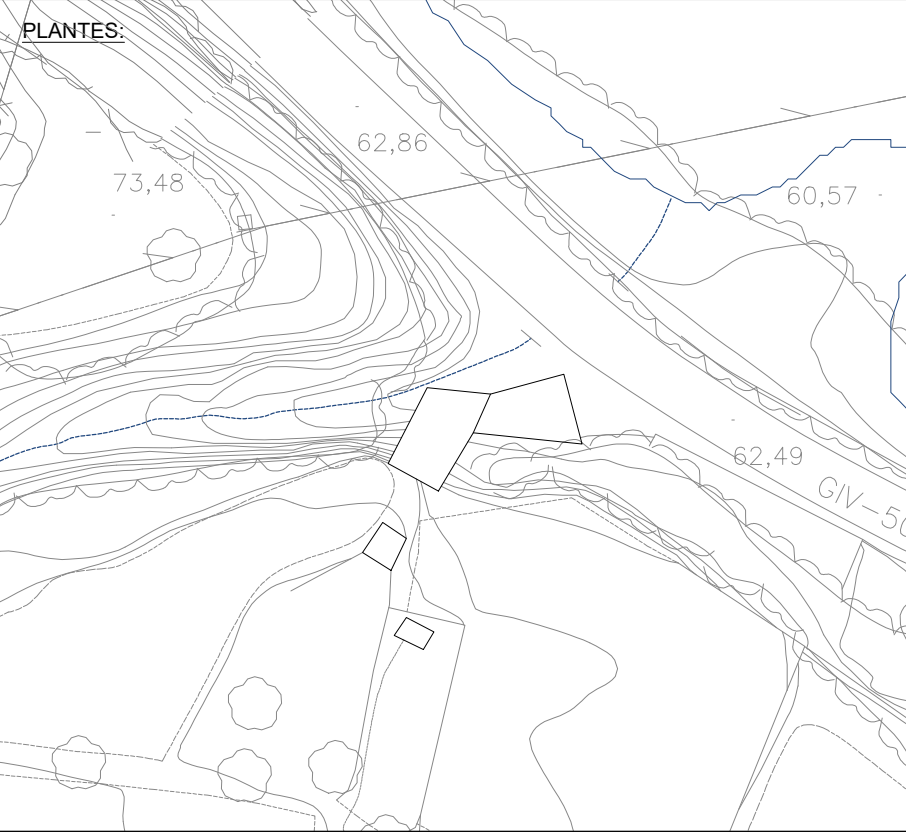

FOTO 2

REFERÈNCIA CADASTRAL:	17032A005000060000BF
NOM FINCA:	LA MOLINA / CAN JABONET
PLANEJAMENT VIGENT:	POUM
CLASSIFICACIÓ DEL SÒL:	SÒL NO URBANITZABLE
QUALIFICACIÓ URBANÍSTICA:	CLAU 7a
SERVEIS EXISTENTS:	AIGUA (POU) / LLUM FOSSA SÈPTICA

1 - DESCRIPCIÓ DE LA MASIA O CASA RURAL:

- 1.1.- Època de construcció: segle XVII
- 1.2.- Documentació històrica i arquitectònica: Petit molí conegut pel nom de la Molina, documentat a Quaderns de la revista de Girona, n.90
- 1.3.- Ús actual / Titularitat: habitatge / privada
- 1.4.- Estat conservació immoble: Bo
- 1.5.- Accessibilitat de la finca des de la xarxa de camins: crta. GIV-5041 (a peu de carretera)

2 - JUSTIFICACIÓ RAONS ARQUITECTÒNIQUES, HISTÒRIQUES, MEDIAMBIENTALS, PAISATGÍSTIQUES I SOCIALS QUE ACONSELLIN LA SEVA RECUPERACIÓ I PRESERVACIÓ:

L'estructura del medi rural del municipi es fonamenta en un sistema de masies que facilita l'explotació i el control del medi. Edificació que forma part de l'origen de l'estructura del medi rural del municipi, fonamentada en un sistema de masies equidistants. És de construcció i composició tradicional, corresponent a la tipologia de masia de la zona i forma part del paisatge consolidat del municipi. Preservació per raons arquitectòniques, paisatgístiques i mediambientals.

3 - DETERMINACIONS NORMATIVES:

- 3.1.-Susceptibilitat d'ampliació i/o millora de l'edificació existent:
Adequar volums existents. Manteniment i millora de l'edificació existent. Millora d'integració i adequació paisatgística de l'entorn més proper.
- 3.2.-Usos alternatius permesos:
Els compatibles amb els usos agrícola, ramader o/i forestal, i establiment de turisme rural i establiment hotelier amb exclusió de la modalitat d'hotel apartament. Qualsevol altre ús alternatiu haurà de tramitar-se amb els articles 47,48, 49, 50 i 51 del Text refós de la Llei d'Urbanisme, aprovada per Decret Legislatiu 1/2010 de 3 d'agost i amb els articles corresponents del Reglament de la Llei d'Urbanisme 305/2006 de 18 de juliol.
- 3.3.-Arranjament o millora de les estructures d'accessibilitat i serveis, si s'escau:
Les actuacions de rehabilitació i ampliació especificaran el tipus de serveis de subministrament, evacuació i accés rodat. Les millores de subministrament energètic no comportaran cap estesa aèria. Es recomana l'ús d'energies alternatives i renovables. Qualsevol nova utilització garantirà l'existència de sanejament autònom amb el corresponent sistema de depuració.

4 -OBSERVACIONS:

Es tracta d'un antic petit molí, amb habitatge destinat al moliner i família, a la planta superior.

DC1 – Els masos de Boadella (per David Serra Busquets – Cronista de Boadella i Les Escaules)

ELS MASOS DE BOADELLA. (PRIMERA PART)

INTRODUCCIÓ.

Explicar la història dels masos de Boadella és explicar la mateixa història del poble, del lloc, del paisatge, els orígens. Abans del poble actual, al costat de la Muga, amb l'església i el castell, ja existien els masos o petites cases aïllades pel mig de les comes i pujols, prop de la Muga o dels còrrecs, amb petites parets de pedra seca, teulades de bruc, al costat d'un pou o una font, amb un camí polsós, a voltes empedrat, flanquejat d'oliveres, allí un xic d'hort, allà una vinya de ceps recargolats i feixes o petits camps de cereals per fer el mestall.

Al costat del mas, amb l'era de batre, hi havia plantat el llorer o el xiprer (arbre que simbolitza l'hospitalitat) i que tots els masos catalans solen conservar per recordar aquells temps que la gent anava a peu per les muntanyes, resseguint els camps, sabedors que als masos trobaven repòs i allotjament per passar la nit.

Tot i que les terres que ara ocupen Boadella ja degueren ser poblades durant la Prehistòria (recordem la poca distància amb les coves de Les Escaules amb restes d'activitat humana de fa 60.000 anys o les restes del Paleolític Superior i el Neolític d'algunes coves dels cingles de can Vila (municipi de Terrades), tenint en compte que segons el filòleg Coromines el topònim “Boadella” és d'origen celta indicant un possible poblement cèltic i que possiblement en algun camp dels més propers a la Muga (corrent regular d'aigua) s'hi establí una vil·la romana (no localitzada arqueològicament) hem de recular fins l'any 844 per trobar documentat el lloc de “Buchatella” com una possessió del monestir carolingi de Sant Martí de Les Escaules. En aquella època el petit cenobi de Les Escaules, amb l'abat Adulf al front i una comunitat d'uns 10 monjos, emparats per les armes dels soldats del comte de Besalú, vassall del rei franc Carles el Calb, reorganitzaren i administraren les valls mitjanes del riu la Muga que van des de l'antic castell de Montmarí fins al mas de la Perafita (de Sant Llorenç de la Muga) que com el topònim indica era una fita o terme que separava les possessions del monestir de Les Escaules amb les possessions del monestir de sant Pere d'Albanyà, d'una categoria i fundat més o menys com el de les Escaules entre els anys 814 i 840 (un cop expulsats els sarraïns d'aquestes terres pels exèrcits francs).

Els monjos van assegurar que la gent tornés a habitar aquestes valls artigant els erms, aixecant algunes parets de pedra seca per les pendents de les muntanyes per plantar-hi vinyes i oliveres, reservant els cereals pels camps planers i petits sectors d'horta prop del riu o dels torrents. S'aplicà el sistema

d'aprisió a una part de les terres. L'aprisió consistia en que una família pagesa artigava i treballava unes terres on també hi tenia la vivenda (el mas) durant 30 anys i passat aquest temps es convertien en propietaris d'aquella terra. Es tractava d'una explotació agrícola autosuficient per la

família o econòmia de subsistència (conrear sols la quantitat de terra suficient per viure el pagès i la seva família). Aquesta petita propietat solia fer unes 50 o 60 vessanes, inclús menys i solia constar d'uns petits horts, algun camp de cereals, oliveres, vinya i algun fruiter. Tenien un animal o animals per llaurar (bous, muls, somera), alguna ovella o cabres, un porc o dos i l'aviram que corria lliure pels volts del mas que solia ser una petita construcció, generalment d'una sola planta amb una sala central amb llar de foc i xemeneia al voltant de la qual s'hi cuinava, menjava i dormia. A un costat de la sala, separat per una paret o cortinatge, hi havia el bestiar de la casa que alhora donava escalf durant la nit i el celler per

dessar-hi el vi en botes, l'oli en piles de pedra o gerres de terra i sitges de rajola enterrades en el subsòl on hi posaven els cereals perquè no germinessin.

Aquestes petites masies tenien un forn per coure el pa, pocs mobles (només una taula i un banc) es dormia a terra amb palla i robes velles. Les parets del mas eren fetes amb parets de pedra seca, lloses de pedra algunes ajuntades amb una barreja de fang, palla i excrements dels animals. Les teulades amb petits cairats d'olivera, canyes, branques de bruc, palla, tapats amb lloses de pedra, fulles seques i molsa. Eren construccions molt rudimentàries, amb una senzilla porta d'entrada on hi passaven la gent i els animals i petites finestres o espilleres que donaven poca llum a l'interior. Segurament eren unes construccions que resultaven calentes durant l'hivern amb la llar de foc encesa durant el dia i fresques a l'estiu doncs es mantenien fosques. A la nit per il·luminar-se tenien la llar de foc i també llums d'oli i teies. Prop del mas hi havia un pou, una cisterna per recollir l'aigua de pluja o una font-mina que asseguraven l'abastament d'aigua de la casa.

Del terme de Boadella, durant l'Alta Edat Mitjana (s. VII-XI), sabem que hi havia poblament i conreu de terres en dos llocs com la serra dels Eixarts o Bac i la zona de la Mata de can Benet i can Lluís del Canamàs.

El topònim de Serra dels Eixarts, situats a migdia del terme municipal, prop de Les Escaules i en la línia divisòria amb el municipi de Terrades, té el seu origen en l'anomenat contracte d'eixarmada, que consisteix en un contracte de conreu pel qual el conreador assumeix l'obligació de millorar una finca o posar-la en conreu netejant-la d'esbarzers, mates... Aquesta zona degué ser utilitzada pel conreu de cereals, vinya i olivera durant l'època del monestir de Les Escaules. No tenim documents que parlin de l'existència de masos per aquesta zona però és gairebé segur que n'hi havien. És possible que algunes de les grans parets de pedra seca que es veuen en algunes feixes de vinya i oliveres ara abandonades i molt treballades durant els segles XVIII i XIX existissin ja durant l'Alta Edat Mitjana i s'haurien anat reparant. Els petits masos que devien haver-hi haurien estat abandonats per passar a habitar cases dins els pobles de Boadella i Les Escaules quan els temps es tornaren més insegurs i era millor viure dins un clos murat.

Un altre lloc que devia estar habitat durant l'Alta Edat Mitjana eren els planers, relativament propers a la Muga de la zona de la Mata de can Benet i l'actual mas de Can Lluís al Canamàs, també la zona propera a l'actual mas de Can Bartolí i el mas Marcè. Per aquí hi ha restes de masos medievals i han arribat fins als nostres dies els topònims com el mas de la Mata, el mas Cascall, el mas Castelló.

Només en queden petits murs o munts de pedra. El mas de can Marce podria haver estat reconstruït damunt d'un mas alt-medieval, en els baixos de la casa hi ha algun mur que presenta “opus spicatum” o espina de peix del tipus que es troba en algunes esglésies preromàniques (s.IX-X) i també el mas de Can Lluís sembla ocupar algun mas més antic doncs hi ha també alguns fragments de murs que semblen d'època medieval. Cal remarcar que l'existència del topònim Pla del Cementiri, lloc situat entre les runes del mas Mata de can Benet i el mas can Lluís indica l'existència d'un cementiri segurament d'època medieval que devia pertànyer als masos que hi havia per aquesta zona durant l'Edat Mitjana (els actuals habitants de Can Benet recorden haver trobat ossos arrencant unes oliveres de l'anomenat Pla del Cementiri, sens dubte una prospecció arqueològica d'aquesta zona ens aclariria molts dels interrogants que exposo en aquestes ratlles). S'hi hi havia un cementiri devia haver-hi una església, formant un veïnat que era inclús més antic que el propi nucli de Boadella o possiblement el “Buchatella” del monestir de Les Escaules eren aquests masos de la Mata.

La meva opinió és que aquest topònim de “Pla del Cementiri” fa referència a l'existència d'una necròpolis alt-medieval. Aquestes necròpolis o llocs d'enterrament restaven allunyades de llocs de culte és a dir no hi havia una església al costat o propera. Aquestes tombes eren fetes al cim de turons, tossals, carenes o roques per comunitats que visqueren a l'alta edat mitjana i que encara eren poc cristianitzades. En aquestes necròpolis les tombes podien ser cavades a la roca o buidades a la terra i també fetes amb lloses, cistes o sarcòfags exempts. Les tombes de la possible necròpolis de Boadella devien ser de lloses de pedra calcària molt fàcil de trobar a la zona. Els cossos dels difunts eren enterrats amb el cap orientat vers l'Est o la sortida del sol, fet que ja trobem en algunes inhumacions inclús preromanes.

Un altre topònim que ens recorda treball agrícola durant l'Alta Edat Mitjana és l'anomenat, encara que en desús, Camí de l'Arrabassada, que era un petit camí que anava més o menys del territori conegut com a Angla, prop del poble de Boadella, passava per l'anomenat Pla d'en Moliner (darrera de la muntanya de la Coma) i arribava fins el terme de la Pedrena o Pedrera, prop del Pla de la Qüestió. Aquest camí existia encara durant el segle XIX i es va perdre quan es construí l'actual carretera que va de Boadella a Biure a principis del segle XX.

Tot i això el topònim “arrabassada” igual que rompuda, ronçana, artiga, eixarc, treita, etc., reflecteixen processos de desforestació o tallada d'arbres, a base de cremar-los, i de creació lenta de nous camps de conreus.

La primera referència documentada d'una explotació agrària a Boadella la trobem en un pergami conservat a l'Arxiu Diocesà de Girona i que tracta de la donació que fan Sicardis i el seu espòs Adalbert a Santa Maria de Vilabertran d'uns camps situats al lloc de Boadella de l'indret anomenat Rasellas. Aquest document està datat del 23 de novembre de 1098. El topònim “Rasellas” no s'ha conservat fins a l'actualitat i per això no es pot precisar a quin lloc del terme pertany. És molt possible que sigui el nom d'un mas.

Un document de l'any 1124, conservat a la Biblioteca de Catalunya, referent al testament de Bernat Otó, noble que elegí sepultura al monestir de Santa Maria de Vilabertran, esmenta entre els seus béns la possessió d'uns molins situats a Boadella, a l'indret de Palacio (no identificat). El testador llegà al seu fill Guillem els masos de Boadella anomenats mas Perramon i de Bernat Sarrià. Aquests masos tampoc sabem on es trobaven doncs els topònims no s'han conservat en cap finca del municipi.

Arribat el s.XI s'extengué pel Principat el fenòmen anomenat Feudalisme. Aquells petits pagesos propietaris lliures del seu mas i terres (alou) no podien fer front als impostos que havien de pagar als nobles que els defensaven ni a l'església i per això acabaren per donar la propietat de les seves terres als senyors feudals que sorgiren en molts llocs o als monestirs. A canvi de la protecció en cas de guerra (el pagès i la seva família es podien refugiar al castell del senyor) i de poder continuar visquent i treballant les terres del mas perderen els títols de propietats per convertir-se en massovers del senyor però amb unes condicions tant desfavorables que eren més o menys uns esclaus o serfs del senyor. Els impostos que havien de pagar al senyor eren molt elevats (una tercera part de la collita, ja fos de cereals, vi o oli), uns dies havien de treballar les terres privades del senyor o fer obres al castell i quedaren adscrits a la terra, no podien marxar del lloc si no era pagant una quantitat molt elevada de diners que mai aconseguien de reunir “la remença”, per això eren anomenats pagesos de remença). El feudalisme procurà la màxima explotació de les terres per això durant els segles XI i XII sorgiren molts masos a tota la Catalunya Vella. Els masos de Perramon i de Bernat Sarrià de Boadella passaren al noble Guillem per herència del seu pare Otó. Aquests masos eren explotats per uns massovers, uns pagesos que ja havien perdut la propietat del mas que era dels seus avantpassats.

De l'any 1130 es conserva, també a la Biblioteca de Catalunya, el testament d'Arnau Pere que elegí sepultura a Santa Maria de Vilabertran i que esmenta que posseïa un alou a Boadella, amb masos, terres i la meitat de dos molins dits de Buziga (topònim no localitzat). Deixà a l'església de Santa Cecília de Terrades les oliveres que tenia a Boadella (primera referència documentada del conreu d'oliveres a Boadella), la seva part del mas de Meroles (topònim no localitzat), els camps de la Femada (topònim no localitzat), les vinyes de Planells (podria referir-se al topònim encara conservat dels Plans, prop del terme de Biure). Llegà a la seva cosina, esposa de Bernat Ramon de Lladó, el seu feu de Boadella.

El testament de Maria de Gorgues, datat del 21 de gener de 1185, noble que fou sepultada a Santa Maria de Vilabertran, dóna la propietat del mas que Pere Arnau de Paloma té a Boadella a la seva filla Maria. El topònim “Paloma” o “Palomer” i també “Colomer” encara es conserva per referir-se a les restes que queden d'un antic mas que hi havia a pocs metres de l'actual mas de Can Benet (només en queden les restes d'unes petites parets de pedra seca de poca alçada).

En el testament del noble Pere de Llers, datat el 20 de febrer de 1192, entre els béns que llegava la morir, deixà al monestir de Vilabertran el mas de Clota, situat a Boadella, a la parròquia de Santa Cecília de Terrades. El topònim de mas Clota o la Clota no ha arribat fins als nostres dies. Sembla

que prové del mot “clot” que per la zona serveix encara per designar un torrent o còrrec que porta aigua de manera irregular. Al terme de Boadella de clots o còrrecs n’hi ha molts i aquest mas que s’esmenta podria ser un mas situat en un d’aquests clots. Hi ha les restes dels masos Freds i mas de Can Clara, situats força a prop del Clot de la Coromina per la zona situada entre la Portella, Coromina i Cau del Llop. Segons el Diccionari de la llengua Catalana una clota és un clot gros. L’emplaçament actual del poble de Boadella s’inicià amb l’aparició del castell, prop del riu la Muga i les muntanyes de la Portella i la Creu. L’any 1115 el lloc de Boadella no era gaire poblat, constituït per un reduït nombre de masos escampats. Aquell any el poble depenia de la parròquia de Santa Cecília de Terrades. L’existència del castell data de l’any 1123, quan trobem documentat que el comte de Barcelona Ramon Berenguer III infeudava a Ponç Hug d’Empúries una línia de castells de l’extingit comtat de Besalú, que comprenia Ceret, Boadella, Terrades, Molins i Figueres, en una de les zones més ben fortificades de les terres empordaneses. Aquests castells, en un principi, eren petits baluards amb uns pocs soldats com a guarnició que vigilaven la línia fronterera entre els comtats de Besalú i Empúries, alhora servien de protecció dels habitants de la zona en cas de guerra i ajudaven a que els habitants no marxessin de la terra. Amb l’aparició del feudalisme (s.XI) alguns d’aquests castells, com el de Boadella, passaren a mans de senyors feudals o nobles que controlaven els masos i terres que eren conreats per massovers. Amb el temps la dispersió dels masos de Boadella continuà però cada vegada més, s.XII-XIII, algunes branques o famílies sorgides d’aquests masos començaren a construir petites cabanes prop del castell del senyor per sentir-se més segurs en temps d’invasions (recordem l’invasió francesa de 1285), guerres, o els robatoris i saquejos dels bandolers. En la Cartoral de Carlemany de la catedral de Girona, en un document de l’any 1242, el noble Arnau de Navata reconeix tenir en feu uns masos de Boadella. Els tenia a favor del bisbe de Girona, Guillem, i aquests masos eren el de Ramon de Palomer (Palumario) i Deusalvet de Palomer i Bernat Roig. El mas Palomer ja hem dit que es trobava situat prop de l’actual mas de Can Benet i el mas de Bernat Roig estava situat prop de l’actual mas de Can Joer (ja en parlarem més endavant). Entre els anys 1124 i 1222 els comtes d’Empúries tenien domini directe sobre alguns masos de Boadella, per raó del castell de Mont-Roig , dins el terme de Darnius. Durant el segle XIV trobem alguns documents que confirmen la possessió de masos de Boadella per part de nobles de la contrada. L’any 1324 Gispert de Fulcarà reconeix haver comprat en nom de Ramon de Vilamarí a Guillem de Cistella, cavaller, certs masos situats a Boadella. També de l’any 1324 hi ha un altre document pel qual Ponç de Rocabertí de Peralada reconeix a Ramon de Vilamarí, cavaller, haver rebut 6.000 sous, preu de certs masos que li havia venut, situats a Boadella, parròquia de Terrades. L’any 1002 el monestir de les Escaules s’havia convertit en una església rural depenent de la Seu de Girona i també tots els seus dominis entre ells Boadella. A final del s.X, Boadella passà a dependre del monestir de Sant Pere de Rodes, segons una confirmació de possessions d’aquest monestir per part del bisbe de Girona Miró. Eclesiàsticament

durant tota l’Edat Mitjana i fins el s.XVII les terres de Boadella havien de pagar els impostos eclesiàstics al monestir de Sant Pere de Rodes, una part al Bisbe de Girona i certs impostos (com el dret de sepultura) a la parròquia de Santa Cecília de Terrades, de la qual Boadella n’era sufragània. A principis del s.XIV el castell de Boadella era possessió del bisbe de Girona. Trobem que l’any 1315 el noble Ramon de Vilamarí prestà homenatge al bisbe de Girona pel delme del lloc de Boadella. L’any 1321 surt documentat que el castell de Boadella, era posseït, en indivís, per les famílies Rocabertí i Vilamarí. Finalment els Vilamarí compraren la part que era dels Rocabertí i es convertiren en senyors de Boadella fins a finals del s. XV. A les terres del castell de Boadella hi predominaren els pagesos de remença. Aquests pagesos eren els que havien de pagar una redempció, una remença, per poder abandonar les terres que treballaven. La seva situació s’assimilava a la condició servil, més encara quan la influència del dret romà afavorí aquesta confusió. El pagès de remença es veia sotmès a cinc mals usos més: la intestia , l’eixorquia, l’àrsia, la cugucia i la ferma d’espoli. El senyor podia maltractar un pagès sense que aquest pogués apel·lar a un tribunal superior. Alguns pagesos de remença tenien més terres per treballar que altres, fet que es donà a partir del s.XIII. Això comportà que un home de remença, propi d’un senyor, pogués tenir un o dos pagesos que en depenien. La situació d’aquests masovers, fins i tot si no era home de remença, era molt més dolenta que no pas la del pagès que cedia les terres, bàsicament a causa de les mides molt reduïdes de l’explotació, segregada d’una altra, i dels censos que havia de pagar. Entre aquests pagesos que tenien més terres, el senyor podia triar el batlle, el seu representant al poble, encarregat del cobrament dels censos. En alguns casos, certs batlles pogueren arribar a ésser considerats de la baixa noblesa. Amb la construcció del castell de Boadella, el primitiu dels segles XI-XII, degué edificar-se una petita capella dedicada a Santa Maria (documentada el 1347) i més tard fou dedicada a Santa Cecília per influència dels clergues de Terrades, parròquia a la qual va pertànyer l’església de Boadella durant tota l’Edat Mitjana. Per tradició oral sabem que l’actual casa de Can Casademont de la Plaça Major es deia mas Vila i era considerada una de les primeres cases que es construïren del poble. Estava situada prop del castell i de l’església quan el poble encara no devia estar encerclat per les muralles (que començaren a erigir-se vers els segles XIII i XIV). Segons la tradició oral, recollida pel secretari de l’Ajuntament de Boadella a principis del s.XX, la família Casademont havia estat una de les fundadores del poble i provenien dels masos de Can Vila de Subirats (actual municipi de Terrades) i situats a uns 4 kms. a migdia del terme de Boadella, en una zona força accidentada i actualment deshabitada. Can Vila de Subirats es comunicava amb Boadella per petits camins de les muntanyes que devallen pel salt del Barral i còrrec de la Coromina. Aquest lloc ja era habitat en temps dels romans, el topònim “vila” recorda les nombroses “vilae” romanes que s’extingueren per aquestes contrades. El poblament degué continuar durant el Baix Imperi, les invasions dels Visigots i surt documentat el lloc de “Suspiratus” com una possessió del

monestir de Les Escaules l'any 844. Cal esmentar que per les runes dels antics masos de can Vila es troben restes de ceràmica romana a torn (gerres i amfores). Sembla ser que el mas Vila de Boadella hauria rebut el nom per la procedència dels seus fundadors del mas de can Vila de Subirats. També sabem que durant l'Alta Edat Mitjana es formaren els primers cognoms catalans, una herència deixada pels romans i que els visigots també seguiren.

El cognom Casademont, família que habitava el mas de can Vila de Boadella durant l'Edat Mitjana, prové de “casa” i de “mont” que significa muntanya. Serien pertant la gent de la casa de la muntanya, els que haurien baixat de les muntanyes de can Vila per fundar una nova casa a la vall de Boadella, al costat de la Muga. Segons la tradició oral una rondalla explica que en temps molt reculats els veïns de can Vila de Subirats van perdre una vaca del seu ramat i la trobaren seguint els seus excrements que en aquesta zona de l'Empordà s'anomenen “bues”. Trobaren la vaca pasturant en un prat de la vall on ara hi ha Boadella, al costat de la Muga. Els que la trobaren decidiren aixecar un mas a l'indret on havien trobat la vaca i així fundaren el lloc de Boadella, topònim que voldrà dir “bua de la vaca” o “bua d'ella”.

Al llarg dels segles els Casademont de Boadella foren sempre la família que treballava més terres i les de millor qualitat pels senyors del castell de Boadella.

Foren batlles del senyor i administradors del castell que anava canviant de propietaris, nobles catalans i burgesos de Barcelona, Perpinyà i Figueres. Els Casademont cobraven els censos dels pagesos dels masos del terme de Boadella i dels que començaven a habitar en petites cases dins el petit clos murat de Boadella, l'actual poble.

A part dels masos que ja existien durant l'Alta Edat Mitjana durant el feudalisme, principalment abans de l'epidèmia de pesta de 1348, que acabà amb bona part de la població d'aquestes contrades, algunes famílies arribaren a Boadella per conrear al màxim les terres del castell. El senyor havia de fer repartiment de terres i cada vegada s'anaven conreant terres més marginals, a les pendents de les muntanyes, petites feixes prop dels còrrecs, planers que es formen dalt de les muntanyes (per exemple a la Creu). Un topònim que ha arribat fins als nostres dies, el terme anomenat la Coromina i el còrrec de la Coromina, a migdia de l'actual poble de Boadella, prop de la muntanya de la Portella i antic mas de Can Clara, recorda aquelles terres feudals o territoris en condomini, anomenat també “condomina” o “colomina” i antigament “conomina”. Eren terres repartides a quotes iguals entre els pagesos i no podien ser mai dividides. Les quotes o fraccions són perfectament delimitades i per tant, són susceptibles d'alienació. D'aquest condomini el senyor es reservava la utilització directa de la part més fèrtil de la seva terra o coromina.

Concretament de tota aquesta zona anomenada la Coromina, el camp de la Coromina, zona més plana i fàcil de conrear, al costat del carrer del Ginebre sempre ha estat una propietat del castell encara en els nostres dies. La resta de terrenys de la Coromina són pendents de muntanyes, abans feixes de vinya i oliveres i actualment cobertes de bosc de pins.

Abans de l'epidèmia de pesta que assolà Europa l'any 1348 els masos de Boadella habitats serien uns 15 sumant un total de 50 habitants. Els segles XIV i XV es produïren desastres com guerres,

pestes, terratrèmols, secades i inundacions que deixaren deshabitats molts masos de Catalunya, inclús pobles. A Boadella és gairebé segur que alguns d'aquells masos que surten en els documents dels segles X al XIII desapareixessin després del segle XV i que a partir del segle XVI sorgissin la majoria de les masies que han arribat fins als nostres dies.

L'any 1348 arribà l'anomenada Pesta Negra, que s'estengué per gairebé tot el país. A Girona s'afirma, en llatí, que: “L'any 1348, hi hagué una gran mortaldat d'homes i de dones, de tal manera que a causa de la pesta moriren a la diòcesi de Girona i també a la província de Tarragona, dues tercers parts dels homes i dones, i encara una part més gran dels masos de pagesos es quedaren sense hereus i foren abandonats i deshabitats, sobretot a les muntanyes”.

Per manca de gent es quedaren molts camps sense treballar i la fam s'agreuà principalment a les viles i ciutats. També hi havia plagues de llagostes que malmetien les collites. Un text, fet a Girona, en llatí, ens explica que el dia de sant Jaume de l'any 1358: “Vingué en aquesta pàtria una gran plaga de llagostes que cobria la terra, fins al punt que, de vegades, en algun camp, hi podia haver un pam de llagostes. Menjaven el forment i el mill i els fruits de la terra i volaven pel cel com si fossin ocells i, sovint, a causa de llur nombre, quan volaven, la gent ni podia veure el sol. I, en volar, feien un gran brogit.”

L'any 1421 unes grans inundacions provocaren el desvordament del riu la Muga, un relat diu: “A 8 de octubre 1421 fou en Empurdà tant gran diluvi d'aigües, que muntaren sobre el pont de Besalú ultra deu pams, muntà sobre lo Pont de Molins, derruí la horta de Peralada, dirruí lo lloch de Santa Llogaya d'Algama, Sant Pol sa Calsada, donà gran dany a Figueres, derruí e se'n manà tot lo lloch de Cabanas, en què estaven ultra sexanta fochs e no y romàs res, morí molta gents; perderen tots los bestiaris, viures y béns.”

El segle XV portà, a més, un seguit de terratrèmols que afectaren sobretot la Catalunya del nord-est. Els principals foren els de 1427 i 1428, la vila d'Olot quedà arrasada i suposem que els afectes també degueren ser importants a tot l'Empordà. És possible que l'antic castell de Boadella, dels segles XI-XII, quedés afectat per aquests terretremols i que per això els seus propietaris, els nobles Vilamarí, decidíssin aixecar el nou palau l'any 1450.

Al acabar el segle XV es produïren les Guerres dels Remences que enfrontaren els pagesos i els senyors que els dominaven. La Sentència Arbitral de Guadalupe de l'any 1486 va prohibir els mals usos o privilegis abusius que tenien els senyors damunt dels pagesos. Un d'aquests mals usos era que el pagès no podia abandonar les terres del senyor si no pagava una suma de diners molt gran i que era impossible de reunir.

Sembla ser, i segons la tradició oral, que un cop abolida aquesta llei els pagesos de Boadella decidiren abandonar les terres del senyor de Boadella per trobar-ne unes de millors. Sembla ser que marxaren totes les famílies menys la família Casademont que es mostraren fidels al senyor. Passat un temps algunes de les famílies que havien marxat tornaren al poble demanant perdó al senyor i demanant-li si podien quedar-se. El senyor hi accedí però fent un nou repartiment de terres segons el qual les millors terres, més planeres i properes al riu serien pels Casademont i les demés terres,

pendents de les muntanyes, serien per les altres famílies. De fet fins a principis del segle XX la casa Casademont era la que posseïa els millors camps del poble junt a les terres del mas Fornioli (antics mas Malloic, Rollan i Castanyer).

El resultat de tantes desgràcies fou l'abandonament de pobles i masos a tot el país. Boadella tenia unes 16 famílies l'any 1370 (uns 64 habitants) i l'any 1497 només consta que una família pagava impostos, possiblement els Casademont i no és fins l'any 1533 que trobem una recuperació de la població

Amb 6 famílies que sumaven més o menys uns 24 habitants. Tot i això ens fa pensar que tot i la rondalla que s'explica de les terres dels Casademont podria ser que havent desaparegut moltes famílies quedaren una branca o dues dels Casademont que per força foren els administradors i únics treballadors de les terres del senyor del castell durant un temps, potser també amb companyia d'algunes famílies dels masos Malloic i Rollan o dels antics masos de can Benet.

El despoblament de Boadella queda palés l'any 1490 quan després de tenir uns anys parròquia independent el bisbe torna unir Boadella a l'antiga matriu de Terrades a causa del despoblament de Boadella i no és fins l'any 1610 quan Boadella tornarà a tenir parròquia. A mitjans del s.XVI la pesta provocà moltes morts a Boadella i contrades com queda registrat en una llicència del Bisbe de Girona a favor de Miquel Bohera, capità de galeres, el 15 de gener de 1538, per poder traslladar el cadàver d'una filla, morta en temps de pesta i sepultada a Boadella, al cementiri parroquial de Palamós.

Els masos que quedaren abandonats després de la pesta de 1348 reberen el nom de masos rònecs. No tornaren a ser habitats o reconstruïts, en sorgiren de nous prop d'aquests que foren més grans i millor construïts. Amb les excavacions arqueològiques d'aquests masos rònecs sabem que entre els segles X i XIV eren petites construccions amb un espai destinat a les persones i un espai per al bestiar, un rebost o celler, un dormitori o menjador i una cambra del forn, on es feien també activitats artesanals i jocs. Era una casa fosca i fumosa. Cap al segle XIII es començaren a construir algunes cases de pagès amb pedres més ben treballades, amb petites finestres o espiells, col.locades de vegades tot aprofitant un marge, i que de vegades fins i tot tenien un pis superior.

Durant el segle XVI alguns masos de Boadella prosperaren econòmicament i construïren cases amb parets de pedres i obertures força grans amb portes i finestres amb carreus. És el cas del mas Joer (any 1593), mas Benet (any 1564) o el mas Marcè (s.XVI).

Durant el segle XVIII l'expensió dels conreus de la vinya i l'olivera, amb el conreu de noves terres a les pendents de les muntanyes, amb feixes de parets de pedra seca provocà un augment de població. Sorgiren petits masos, generalment petites construccions que alguns d'ells no han arribat als nostres dies. Alguns d'aquests masos sorgits durant el s.XVIII són el mas Clara, mas Freds, can Cabreta, mas Juncà, can Lluís o can Julià. Solien tenir poca terra de conreu i constituïda bàsicament per feixes d'olivera i vinya en zones accidentades.

Durant el segle XVIII les masies més importants prosperaren considerablement i els masos foren reconstruïts o ampliat amb dependències auxiliars pel bestiar o les eïnes del camp (és el cas de can Benet, mas Ribas del Pla, mas Malloic, Mas Marcè, mas Joer o mas Serra).

De l'any 1801 es conserva a l'arxiu de l'ajuntament de Boadella una relació de caps de casa que habitaven els masos de Boadella. Un tal Benet Ribas era el cap de casa del mas Benet que també era conegut amb el nom de mas Ribas d'Amunt. El mas Ribas del Pla (ara anomenat can Bió) era habitat pel massover Isidre Bertran, el mas Malloic (actual mas d'en Fornioli) era habitat pel massover Geroní Darnés, el mas Joer estava habitat pel massover Josep Coronas, el mas Serra era habitat pel massover Joan Font. El mas Gaspar (actual mas Bartolí) era habitat per Bartomeu Gaspar, un tal Andreu Serra habitava una casa prop de Muga i del territori anomenat Sorrés, en Silvestre Marcè era el cap de casa del mas Marcè, Jaume Sot era el moliner del molí del Castell de can Felip (actual central del Molí), Jaume Bertran habitava el mas Freds o Fred , Isidre Bertran habitava el mas de can Clara, Antoni Pujol era el cap de casa del mas de can Julià, Pere Pla era el cap de casa del mas de can Cabreta o la Costa, Bartomeu Darnés era el cap de casa del mas de Can Lluís. Un tal Jaume Sarquella tenia un petit mas en una finca del terme conegut per la Sarquella o Xarquella, Josep Juncà habitava un petit mas dins les terres del mas Ribas del Pla en el territori conegut pel nom de Colse. Un tal Paulí Pont era moliner del molí del mas Malloic o Rotllan (actual molí d'en Fornioli).

L'any 1800 quan es fa una repartició de sal als caps de casa de Boadella (recordem l'impost de la sal que durant l'Època Moderna obligava als caps de casa de Catalunya a comprar obligatòriament sal quan hi havia excedent, per altre banda la sal era molt important per la conservació d'aliments, recordem la matança del porc que duia a terme cada cada). Durant el repartiment de la sal trobem que el mas Ribas del Pla va rebre una fanega, Antoni Pujol del mas Julià mig cortà, el mas Malloic dos cortans, Jaume Bertran del mas Freds un cortà, el Molí d'en Fornioli mitja fanega, el mas Joer dos cortans, el mas Serra dos cortans, Benet Ribas de mas Ribas d'Amunt una fanega, mas d'en Marcè un cortà, el Molí del Castell un cortà, Clara Bertran del mas Can Clara un cortà i el mas Gaspar un cortà.

Aquests masos més o menys estigueren tots habitats fins l'aparició de la fil.loxera que matà totes les vinyes del terme durant la segona meitat del segle XIX. Després de la fil.loxera alguns masos com el mas Freds, el mas de la Xarquella, el d'en Juncà del mas Ribas del Pla quedaren abandonats.

Segons el nomenclàtor de l'any 1860 a Boadella hi havia els següents masos habitats: Can Benet, casa Clara, casa Julià, casa Lluís, casa Marcè, la Costa, casa Ribas, casa Moriscot o Bartolí, mas Juer, mas Mallanich o de Fornioli, mas Serra i molí d'en Marcè, sumant uns 65 habitants. En el nomenclàtor de l'any 1888 s'esmenta que a can Benet hi ha 5 habitants, a casa Clara 4 habitants, el mas Malloic junt a 17 edificis més que consten disseminats amb 47 habitants, sumant un total de 56 habitants. El nomenclàtor de l'any 1940 agrupa els masos de Boadella en dos veïnats : El veïnat del mas Joer amb 12 edificis i 38 habitants i el veïnat del mas Ribas amb 4 edificis i 11 habitants.

A principis del s.XX els molins de Boadella foren convertits en centrals hidràuliques per fer electricitat. Aquestes centrals eren habitades pels centralers i les seves famílies.

Un cop passada la Guerra Cívil (1936-39) amb la disminució del nombre d'habitants trobem que els masos de can Clara i can Cabreta queden abandonats. Els altres masos continuaren habitats pels seus propietaris o per massovers (mas d'en Forniol, mas Serra, mas Joer). Cap a finals del segle XX són pocs els masos que encara són habitats per llurs propietaris i viuen de l'explotació de les terres del mas, complementada per granges de porcí i boví (aquests masos són els del mas Ribas del Pla, mas Benet o mas Julià, afegint el mas de can Cufí que fou fundat cap als anys 30 del s.XX), els altres masos com el mas Serra, mas Joer, mas Marcè, mas d'en Forniol, mas Bartolí, mas Lluís són destinats a segones residències i alguns d'aquests tenen les terres arrendades.

MAS VILA, DESPRÉS CAN CASADEMONT I CAN FORCADA.

Aquesta casa ha estat coneguda amb aquests tres noms. Actualment algú també l'anomena Can Sant Pare perquè la família Pous de can Sant Pare del carrer Nou la comprà quan fou venuda pel seu propietari Emili Cardoner casat amb Maria Casademont, pubilla d'aquesta casa a finals dels anys 20 del s.XX.

Es troba situada a la plaça major del poble o plaça de la Constitució, prop del castell i de l'església. Ja hem explicat que el nom de mas Vila podria venir de la procedència del mas de can Vila de Subirats del terme de Terrades. També és probable que els Casademont de Boadella fossin una branca dels Casademont de Les Escaules (en documents dels anys 1203 i 1277 apareix documentat a Les Escaules un tal Joan de Villadamont, en el fogatge de l'any 1497 hi ha els caps de casa Pere Viladamunt i en Casadamunt). A Boadella trobem els Casademont en un document capbreu de Bartomeu Rotllan a favor del senyor de Boadella de l'any 1586. Dit Rotllan (habitant de l'actual casa de can Serra) reconeix que la seva casa afronta amb el patí de Benedicti Casademont.

L'any 1669 trobem que un tal Bartomeu Casademont era regidor del Comú de Boadella. Des d'aquell any i fins a principis del s.XX diferents Casademont ocuparen càrrecs de batlles i regidors de l'Ajuntament.

L'any 1780 el bisbe Tomàs de Lorenzana va nomenar protectora dels pobres del poble a la família Casademont.

De la família Casademont en sorgiren altres branques que fundaren les cases de can Sagué (carrer de la Processó), can Guidan-na (carrer del Ginebre), can Llorenç del Portal (carrer del Portal) i can Petit Casademont (carrer de sant Gaietà).

Eren propietaris de la casa del costat coneguda per mas Cadamont i actualment can Clara, on hi habitaven els massovers que treballaven les terres de la casa. També eren propietaris del trull del carrer de Sant Gaità, actual restaurant el Trull d'en Francesc, venut per la família Cardoner Casademont a l'Ajuntament de Boadella cap a l'any 1927. L'era d'en Forcada o de can Casademont,

darrera de les cases del carrer de Sant Gaietà, dóna a entendre que aquestes cases foren fundades al segle XVIII damunt de terres de can Casademont i que devien pagar censos a aquesta casa.

Els Casademont, segons capítols matrimonials del s.XVIII, foren emperantats amb famílies benestants de la contrada com els Fortiana de Les Escaules o els Jordà de Pont de Molins.

L'any 1862 consta propietari de les cases i terres de Can Casademont un tal Joan Casademont. Les finques eren l'olivar d'en Bes amb vinya, el camp del Pi, camp de Dellà de la Muga, la Vinya Gran, el Camp Gran, el camp i la vinya del Mig, el camp Nou, vinya de Platja Verdà, vinya de les Illes, hort de les Illes, oliveres del camp de les Figueres, el camp Petit i el camp del Noguer. Eren terres de vinyes, oliveres, horts i forces camps de cereals (planers prop de la Muga, segons les fonts orals les propietats de can Casademont anaven des de prop del mas Marcè fins prop de mas Ribas del Pla, resseguint el riu la Muga).

Les propietats sumaven unes 89 vessanes.

La gent més gran del poble recorda que la darrera representant dels Casademont, na Maria Casademont i Justafre era una dona molt vella, petita i que vestia de negre amb un mocador al cap, anava sempre a missa. Tenien un cavall i tartana per anar els dijous a mercat a Figueres. Més antigament tenien bous per llaurar els camps.

L'hereu d'aquesta casa Joan Casademont Fortiana (n. 1786 i m. 1875) tingué per fill a Simó Casademont que morí jove i fou casat amb Maria Justafre de can Batlle de Les Illes. D'aquest matrimoni nasqué Maria Casademont Justafre (n. 1844 i m.19), pubilla de la casa, que es casà amb Josep Cardoner Barris (n. 1844 i m. 1918) fill de can Forcada de La Jonquera. Tingueren els fills Maria, Joan (que després d'acabar la carrera de metge morí jove) i Emili Cardoner Casademont (n. 1867 i m. 1936) que fou metge de Darnius i Boadella durant molts anys. Era metge de la Societat de Socors Mutus la Caritat de Boadella i venia de Darnius a fer les visites a Boadella amb un cavall blanc. Altres fills foren Rosa, Angela, Gracia i Ramón però quedà hereu l'Emili Cardoner.

Josep Cardoner Casademont comprà el mas Joer l'any 1874.

Emili Cardoner fou l'hereu i durant els anys 20 del s.XX es vengué les cases de la plaça de Boadella i la major part de les terres quedant-se la propietat del mas Joer. Actualment l'antiga casa pairal dels Casademont pertany a la família Cufí-

Pous del mas Cufí de Boadella.

MAS CADAMONT I ACTUALMENT CAN CLARA.

Aquesta casa es troba al costat de Can Casademont, només separada pel carreró de l'Església que dóna a la plaça major. Antigament s'anomenava mas Cadamont perquè pertanyia a la casa Casademont. L'any 1586, segons el capbreu de Bartomeu Rotllan de l'actual can Serra, davant de mas Cadamont, aquesta casa encara no existia doncs consta que hi havia un pati d'un tal Benedicti Casademont. Poc després coincidint amb una època de prosperitat els Casademont decidiren aixecar aquesta casa pels massovers o treballadors que els ajudaven a treballar les terres. L'actual

edifici presenta unes voltes de pedra que semblen ser del s.XVII o de finals del s.XVI. També s'han trobat rajoles i teules amb dates del s.XVII. Cap a principis del s. XIX l'hereu Joan Casademont partí la casa en dos parts per donar-ne una al seu fill Llorenç Casademont qui fundà la casa de can Llorenç del Portal. Dit Llorenç Casademont fou casat amb una Ribas de can Tabola del carrer Nou i tingueren el fill Joan Casademont Ribas que fou l'hereu i treballava i vivia a Figueres venent-se la casa cap a l'any 1914. Comprada per Miquel Cantenys Andreu que ja hi habitava amb la seva família des de l'any 1905 com arrendatari.

L'any 1862 dit Llorenç Casademont consta com a propietari d'un hort prop del carrer Nou, una vinya dita d'en Ribas i una vinya del Cap de Terme, sumant un total d'un 8 vessanes.

Cap a mitjans dels anys vint Can Llorenç fou comprat per la família Marcè de can Felip del carrer de la Processó i hi tenien fleca i botiga de queviures. Durant els anys 60 i principis dels 70 del s.XX hi vivia la família Barnades-Palomeres que també hi tenien fleca i botiga. Més tard la casa fou venuda per can Felip a Severiano Prieto (any 1989) i aquest vengué la casa als actuals propietaris família Casellas-Fernández (any 2002).

Pel que fa a Can Cadamont o can Clara el primer habitant del qual tenim referència documentada és d'un tal Jaume Roca que l'any 1856 consta com hatitant d'aquesta casa i massover de la família Casademont. Dit Roca provenia del mas can Xec del terme de Terrades. L'any 1861 Jaume Roca marxà per tornar de massover a can Xec. Des d'aquells anys la casa també s'anomenava Cals Massovers i cap a principis del s.XX també s'anomenava "el Corral".

El dia 1 de gener de 1919 fou habitada per la família Pous de can Sant Pare del carrer Nou per haver arrendat la propietat de can Casademont. Quan els Pous compraren la casa de can Casademont cap a finals dels anys 20 del s.XX i hi passaren a viure el mas Cadamont fou comprat per un tal Pere Guisset per sobrenom Clara perquè provenia del mas de can Clara per això aquesta casa també és coneguda actualment per can Clara. Actualment pertany a uns parents de dit Guisset, la família Lladó-Mur de Borrassà.

MAS DE CAN CLARA.

Aquest mas actualment es troba en ruïnes i fou abandonat durant la primera meitat del s.XX. Es troba seguint el camí que comença al final del carrer del Ginebre, al costat de can Tapa, seguint el camp de la Coromina i després el camí que va paral.lel al còrrec o clot de la Coromina, enfilant muntanya amunt cap al lloc anomenat Cau del Llop i també can Clara. Després de passar un barranc que travessa el camí, al costat dret i molt embardissades hi ha les ruïnes d'aquest mas. El camí que hi mena, ara flanquejat de pins i soques d'olivera mig mortes, passava antigament per feixes de parets de pedra seca que anaven des de dalt de les muntanyes fins a baix al clot. Hi havia vinyes, horts, llegums, fruiters, oliveres, tot es treballava, encara que el terreny era difícil. Ara queden com a testimoni d'aquell treball les parets de pedra seca i les soques d'olivera que sovint són aprofitades per fer llenya. Els pins, alzines i matolls han cobert els antics conreus.

El que queda de can Clara són algunes parets que indiquen que aquest mas no era gaire gran, d'una planta d'uns 60 m2. Encara es veu la cisterna o dipòsit que tenia per recollir l'aigua de pluja. Les obertures eren petites, les parets de pedra recobertes amb arrebossat i no gaire gruixudes les parets mestres. Per les restes constructives conservades sembla que aquesta casa devia ser del s.XVIII. En el repartiment de la sal que fa el comú de Boadella l'any 1800 consta que un tal Bertran ,amb el sobrenom "Clara" agafant el nom del mas, va rebre un cortà de sal. Dit "Clara" Bertran devia ser Isidre Bertran que consta com a cap d'aquesta casa en un altre document de l'any 1801. Dit Isidre Bertran devia ser pare de Francesc Bertran Juncà fill d'aquesta casa (n. 1802 i m.1872). Segons el cens de terres de l'any 1862 dit Francesc Bertran tenia en propietat les terres del mas formades per vinyes (vinya del mas Fred), hort, olivar i alzinar sumant unes 24 vessanes més una sureda, vinya, hort i oliveres de la muntanya de Les Brugueres sumant unes 16 vessanes.

Segons el secretari de l'Ajuntament Sr. Pere Pla Marcè el mas de can Clara s'hauria construït a mitjans del s.XVIII damunt d'uns terrenys propietat de la família Pla de can Brió o cal Esteve del carrer del Ginebre, igual que el mas que hi havia uns metres més amunt de can Clara anomenat mas Freds. Podria ser que els Bertran que l'habitaven a principis del s.XIX i que consten com a propietaris l'any 1862 fossin una branca de cal Xicot del Carrer Sec o del mas de can Cabreta o la Costa.Els Bertran consten documentats a Boadella el 1772

Francesc Bertran es casà amb Maria Moriscot Gaspar filla del mas can Bartolí i tingueren els fills Maria, Pere i Dolors.Quedà com a pubilla de la casa na Dolors Bertran casada amb Geronim Tubert. D'aquest matrimoni nasqué Maria Tubert Bertran que fou pubilla del mas i es casà amb Pere Guiset Roca. Aquest matrimoni habitava el mas a principis del s.XX i tingueren per fills la Teresa, en Jaume i la Caterina. En Jaume Guiset fou l'hereu que es casà amb Anna Pairó de la Central dels Pilans i passaren a viure al mas Cadamont de la plaça, actual can Clara quedant aquest mas deshabitat fins als nostres dies. Actualment la finca del mas pertany a la família Fernández-Ribas de cal Baró.

MAS FRED S O FRED.

Uns 50 metres més amunt del mas Clara, seguint la pista forestal, trobem les runes de l'antic mas Freds al costat dret del camí. Es conserva una paret amb pedres poc treballades i una petita obertura molt rudimentària. Era un edifici de planta baixa i devia fer uns 30 m2 com a molt. Aquesta masia ja estava deshabitada l'any 1915 i segons el secretari de l'Ajutament d'aquell any hi havia memòria d'haver estat habitat, potser fins a mitjans del s.XIX o finals del s.XIX quan es produí la fil.loxera que matà les vinyes. No es creu que el seu origen fos medieval, es pensa que és una masia sorgida durant el s.XVIII quan s'extengué el conreu de vinya i oliveres per aquesta zona del terme, molt accidentada i de difícil conreu, amb feixes de parets de pedra seca o bancals.

La zona on es troba situat el mas Freds s'anomenava Costa de Xerís i també Salt del Barral, hi passava un antic camí que comunicava Boadella amb els masos de can Vila de Subirats que es troben dos kms. més amunt.

En el repartiment de la sal de l'any 1800 surt esmentat com a habitant d'aquest mas un tal Jaume Bertran que segurament era familiar dels Bertran de can Clara. Segons documents de can Pla o ca l'Esteve del carrer del Ginebre l'any 1820 compraren aquest mas i les terres a dita família Bertran i és propietat de can Pla des de llavors. L'any 1862 possiblement el mas ja estava deshabitat o habitat per una família de massovers, la finca del mas, d'unes 35 vessanes estava formada per sectors de vinya, olivars i erms. Actualment tota la finca són boscos de pins. Segons fonts orals ,a finals del s.XIX, la família de can Pla hi explotava per aquesta zona alguns forns de ciment de manera artesanal.

MOLÍ DEL CASTELL, MOLÍ D'EN MARCÈ I ACTUALMENT LA CENTRAL EL MOLÍ.

Al acabar el carrer del Ginebre, deixant les cases de can Tapa i can Fermí (abans ca la Llúcia), un camí sense esfaltar o pista forestal s'enfila per l'anomenada Coma Joanola i segueix pel mig de boscos de pins. Aquest antic camí era el que comunicava Boadella amb les Escaules quan la Muga anava grossa segons queda documentat en l'acta de fundació de l'actual casa de can Tapa de l'any 1776 a favor de Pere Ribas. Pel costat esquerra del camí, en el daltabaix que es forma, trascòrrer les aigües de la Muga, amb un espès bosc d'arbres de ribera i alzines. Després d'un Km. trobem l'antic molí del Castell convertit en central elèctrica a principis del s.XX.

Antigament era un molí fariner que encara que consta construït per la família Marcè de can Felip del carrer de la Processó a finals del s.XVIII és possible que ja existís un antic molí emplaçat en aquest lloc i d'origen medieval, doncs podria ser el molí que tenia el castell i on hi havien d'anar a moldre tots els pagesos del poble (recordem que durant l'Edat Mitjana l'explotació d'un molí era propietat del senyor feudal).

Sembla ser que a mitjans del s.XVIII la família Marcè explotava amb arrendament i amb massovers la propietat de l'amo del castell (famílies nobles o burgeses de Barcelona com els Dou) i per tant també explotaven aquest molí. Finalment cap a finals del s.XVIII compraren el molí i hi feren importants obres com resar una llinda d'una porta del molí (IOANNES MARCE ME FECIT 1787). Sembla ser que per aquella època el molí era propietat de Maria Roura viuda de Felip Marcè i pagà les obres de construcció del canal per portar l'aigua al molí, on hi treballaren gairebé tots els homes del poble. Segons fons oral de Joan Pla de can Pla la Senyora Maria de can Felip animava als treballadors dient-lis que no li acabarien les monedes d'or per construir el molí, costés el que costés. En aquella època la propietat i explotació d'un molí era considerat molt important, només unes poques famílies propietàries en posseïen.

El fet que aquest molí es construís en aquest costat del riu també es deu que quan el riu anava crescut s'hi podia venir a moldre igual, almenys els pagesos que no havien de travessar el riu. Durant molts anys foren moliners d'aquest molí la família Sot. L'any 1801 consta que un tal Jaume Sot habitava aquest molí amb la seva família. Jaume Sot tingué per fills Pere Sot (també moliner)

que es casà amb Rosa, i les filles “ “ i Magdalena. Cap a mitjans del s.XIX el moliner era Pere Planas Moret (n.1820) casat amb Maria Sala Estrach, que tingueren els fills Carme, Maria i Joseph. L'any 1871 consta que el molí era habitat per Jaume Grebol i la seva filla Maria Grebol Ribas (n. 1861). En Pere Planas havia passat a fer de moliner al molí d'en Forniol. Maria Grebol fou casada amb un membre de la família Caixàs de Les Escaules i tingueren per fills Miquel, Josep, Joan, Encarnació i Rosari. Dit Miquel Caixàs (n. 1881) fou moliner i es casà amb Cecília Fita de can Tinoi del carrer Nou. Tingueren per fills Teresa, Josep, Maria, Felicitat i Joan. La família Caixàs foren moliners del molí fins a principis del s.XX (any 1918) que passaren a Can Brió (actual cal Moliner del carrer del Ginebre). Per aquella època el molí fou embargat i venut pel Tribunal a un tal Francesc Sala de Figueres qui el vengué l'any 1915 a la Societat Hidroelèctrica de la família Cusí de Figueres i convertí l'antic molí en una central per fer electricitat.

Després foren centralers d'aquesta central la família Puxant-Campmany i altres famílies. Cap a finals dels anys 60 del s.XX amb els nous mecanismes quedà deshabitat, tot i això han arribat fins als nostres dies els antics mecanismes de la central, actualment propietat de FECSA-ENDESA que té pensat de convertir la central en un museu.

CAN CALISTRO.

Aquesta casa aïllada més que no pas masia es troba seguint el camí que comença un cop passat el pont del poble que condueix a la carretera que mena a Les Escaules. Després del pont, al costat dret, seguint un camí paral·lel a la Muga, amb arbres de ribera i mates vimets, a uns 100 metres, dalt unes feixes d'horta hi ha Can Calistro.

Fou edificat sobre una finca que era propietat de cal Gavató de la família Germà del carrer de la Processó (l'any 1862 aquesta finca era propietat de Joan Germà, feia unes 4 vessanes i tenia oliveres i hort coneguda amb el nom de Olivar de la Muga). Després passà a Miquel Cantenys fill de can Jep Cantenys del carrer de la Processó qui construí la casa cap als anys 90 del s.XIX. Dit Miquel Cantenys fou casat amb Mercè Ribas Marce filla de l'Aruga de la família de can Xec de Terrades. Tingueren per fill Josep Cantenys Ribas casat amb una filla dels massovers del mas Serra. Dit Josep Cantenys morí jove i no tingueren fills. Després els pares del Josep es feren càrrec d'una neboda de Vilanova de la Muga dita Maria Ribas i també una tia de dita Mercè filla de can Xec i que era vidua. Darrers representants de la casa que marxaren a França a començaments de la Guerra Civil (1936-1939). Segons les fonts orals abans de la guerra Civil la família de can Calistro tenien carnisseria i embolicaven la carn amb fulles de plàtan. Calistro era el motiu que rebia Miquel Cantenys no es sap perquè. Després la casa quedà deshabitada fins els anys 60 del s.XX que fou habitada en arrendament per la família Sepúlveda-Merino que treballaven a les obres de l'embassament de Boadella. A principis dels anys 70 fou habitada per la família Nevado Calero durant uns anys fins que anaren a viure a cal Teixor del carrer del Pi. Després quedà deshabitada durant els anys 70 i 80 fins que l'any 1986 es comprada per la família Salguero-Ribero que la restauraren i hi viuen fins avui.

Actualment la finca de la casa i l'hort de davant també li pertany el camp de la Muga, d'un 5 vessanes, que era propietat de can Joer del carrer del Pi.

MAS DE CAN CUFÍ.

Aquesta masia és de recent construcció, de mitjans dels anys 30 del segle XX.

Fou construïda sobre uns terrenys de can Casademont de la Plaça per la família Cufí Soler. El fundador fou Pere Cufí Fita (N.1884) casat amb Magdalena Soler Gorch filla de can Soler de can Vila de Subirats. Foren uns anys massovers del mas de can Marce i després compraren els camps on construïren el mas als Cardoner Casademont (finals dels anys 20 del s.XX).

L'any 1751 consta un tal Bartomeu Cufí com a regidor del Comú de Boadella.

Aquesta família provenia de can Casalot de Lliurona (municipi d'Albanyà).

Vingueren a Boadella per fer de massovers de can Felip del carrer de la Processó i visqueren molts anys a la casa dels massovers de can Felip, també del carrer de la Processó i que és coneguda amb el nom de can Casalot. Vers l'any 1914 l'hereu Pere Cufí anà de masover del mas Marcè.

A la finca on es troba el mas, d'un 15 vessanes, s'hi explota una granja de porcí, fruiters com cirerers, presseguers, ametllers, horta i ferratges. Formen part de l'explotació altres finques escampades pel terme (oliveres i cirerers).

Pertany a la família Cufí Pous que habiten el mas.

MAS RIBAS DEL PLA O CAN BIÓ.

Aquest mas, situat als peus del camí de les Cluelles, actual carretera de Boadella a les Escaules, i del terme anomenat la Cluella, prop del límit amb el terme de Les Escaules, fou propietat durant tot el s.XIX i primera meitat del XX de la família hisendada del mas Ribas de Cabanes. És molt probable que els Ribas del Pla fossin una branca de la família Ribas del mas de can Benet (documentada ja l'any 1666) i abans anomenat mas Ribas d'Amunt. L'any 1737 consta que el mas era propietat i estava habitat per Pere Ribas i la seva muller Anna Maria. És probable que un hereu d'aquesta casa fos casat amb una pubilla de Cabanes que fundaren l'actual mas Ribas de Cabanes, vers la segona meitat del s.XVIII i que es convertiren en una família d'hisandats durant el segle XIX que vivien a Cabanes, mantinguent en propietat el mas Ribas de Boadella fins a principis del s.XX i explotat per un seguit de massovers.

L'actual masia és un edifici del s.XVIII, encarat a migdia i que fa de mirador de la propietat dels camps planers que té més avall, tocant el riu la Muga. Davant de l'actual mas hi ha uns murs gruixuts que podrien ser les restes del primitiu mas del s.XVI o XVII. En un document de l'any 1737 el matrimoni Pere Ribas i Anna Maria reconeixen els censals que paguen a les parròquies de Bodella i Les Escaules així com el domini útil de la casa i terres de Francesc Joncar que estaven dins la seva propietat (terrarum vocat den Joncar). Aquesta casa podrien ser les runes que es veuen en un

terreny erm on hi ha unes canyes, al costat dels camps treballats del mas i que s'anomena el Colse. Les runes presenten uns murs de pedra força gruixuts, presentant una planta allargada i estreta d'un 30 m2 i sense la coberta. Encara formen part de la propietat.

La família Joncar documentada també l'any 1717 ,consta que vivia a Boadella a finals del s.XVIII i habitava la casa de can Joncar del carrer de Sant Gaietà, actual cal Gavaitx.

L'any 1752 es troba documentat un tal Pere Ribas del Pla com a regidor del Comú, així sabem que els caps de casa Miquels i Benets Ribas eren del mas de can Benet i els Peres i Rafels ho eren del mas Ribas (un Rafel Ribas l'any 1702, un Pere Ribas l'any 1725 i 1726, un Rafel Ribas l'any 1761).

Consta que les cases del carrer Nou de Boadella foren edificades sobre uns terrenys que eren propietat de la família Ribas de Cabanes, cap a finals del s.XVIII i que encara a principis del s.XX pagaven censos a aquesta família com podia ser una gallina cada any segons escriptures de can Buxeda de dit carrer.

L'any 1862 el propietari del mas Antoni Ribas que vivia a Cabanes, tenia les terres arrendades a la família Costa i la propietat estava formada per camps de cereals, vinyes, horts i algunes oliveres. Les finques eren anomenades vinya de Platja Verdall o Perdal, camp del Mort, camp de la Rajoleria (que indica la existència d'un forn per couer rajoles i teules possiblement del s.XVIII), camp Gran i Solà de la Mort. Un total d'un 49 vessanes.

Cap a finals del s.XVIII sembla ser que un Ribas d'aquesta casa anomenat Rafel Ribas fundà la casa de can Rafaló, actual casa Calot del carrer de Sant Gaietà. Una finca de cal Banyo del carrer Nou tenia una vinya als Plans anomenada Vinya Rafalona que havia estat propietat d'un fadristern del mas Ribas i que per això encara li pagaven uns censos a principis del s.XX.

L'any 1801 sembla ser que els Ribas ja no habitaven el mas i el tenien arrendat a un tal Isidre Bertran que consta com a masover.

Un tal Josep Costa Vidal (n. 1820) i la seva muller Eugenia Darnés Serra foren massovers d'aquest mas fins l'any 1880. Tingueren els fills Magdalena,

altra Magdalena, Josep i Rosa. Després aquesta família passà a habitar la casa de can Jep d'en Ribas del carrer del Pi. Seguidament foren massovers del mas en Josep Cantenys i el seu fill Bartomeu Cantenys de can Jep Cantenys del carrer de la Processó. Deixaren el mas cap a l'any 1916 per ocupar-lo també com a massovers la família Bartí de Cornellà. Aquesta família havia estat uns 4 o 5 anys moliners del molí d'en Forniol del mas Forniol fins que es convertí en central hidroelèctrica vers l'any 1915. El matrimoni Esteve Bartí Martorell i Caterina Prat Bosch tingueren per fill en Francesc Bartí, també consta com a membre d'aquesta família i habitant del mas na Maria Canuda Pous i els germans Dolors, Joan i Remei Bartí Fabrega. Segons fons oral l'avi Bartí portava sempre una barratina vermella i tenia fama com a "curandero" o reparador d'ossos i fractures durant els anys 20 del s.XX.

Cap a finals dels anys 30 del s.XX el mas fou comprat per la família Vehí Ricard de Llers a la família Ribas de Cabanes. Aquesta família ha habitat el mas fins a l'actualitat i exploten les terres del mas

formades per camps de cereals, ferratges i horta amb dues granges de porcí. La finca fa unes 60 vessanes. Actualment el mas també és conegut amb el nom de can Bió.

MAS JULIÀ.

Aquest mas es troba a la carretera que va de Boadella a Biure, a un quilòmetre de l'entrada del poble pel pont del Passallís. El nom que sempre ha tingut sembla que prové de la proximitat de la casa amb la muntanya anomenada La Coma que antigament es deia Coma Juliana (topònim documentat l'any 1915).

També podria ser que el topònim del mas estigui relacionat amb el veí de Boadella anomenat Guillelmus Juliani que surt documentat en les Capitolacions matrimonials de Guillem Noguera de Les Escaules i Berengària, on dit Juliani de Boadella consta com a testimoni l'any 1288 (arxiu del castell de Peralada).

Podria ser que Juliani habités un mas proper a la Coma Juliana, potser aquest mateix de can Julià. Actualment la part antiga del mas de can Julià, del costat de la muntanya, no sembla una construcció anterior al s.XVIII. Era un mas petit de finals del s.XVIII o principis del s.XIX. La major part del mas actual o ampliació fou feta a mitjans i finals del s.XX, el costat que dona a la carretera.

No es descarta que el mas antic fos reconstruït damunt d'un altre mas.

Consta que l'any 1800 un tal Antoni Pujol del mas Julià va rebre mig cortà en el repartiment de la sal fet pel comú. Dit Antoni Pujol tingué un fill anomenat Isidre Pujol que fou l'hereu i aquest tingué el fill Lluís Pujol Serra (n.1840 i m.1910) casat amb Ignàcia Coromines Pararols (n.1845 i m.1900) filla de Sant Miquel de Campmajor. Aquest matrimoni tingué els fills Rosa Pujol Coromines (n.1867) i Pere Pujol Coromines (n.1869) i un altre fill i altres filles quedant finalment com a pubilla dita Rosa Pujol que es casà amb Martí Sunyer Justafre de la Bajol on hi vivien fins que a principis del s.XX vingueren a habitar el mas per tenir cura del seu pare Lluís que estava sol. El matrimoni Martí Sunyer amb Rosa Pujol tingueren per fills Primitiva Sunyer Pujol, Constància Sunyer Pujol, Joan Sunyer Pujol nascuts a La Bajol i Elvira (n.1906) i Miquel (n.1910) nascuts al mas. Quedà com hereu dit Joan Sunyer Pujol casat amb Trinitat Duran Cantenys de cal Nut del carrer de la Salut. El matrimoni Joan Sunyer amb Trinitat Durant, foren molts anys massovers del mas Serra de Boadella i tingueren per fills en Josep i en Jaume. En Josep quedà com hereu del mas casat amb Maria Cantenys Pla de can Pere-Esteve del carrer Nou i també foren massovers del mas Serra fins que passaren a habitar el mas a finals dels anys 60 del s.XX. Tingueren les filles Montserrat i Trinitat. Actualment el mas està habitat per la Maria i la Trinitat casada amb Jesús Ramió de Falgons (Sant Miquel de Campmajor) amb la filla Marina. Aquesta família explota les terres del mas i una granja de boví.

Antigament aquest mas tenia poca terra. El propietari Isidre Pujol, l'any 1862, declara que té la finca del mas d'uness vessanes d'oliveres, vinya i camp sobre la carretera que mena a Boadella, una vinya i erm anomenat de Baix, una vinya a la Bruguera i un hort al costat de la Muga, sumant un total

de 20 vessanes i mitja. Al llarg del s.XX el mas ha adquirit més terres i l'explotació actual és d'uness vessanes de camps de cereals, ferratges, oliveres, hort i bosc.

Darrerament s'ha documentat que l'any 1787 un fill d'aquesta casa anomenat Josep Pujol va comprar un solar a Biure, a un tal Josep Giralt, per edificar-hi una casa.

MAS DE CAN CABRETA O LA COSTA.

Aquesta antiga masia, de la qual no en queda més que un munt de runes, es troba a la muntanya de les Corregades o dita també de la Costa, per això també s'anomenava mas de la Costa. Es troba gairebé al costat de l'antic camí que mena de Boadella a Darnius. Ara es veuen les runes del mas al costat dret de la carretera que va de Boadella a l'embassament, per sobre dels camps del mas Furniol o d'en Perxès. Prop del mas hi ha una font d'on hi brolla una aigua amb molt de ferro doncs aquest mineral és abundant a la zona i fins i tot s'hi explotaren mines de ferro, plom i plata durant la segona meitat del s.XIX. Segons les fonts orals la gent que habitava el mas tenia les dents grogues de l'aigua que beben d'aquesta font. El topònim "Cabreta" que agafa el mas sembla que prové del nom que rebien antigament la gent que era tartamuda o "quecs" per la contrada. Això ens indica que algun habitant d'aquest mas devia ser tartamut i el motiu "cabreta" donà nom al mas. Per les runes que queden del mas sembla que era una construcció del s.XVIII, encara es veu el petit forn de pa amb pedres ben tallades. No era una construcció molt gran, d'uns 60 m2 i per tant devia formar part d'aquells masos que sorgiren durant el s.XVIII fruit de l'expansió dels conreus de la vinya i l'olivera però que tenien poca terra per explotar.

El primer habitant que consta d'aquest mas, l'any 1801, es deia Pere Pla de la Costa i era fill de can Brió del carrer del Ginebre. Els Pla foren una família molt nombrosa que arribà a Boadella a principis del s.XVIII provinents del mas Pla Brió de Serinyà i fundaren moltes cases a Boadella. Dit Pere Pla fou casat amb la pubilla d'aquest mas anomenada Marianna Bertran. Això ens fa suposar que els Bertran que haurien fundat aquest mas a principis del s.XVIII provenien del mas de can Clara i no de cal Xicot Cabreta del carrer Set que també es deien Bertran perquè sabem que les terres de can Cabreta es tocaven amb uness terres de les Brugueres que eren dels Bertran del mas Clara (partició de terres entre germans). El matrimoni Pere Pla amb Marianna Bertran tingueren per fill Pere Pla Bertran (n.1832 i m.1890) que fou hereu del mas i es casà amb Llúcia Puxant Coll (n.1836 i m.1873) filla de cal Feixuc del carrer Nou i tingueren els fills Cecília (n.1858), Anna (n.1860), Jaume (n.1863), Joaquim (n.1866) i altra Cecília (n.1869). Quedà hereu del mas dit Jaume que fou casat amb Àngela Fita Vidal (n.1866) filla d'uns massovers que estaven al mas d'en Forniol. El matrimoni Jaume Pla i Àngela Fita tingueren els fills Josep (n.1891), Cecília (n.1892), Carme (n.1895), Joan (n.1897), Maria (n.1900), Pere (n.1909). Els darrers representants d'aquesta casa marxaren durant la guerra Civil (1936-39) cap a França i el mas quedà abandonat. Després d'uns plets el mas i la finca d'uness vessanes quedà d'Agustí Cantenys de cal Gavató del carrer de la Processó quí vengué al finca a un belga a finals dels anys 80 del s.XX i que no s'ha acostat mai més pel poble.

L'any 1862 consta que Pere Pla de la Costa tenia la propietat d'un hort a les Corregades, una vinya al Mallol d'en Bonet o Benet, un camp amb vinya i erm a les Brugueres, una sureda, hort, olivar i camp a la Costa. Totes les finques sumaven un total d'unes 20 vessanes i mitja.

MAS FORNIOL O D'EN PERXÈS.

Aquests són els darrers topònims que han donat nom a aquest mas durant el s.XX. Antigament estava format pels masos anomenats MALLOLIC i ROTLLANT i dins les terres d'aquests masos hi havia també els masos anomenats CASTANYER i el MAS D'EN ROIG. El mas d'en Roig surt documentat per primer cop l'any 1242 quan el noble Arnau de Navata reconeixia en feu uns masos de Boadella entre ells el de Bernat Roig. Segons un capbreu de l'any 1586 de Bartomeu Rotllan (de can Serra de la plaça) reconeix treballar una finca que limitava amb el mas d'en Roig i que es trobava prop de les terres del mas Joer (aquest mas encara existeix i limita amb les terres del mas Forniol). Del mas Roig no en queda cap rastre, potser fou abandonat durant el segle XVII. Un altre mas que surt documentat en el capbreu de 1586 és el mas Castanyer i s'esmenta que antigament es deia mas Sespons . D'aquest mas sembla que en quedaven algunes ruïnes visibles l'any 1915 i rebia el nom de Castanyer per estar habitat per la família Castanyer o per haver-hi castanyers prop del mas (segons fonts orals pel torrent de la Corregades hi havia alguns castanyers a principis del segle XX que foren tallats i després ja no en sortiren més). Es trobava per la zona de les Brugueres, prop del còrrec de les Brugueres i dins els camps que ara són del mas Forniol. L'any 1651, segons escriptura notarial, Baldiri Pujades del mas Castelló (actual mas Bartolí), Joan Pere Joer del mas Joer i Joan Castanyer del mas Castanyer feien censals i misses d'estaca pel domini útil dels masos. L'any 1701 consta que Joan Castanyer tenia el domini útil del mas Castanyer i que la seva filla Maria Castanyer estava casada amb Martí Cantenys. Més tard és possible que una pubilla d'aquest mas es casés amb l'hereu del mas Mallolic o del mas Rotllan i el mas Castanyer acabés per desaparèixer. L'any 1915 Pere Pla escriu que dins les terres del mas Forniol es veien les runes del mas Castanyer i un altre mas anomenat mas Pous o "Pons" potser relacionat amb la família Pous del carrer de la Processó, família documentada l'any 1694 procedent de Terrades. Aquests dos masos haurien desaparegut durant el s.XVIII.

Els masos Mallolic i Rotllan devien formar un petit veïnat durant els segles XVI i XVII. Eren feudataris dels senyors del castell de Boadella, els darrers els senyors de Noell i els de Dou. Aquests masos devien ser molt propers i devien estar emplaçats on actualment hi ha el mas antic i les dependències auxiliars (l'edifici més antic sembla del segle XVIII). Un tal Miquel Mallolic surt documentat com a regidor del comú de Boadella l'any 1667 i l'any 1669 un tal Antoni Rotllan era regidor del comú. L'any 1586 Bartomeu Rotllan (nom inscrit a la llinda d'una finestra de can Serra de l'any 1584, casa propietat de dit Rotllan i que anava des de la paret de l'església fins a la part esquerra del Portal que tancava el poble, actual can Silvestre del Portal segons documents de 1603) descendent dels Rotllan del mas Rotllan reconeix que habita l'actual casa de can Serra i fa la relació de les terres que

treballa pel senyor del castell. La majoria de les terres es trobaven per la zona de l'actual mas d'en Forniol. Sembla ser que la família Mallolic va desaparèixer al quedar una pubilla que degué casar-se amb un Rotllan (el darrer Mallolic surt documentat l'any 1670, un tal Miquel Mallolic). Els Rotllan del mas continuen sortint com a regidors fins l'any 1793, un tal Joan Rotllan o l'any 1722 un Geronim Rotllan i l'any 1708 un Geronim Rotllan i l'any 1699 un Silvestre Rotllan. Els Rotllan de l'actual can Serra desapareixeren al quedar una pubilla que fou casada amb un Serra (família documentada l'any 1670, un tal Bartomeu Serra procedent de Les Escaules o Terrades) cap a mitjans del s.XVII.

Cap a finals del s.XVIII la família Rotllan desapareix de la documentació i vers l'any 1800 el mas ja era propietat de la família Forniol de Darnius (la casa pairal dels Forniol era on ara hi ha l'ajuntament de Darnius i era una família de propietaris rurals). Els Forniol tenien el mas arrendat a un massover que es deia Geroní Darnés l'any 1801. Els Forniol també tenien en propietat el molí que hi havia prop del mas i foren els impulsors de la construcció del pont del mas sobre el riu la Muga per millorar l'antic camí de Boadella a Darnius. Concretament l'any 1871 Josep Palau Forniol ,propietari del mas, rebia de l'Ajuntament de Boadella un total de 100 duros com a subvenció per ajudar-lo a pagar les obres del pont que eren d'interès pel municipi. Segons font oral aquest pont fou acabat cap a principis del s.XX però en la visita del Bisbe de Girona al poble l'any 1903 la carrossa del Bisbe no podia passar pel pont perquè era massa ample i uns homes van haver d'agafar el bisbe a pes de braços per travessar el pont i a l'altre costat una tartana esparava el bisbe per conduir-lo fins al poble. Aquest fou el primer pont que es construí doncs el del Passallís i el del poble foren construïts durant els anys 20 del s.XX, el riu s'atravessava amb unes palanques o passos de fusta. Consten com a massovers del mas Forniol la família Mallol, un tal Joan Mallol Salleras (n.1821 i m.1898) casat amb Silvia Juanola Ferrarós (n.1821) i que tingueren la filla Dolors Mallol Juanola casada a cal Feixuc del carrer de la Processó. Després la família Palau-Forniol vengué el mas a la família de can Perxés d'Agullana l'any 1890 i arrendaren el mas a dos famílies fins l'any 1900 que foren massovers la família Picamal, en Joan Picamal Carbona fill de Bassegoda i el seus fills Joan, Jaume i Maria. L'any 1915 el mas estava habitat per dues famílies: el matrimoni Joan Picamal Rodeja i Dolors Gosa Artizà de Campmany i Jaume Picamal Rodeja casat amb Constància Sunyer Pujol filla de la Bajol de la família de can Julià. Morint jove en Joan Picamal quedà com a massover del mas fins l'any 1939 dit Jaume Picamal que tingué els fills Joan, Carme, Engràcia, Lliberat. Després el mas passà a uns massovers vinguts de Maçanet de Cabrenys i altres famílies com la família Santos fins que a principis dels anys 80 del s.XX els Perxés venen el mas a la família Menció de Figueres i el mas continua habitat per altres massovers. Després el mas a principis dels 90 consta d'una empresa anomenada Ganaderia de la Muga i és comprat per la família Calsina-Carré de Figueres, actuals propietaris però ara el mas es troba deshabitat. Durant els anys 20 del segle XX el mas Perxés de Boadella tenia anomenada a la contrada doncs era el millor mas de Boadella, amb camps planers al costat del riu i amb moltes vessanes de regadiu doncs hi havia un sistema de canalització de l'aigua (canons i recs corrents). Les relacions entre

massover i amo eren bones, cada vuit dies venia en Perxés amb un cavall i a principis dels anys 30 amb un cotxe. També hi havia el guardaterres que passava cada dos o tres dies pel mas. Tant les collites com el bestiar es repartien en tres parts pel massover i una per l'amo, tant les collites com el bestiar. Prop de la Muga hi havia uns prats on hi pastoraven 11 vaques i un toro del mas, s'arribaven a fer fins a 300 mallals d'oli (les olives es portaven a moldre al trull de Can Miquel). També es produïa molt de vi que el venien a buscar amb bots per portar-lo a Figueres. Dins les terres del mas hi havia vinyes arrendades a altres famílies del poble i també prop de la Muga hi havia horts del mas treballats per gent del poble (1 vessana per família). Els massovers treballaven camps de blat, userda, blat de moro, ferratges pel bestiar, patates, carbasses, es regava tot menys els camps més propers a la muntanya. Tenien dos cavalls per treballar la terra, els primers tractors apareixeren després de la Guerra Civil (1936-39). Unes 400 oliveres, fruiters pel mig dels camps (pereres, pomers, figueres, atmetllers, presseguers, cirerers, cigrons, mongets i mongetes). Mataven dos porcs, tenien 5 o 6 truges per criar porcells que després es venien, vaques per tenir vedells. Cada 15 dies s'anava al mercat de Figueres per vendre ous, pollastres, gallines i conills.

La jornada laboral era molt dura. A l'estiu començaven a les tres de la matinada fins a les nou del matí, després anaven a dormir i es llevaven cap a les sis de la tarda per treballar fins les nou o deu del vespre. Les hores de nit sil.luminaven amb la claror de la lluna. A part de la família massovera que treballava al mas també tenien un mosso i en moments de més feina llogaven a jovent i dones del poble. Els massovers d'aquells anys recorden que vivien força bé però treballant força, amb poques comoditats però les necessàries per l'època, a l'hivern tenien més hores de lleure que a l'estiu. Sobretot recorden que la gent s'ajudava molt quan hi havia malalts, hi havia més unió però la Guerra Civil ho va esgavallar tot.

L'any 1862 la propietat del mas Forniol estava formada per olivars, horts, atmetllers, oliveres i erms de les Brugueres, prats, camps i arbredes prop de la casa, vinya del camp del Roure, camp amb oliveres de la Font, oliveres de la Rosera, horts i olivar de la Teulària (on durant el s.XVIII hi havia un forn per coure teules i rajoles), horts i prats de l'Angla, olivars de Jacomet i Costa, vinya amb oliveres de la Costa, olivar del Cuadró, vinya amb oliveres del Camp Budó, sureda dels Pins, Bosc del Mas, prat i vinya del Bosc, olivar i vinya d'en Salví, sumant un total de 178 vessanes.

Segons una escriptura de la notaria de Joan Coder de Figueres l'any 1777 es va fer una fitació del mas Manalic o Mallolic de Boadella. Aquesta fitació per fixar els límits de les terres del mas es va fer perquè fins aquell moment hi havia alguns problemes amb les finques veïnes. Els propietaris útils del mas eren Jaume Palau Forniol, cavaller del Sant Ofici de la Inquisició i Joan Palau el seu pare, pagesos de Darnius salvant el domini directe del mas pel senyor de Boadella Rafel de Noell part interessada en fixar els límits i que manà al pagès de Cabanelles Pere Torrà com a testimoni per determinar els límits i per part dels Palau de Darnius el pagès Joan Alsina de Sagaró. Es diu que les terres de dit mas devien per la part d'orient arribar fins a les terres de les Baronesses Camps, per mitjà d'un còrrec que baixa de la muntanya i desguasa al còrrec Vidaller i d'aquí fins a una fita que

s'ha plantat a poca distància de dit còrrec i gairebé a tocar del Molló que divideix els termes de Montroig i Boadella i de dita

fita tirant línia recta a la part occidental fins a la segona fita que s'ha plantat distant d'aquesta cent dotze canes i d'aquesta seguint la mateixa línia fins a la tercera fita distant de la segona setanta vuit canes i d'aquesta, fins a la quarta fita, distant de la tercera vuitanta sis canes i seguint la mateixa línia fins trobar l'hort de dita heretat donant una forma triangular i reprenent la mateixa línia fins trobar altre fita, distant del peu de dit hort seixanta cinc canes i seguint la mateixa línia fins a trobar la sisena fita distant de la última noranta una canes i seguint la mateixa línia es troba la setena, que s'ha plantat al costat de les terres del mas Joher distant de la última dita quaranta cinc canes.

Durant tot el segle XVIII i part del XIX el bestiar del mas Barris de Montroig de Darnius venien a pasturar per les terres ermes de les Brugueres i les Corregades, per sobre dels masos de can Joer i el mas Mallanic. Segons una escriptura notarial de l'any 1778 el rector de Boadella Salvador Geli diu que es conservava un llibre de l'obra de la parròquia a la rectoria de Boadella on els obrers apuntaven cada any la lliure i deu sous de plata que pagaven els propietaris del mas Barris per poder pasturar a les terres de Boadella. L'acord s'havia signat l'any 1720 entre Antoni Barris i Francesc Barris, pare i fill per pasturar per la muntanya del mas Joer, per d'amunt de l'hort del mas Mallolic fins a mitges Brugueres i tota la baga del Puig Gros, amb la promesa de no fer danys a les vinyes, horts i altres propietats. Es comprometen a pagar la quantitat fixada cada any el dia 11 de març a l'obrer de l'església amb la presència del rector del poble. També es comprometen a no venir amb bestiar barrejat d'altres llocs. Si passessin tres dies del dia fixat per pagar cada any el bestiar seria empenyorat segons el costum de dit terme. Foren testimonis el rector de Boadella Marc Fuster, Gerorim Rotllan i Esteve Pla (regidors) i Francesc Serra (batlle).

NOTA: Degut a que l'estudi resulta molt extens per aquesta publicació deixarem l'estudi dels altres masos del terme per una propera publicació.

David Serra Busquets

Cronista de Boadella

Estiu de 2006.

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA.

ARNALL JUAN,M.Josepa: "Notes i documents per a la història de Les Escaules al segle XIII". Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos"; Figueres. 1987.

BADIA i HOMS, Joan: "L'Arquitectura medieval de l'Empordà". Vol.2. Diputació de Girona; Girona, 1978.

BERNILS i MACH, Joseph M.: "Cent anys d'electricitat a l'Alt Empordà". Figueres, 1995.

BOLÒS, Jordi : "Catalunya Medieval". Pòrti. Enciclopèdia Catalana. Barcelona 2000.

MARQUÈS i PLANAGUMÀ, Josep M.: « Escriptures de Vilabertran. Institut d'Estudis Empordanesos ». Figueres, 1995.

SERRA i BUSQUETS, David : “ Boadella d'Empordà”. Quaderns de la Revista de Girona. Diputació de Girona i Caixa de Girona. Nº.90. Girona. 2000.

ARXIU CONSULTATS.

ARXIU HISTÒRIC DE GIRONA.

Buidat de protocols notariais del notari Francesc Escofet de Figueres corresponents a l'any 1701.

Buidat de protocols notariais del notari Joan Coder Collferrer de Figueres corresponent als anys de 1774 a 1789.

Buidat de protocols notariais del notari Antoni Gorgoll de Figueres corresponent a l'any 1774.

Buidat de protocols notariais del notari Narcís Casanovas de Figueres corresponent a l'any 1608.

ARXIU HISTÒRIC COMARCAL DE FIGUERES.

Nomenclàtors de l'Alt Empordà dels anys 1860 a 1950.

Fons de l'Arxiu municipal de Boadella : “Llibre de comptes del comú de Boadella de l'any 1771”, “Libro de Apeo dels anys 1862-1863”, “Manuscrit del secretari Pere Pla Marcè de l'any 1915”.

ARXIU DIOCESÀ DE GIRONA.

Visites Pastorals. Lletres. Cartoral de Carlemany. Llicències.

ARXIU DE LA CATEDRAL DE GIRONA.

Documentació medieval i moderna de les Capellanies de Terrades, Boadella i Les Escaules.

ARXIU PARTICULAR DAVID SERRA.

Escriptures de censos dels segles XVII i XVIII.

FONTS ORALS DE BOADELLA.

ELS MASOS DE BOADELLA. (SEGONA PART)

MOLÍ D'EN FORNIOL.

Aquest molí, actualment molt restaurat, es troba a pocs metres de l'antic mas d'en Forniol també anomenat mas Perxés durant tot el segle XX. El seu origen podria ser medieval doncs prop seu hi havia durant l'Edat Mitjana un seguit de masos que deurien moldre el seu blat en aquest molí.

Aquests masos serien el Castanyer, mas d'en Roig, mas Sespons (any 1586), el Mallolic, el Rotllant, el mas Joer, mas Oriol, el mas Serra i potser algún altre.

El mecanisme de l'antic molí funcionaria gràcies a la força de l'aigua recollida del riu per mitjà d'unes rescloses de trocs conduïda per mitjà d'un canal fins a la bassa del molí. Aquestes rescloses de troncs existiren fins a finals del s.XIX i començaren a fer-se d'obra a principis del s.XX quan molts molins de la Muga, inclòs aquest, es convertiren en centrals hidràuliques per generar electricitat.

Segons la documentació aquest molí era propietat de la família Rotllan del mas Rotllan. L'any 1586 en el capbreu de Bartomeu Rotllan a favor del senyor del castell de Boadella trobem que posseïa una pessa de terra anomenada Coll de les Illes que limitava a orient amb Pere Rotllan, a migdia amb Grabiell Vilarig, a occident amb la via pública que conduïa del castell de Boadella a la casa d'en Rotllan del Molí i al nord amb dit Coll de les Illes part amb honors d'Antoni Rotllan i part de Benet Casademont del Molí. És possible que dit Rotllan del Molí fos el propietari del molí i que també hi habités com a moliner dit Benet Casademont. Amb això, tinguent en compte el topònim proper de les Illes encara utilitzat per anomenar uns terrenys veïns al mas Forniol, és probable que el molí esmentat sigui el que estem estudiant.

L'any 1787 consta que aquest molí estava habitat pel moliner Sebastià Pont, fill de Paulí Pont i Barbara Pont, i estava casat amb Margarida Ribas filla de Benet Ribas i Rosa Palau del mas de can Benet. També el mateix any 1787 la filla de Paulí Pont anomenada Eugenia Pont contreïa matrimoni amb Geronim Buxeda, massover de Boadella.

De l'any 1797 tenim notícia de les capitulacions matrimoniales entre Sebastià Pont moliner de Boadella, vidu de Margarida Ribas, fill de Paulí Pont moliner de Boadella i Barbara Clos amb Rosa Vinyes filla de Geronim Vinyes de Sant Martí Sesserres i Maria Morella. Entre els testimonis signa un tal Joan Forniol de Darnius propietari del mas Mallolic (més tard anomenat mas Forniol) i consta com a propietari del molí d'en Pont. Així queda documentada la família Pont com a moliners d'aquest molí durant la segona meitat del s.XVIII i principis del XIX.

També l'any 1797 Joan Palau Forniol i Josep Palau Forniol, pare i fill, pagesos de Darnius creen un censal per fer front als deutes deguts a la Guerra Gran contra els francesos, i consten com a propietaris de dues heretats una a Darnius i una altra amb molí al terme de Boadella. El censal documenta que la masia i el molí de Boadella es trobaven en estat ruïnós i les terres sense treballar degut a l'invasió dels francesos.

L'any 1799 Sebastià Pont del molí d'en Fornioli dona poders a Baldiri Blanch mestre de primeres lletres de Les Escaules perquè percebeixi, cobri i es presenti a plets per ell.

En el compte de la sal repartida pel comú de Boadella l'any 1800 consta que el molí d'en Fornioli estava habitat i va rebre mitja fanega de sal.

L'any 1801 en el llistat d'homes que han de pagar impostor al comú de Boadella consten al molí d'en Fornioli un tal Paulí Pont i el seu fill Sebastià Pont.

La família Pont encara consta com a moliners d'aquest molí l'any 1814 quan Sebastià Pont surt esmentat en la restitució d'inventari de béns dels veïns de Boadella Andreu Serra i Francesca Casademont.

Cap a mitjans del s.XIX aquest molí consta habitat pel moliner Pere Planas Moret (n. 1830) i la seva muller Maria Sala Estrach (n. 1831). Dit matrimoni tingué els fills : Carme Planas Sala (n. 1861) casada amb Joan Bertran de cal Xicot del carrer Set de Boadella. Na Maria Planas Sala casada a Darnius, en Josep Planas Sala casat a Pont de Molins i en Simó Planas Sala que feia de teixidor. La família Planas-Sala també varen ser moliners durant uns anys del molí d'en Marcè també anomenat molí del castell. També consta que durant la segona meitat del s.XIX, vers l'any 1871 i durant uns anys foren moliners d'aquest molí la família d'en Jaume Grebul que després foren moliners del molí del Castell.

Vers els anys 1907-1909 aquest molí fou convertit en central hidroelèctrica per l'empresari figuerenc Pau Pagès Lloveres, per sobrenom « Garida ». L'any 1916 consten com a centralers un tal Pere Pairó Vidal (n. 1878) fill de cal Manso de Les Escaules i la seva muller Rosa Blanc Salellas filla d'Agullana i el seu pare de Les Escaules. Dit matrimoni Pairó-Blanch tingueren els fills: Anton Pairó Blanc (n. 1907) i Leonor Pairó Blanc (n.1911).

A principis del s.XX aquest molí fou convertit en central hidroelèctrica. Els promotors foren els industrials i empresaris figuerencs Pau Pagès i el seu fill Josep que necessitaven força motriu per la maquinària de les seves fàbriques de savonet de Pont de Molins. També volien dedicar-se a la producció d'energia elèctrica per subministrar-la a la població. Això els va portar a recórrer torrenteres i riberals de la conca de la Muga a fi de trobar llocs de força aprofitables. Primerament llogaren al Sr. Perxés d'Agullana aquest molí d'en Fornioli per convertir-lo en central hidroelèctrica. La família Perxés d'Agullana era propietària d'aquest molí i del mas Fornioli des de l'any 1890. En l'acte de l'Ajuntament de Boadella de l'any 1909 consta la publicació de l'Edicte de la "Jefatura de Obras públicas de la Provincia" a on es fa referència de la línia aèria de transport d'energia elèctrica des del molí situat al poble de Boadella i conegut amb el nom de "molino de Perxas" a Figueres. L'ajuntament va acordar la necessitat de que en tots els llocs on la corrent elèctrica hagi de creuar camins veïnals en aquest districte s'obligui a Pere Pagès i Lloveres a col·locar aparells protectors per evitar els accidents que puguin ocórrer.

MAS JOER.

El mas Joer és una masia situada dalt d'un petit turó, orientat vers migdia, al costat dret de la carretera que mena de Boadella a l'embassament i Darnius.

S'hi accedeix seguint un camí de terra que parteix de l'esmentada carretera i que s'enfila muntanya amunt al mig de pins, alzines i algunes parets de pedra seca. Tot i que la part on es troba situada la casa és força muntanyosa, esquerpa i trencada, amb bosc de suros que partanyen al mas, aquest forma una talaia des d'on domina, a l'altre costat de la carretera, totes les terres de conreu que li corresponen i que arriben fins al riu La Muga. Antany aquests camps eren bàsicament vinyes i oliveres. Actualment queden algunes oliveres, fruiters i camps de cereals. La masia es troba ben restaurada i serveix de segona residència pels seus propietaris que tenen les terres arrendades. És un dels masos més antics del poble, possiblement d'origen alt-medieval. La construcció actual presenta una part construïda a finals del s.XVI i una gran part construïda durant els segles XVIII i XIX. De la part més antiga, segurament reconstruïda damunt del mas medieval originari, en resta una façana amb un portal adovellat de carreus ben escairats i una finestra de carreus amb rústic àmpit i una llinda on una inscripció mig esborrada deixa veure la data de 159 .

Damunt d'aquesta finestra hi ha una petita porxada de ràfecs de teula per protegir dita finestra de les inclemències del temps on hi ha una decoració de figures geomètriques com ratlles, enreixats, punts...sobre fons blanc que són amulets protectors contra els encanteris i embruixaments segons tradicions dels segles XVII i XVIII. Altres elements constructius d'interès de la casa, ja dels segles XVIII i XIX es troben a la façana de migdia que presenta uns badius enmarcats amb rajoles de terra cuita i uns interessants contraforts de pedra. A l'interior, en els baixos, hi ha voltes de pedra i antigües sitges on antigament s'hi emmagatzamaven els cereals i tines pel vi, també hi ha alguna pila de pedra on s'hi guardava l'oli.

Segons unes notes de l'any 1915 el mas Joer antigament era anomenat mas Martí. Segons un document de l'any 1448 el senyor de Boadella Pere de Vilamarí convocava a consell general a tots els homes de la parròquia de santa Cecília de Boadella i entre els caps de casa figuren un tal Berengarius Martini i un altre Cicardus Martini possiblement del mas Martí.

En la relació de peces de terra del capbreu del senyor de Boadella a favor de Bartomeu Rotllan de l'any 1586 consta una vinya de quatre vessanes en el territori anomenat la Cot que limita a orient amb Benet Casademont, a migdia part amb honors del senyor del castell i part amb Baldiri Joer i a occident amb unes feixes que havien estat de Gabriel Rotllan de l'Oriol i que llavors eren de Pere Rotllan. Així tenim que Baldiri Joer era el propietari del mas Joer durant la segona meitat del s.XVI. Segons el manuscrit del secretari de l'Ajuntament de l'any 1915 per tradició oral es deia que antigament el mas Joer era anomenat mas Martí i que per un costat del mas hi havia les runes d'un altre mas que fou afegit al mas Joer. Podria ser que aquest antic mas fos el mas Oriol de Gabriel Rotllan que estava situat per aquesta contrada. En el document esmentat de l'any 1448 consta un tal Petrus Orioll que devia habitar l'antic mas Oriol i un altre Berengarius Orioll de la vila que devia habitar al poble.

Una escriptura de l'any 1644 esmenta que Joan Pere Joher pagès de Borrassà i fill de Geronim Joher de Boadella i Angela venia, per 120 lliures, a Pere Petra Fita tot aquell mas anomenat mas la Buadella situat a santa Cecília de Terrades amb terres conreades i ermes, situat entre Rocacorba de Darnius, la Perafita de Sant Llorenç de la Muga i el Codó de Terrades. Aquest mas li pertanyia per herència del seu avi Baldiri Joher de Boadella qui l'havia comprat a la parròquia de sant Llorenç de la Muga l'any 1557.

L'any 1691 trobem que un tal Joan Petrus Joher pagès de Boadella estava detingut a la presó reial de Boadella, se li oferia un procurador però no s'esmenta el delictes.

En una escriptura notarial de l'any 1710 sobre un compraventa d'una pessa de terra entre els pagesos Miquel Cantenys i Salvi Cantenys anomenada Camp del Molí que havia estat propietat del mas Cantenys de Boadella. Dita pessa afrontava amb amb terres del mas Rotllan del Molí per mitjà d'un còrrec, a migdia amb el riu la Muga, a ponent amb el serrat del mas Joer propietat d'Antoni Barris de Montroig, a tramuntana amb les mateixes terres del mas Joer de dit Barris part i altre part amb dit Mas Rotllan del Molí. Segons aquesta escriptura un altre mas formaria part de la contrada a finals del s.XVII i principis del XVIII anomenat mas Cantenys.

Una escriptura notarial de l'any 1778 esmenta que el rector Pau Ferrer Olivet, capellà del santuari de la Salut de Terrades tenia una pessa de terra al Puig Gros de Boadella, de vuit vessanes de vinya donada per Pere Ribas de Boadella, per compra feta l'any 1746 a Francesc Duran de Sant Llorenç de la Muga. Dita pessa afrontava a solixent amb la peça de la Corona, després honors de de Josep Palau Forniols, de ponent amb el torrent Vidaller i després honors de Joan Marce i part amb Josep Rosa de Buscarós. A dit Francesc Duran li pertanyia per venda dels regidors de Boadella feta pel notari de Peralada Joan Boher l'any 1724 i dita pessa era del mas Joher i capbrevada pels senyors de Boadella l'any 1602, abans per pare i fill Baldiri i Guifré Joher pagesos de Boadella l'any 1587.

Un document de l'any 1651 parla d'uns censals i misses d'estaca fets per Joan Pere Joher i Joan Castanyer a favor de la parròquia de Boadella.

Una escriptura de l'any 1699 esmenta que Joan Pere Julià, pagès de Vilabertran va vendre a Bernat Sabarí, pagès de Boadella una casa situada dins les muralles de Boadella i que afrontava a orient amb Felip Casademont i part amb la hereuera Joher vidua de Pau Joher.

L'any 1672 consta com a regidor del Comú de Boadella un tal Joan Pere Joher.

És curiós però després d'aquella data ja no apareix més el nom Joer com a regidors del Comú.

Un reial Cancell de l'any 1691 esmenta que l'antiga heretat de Joan Pere Joher de Boadella pertanyia a Antoni Barris de La Vajol.

L'any 1800 en el repartiment de la sal a les cases i masos del poble consta que el mas Joer va rebre dos cortans.

En la relació de caps de casa de l'any 1801 consta que el mas Joer estava habitat per un tal Josep Coronas o Coronat que possiblement era el massover del mas.

Durant el segle XVIII i principis del XIX el mas Joer era propietat de la família Barris de Montroig (municipi de Darnius) que a principis del s.XIX també foren propietaris del mas Serra, proper al mas Joer, a l'altre costat del riu la Muga.

Segons el secretari Pere Pla els propietaris del mas Joer eren la família Barris de La Vajol que possiblement estaven emparentats amb els Barris de Montroig.

Dit Pla considera que al quedar una pubilla de la família Joer fou casada amb un Barris de la Bajol i per això passà a aquella família. L'any 1874 els Barris es veneren el mas a Josep Cardoner Casademont de can Casademont de la plaça major que tingué el mas i les terres arrendades a diferents massovers.

L'any 1871 el mas estava habitat pel matrimoni de massovers Salvador Ribas Gratacós (n. 1836 i m. 1893) i Maria Buxeda Pey (n.1828 i m. 5 1916) i abans pel pare d'en Salvador un tal Josep Ribas Juanola (n. 1821 i m. 1880) que tingueren el fill Josep Ribas Buxeda (n. 1868). Aquesta família era descendent de can Tapa del carrer del Ginebre i després de molts anys de massovers al mas Joer fundaren la casa de can Joer o can Pere Tapa del carrer del Pi.

Cap a finals del s.XIX consta que el mas estava habitat pel massover Jaumic o Jaume Roca de l'Estela qui morí a l'assil Vilallonga de Figueres. Després fou massover un tal Josep Picornell Coll que morí al mas Joer el 16 d'octubre de 1906, família procedent de Sallent i que foren uns anys massovers del mas Serra. Després fou massover un tal Pere Cantenys que l'any 1916 marxà per anar a viure a Cal Ros del carrer Nou per haver-se casat amb la pubilla d'aquella casa Maria Serra. El dia 1 d'abril de 1918 vingueren com massovers del mas la família Martí Alsina Callís i Anna Ferres Ripoll procedents del mas de can Estela de Llers i abans de can Carreras de Sant Llorenç de la Muga. Tenien els fills Joan, Lluís, Caterina, Pere i Pau. Després fou habitat per altres massovers i era propietat d'un descendent de la família Cardoner de Darnius. L'hereu del mas morí jove, d'accident de trànsit a mitjans dels anys 50 del s.XX, i deixà el mas a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona. Cap a mitjans dels anys 80 del s.XX fou comprat per Narcís Pujol Godó de Figueres casat amb Carme Pla Cantenys de can Pla del carrer del Ginebe, que restauraren el mas a principis dels anys 90.

Els primers projectes de l'embassament de Boadella situaven la presa prop del mas Joer per això hi ha documents que parlen del Pantà del mas Joer. Més tard, anys 40 del s.XX, els projectes de l'embassament situaven la presa a l'actual central dels Pilans, uns 250 metres aigües amunt del mas Joer, dins el terme de Boadella. Finalment la situació de la presa es va variar pujant encara uns 600 metres més amunt de la central dels Pilans, molt a prop de la central de La Farga, ja dins el terme municipal de Darnius. Tot i això el nom de pantà de Boadella s'ha conservat fins els nostres dies tot i la polèmica generada sovint entre els ajuntaments de Boadella i Darnius. El lloc on actualment hi ha la presa de l'embassament de Boadella era conegut pels veïns de Boadella amb el nom de "Estret de Gibraltar" i es diu que fou l'avi de can Pla, Joan Pla qui ensenyà el lloc als enginyers que més tard decidiren canviar l'emplaçament inicialment projectat per la presa.

CENTRAL DELS PILANS.

Aquesta antiga central hidroelèctrica es troba a uns 2´5 kms. de Boadella. En el sector Nord del municipi, al costat del límit amb el municipi de Darnius.

S´hi arriba seguint la carretera que mena de Boadella a l´embassament, agafant una bifurcació a l´esquerra que mena a dita central i al pont dels Pilans, construït l´any 1969 i que condueix al mur de l´embassament. Un cop passat el pont, al costat esquerra hi ha una pista forestal dins les terres del mas Serra que mena a can Romaní i al mas Serra.

El lloc que ocupa la casa era conegut pel nom de Pilans de Cal Manso, per haver estat una antiga propietat de cal Manso del carrer Set de Boadella. El torrent que passa darrera la casa rep també el nom de Clot dels Pilans i serveix de línia fronterera entre els municipis de Boadella i Darnius.

Aquesta central fou edificada al costat del riu La Muga i la turbina era moguda per l´aigua del canal que conduïa l´aigua del riu recollida uns metres aigües amunt, a la resclosa dels Pilans, dins el terme de Darnius. L´edifici actual no s´ha modificat gaire a com era originalment, construït a principis del s.XX. En els baixos de la central hi havia les màquines i al pis superior hi havia la vivenda del centreler i la seva família. L´edifici és un exemple de centrals semblants que hi ha seguint el riu la Muga, actualment totes en desús però que conserven molta de la maquinària antiga. Les façanes presenten la convinació de rajoles de terra cuita amb pedres i arrebossat pintat de blanc, recordant una certa inspiració modernista. Les obertures de les portes i finestres es troben enmarcades amb rajoles de terra cuita.

Prop de la casa Pilans hi havia les restes de dues masies de les quals s´en desconeixia el nom ja l´any 1915.

L´any 1863 la finca dels Pilans era propietat de l´Antoni Pla Serra de cal Manso del carrer Set o Sec de Boadella. Aquesta finca feia unes vint vessanes repartides en quinze vessanes de bosc d´alzines suredes i matollar a la pendent de la muntanya, un camp i un hort d´unes dues vessanes i mitja prop del riu on ara hi ha la casa i unes dues vessanes més d´erm. Cap a principis del s.XX el propietari del mas Joer , Josep Cardoner Casademont, terres que l'indaven amb aquesta finca dels Pilans, va decidir comprar la finca a cal Manso per unir les terres del mas Joer amb la finca que tornava a ser de dit Cardoner saltant la dels Pilans, és a dir volia treure´s el veí. L´operació fou molt favorable per cal Manso doncs no demanaren diners sinó una permuta canviant els Pilans per la Vinya Gran de Boadella, propietat de dit Cardoner-Casademont. La Vinya Gran, de l´antiga casa Casademont de Boadella, era una finca molt propera a Cal Manso, al carrer Set i molt millor doncs era més planera i feia 40 vessanes, amb vinya, camp, oliveres i una part de bosc.

Rebia el nom Pilans pel fet que en el lloc on ara s´aixeca el pont hi havia dos pilans de pedra de principis del s.XIX, al costat del riu. Aquests pilans els havia construït un tal Joan Moriscot, fill de l´Armentera, que era mestre de cases i es casà amb la pubilla Gaspar del mas de can Bartolí de Boadella. Dit Moriscot també fou el constructor del pou del glaç que hi ha a can Bartolí.

Aquests pilans es feren, possiblement, amb el propòsit de construir un canal per conduir aigua a les terres del mas Joer. Al costat Esquerra del riu, es veia, encara a principis del s.XX el rec conductor que havia de dur l´aigua a l´esmentat mas. Sembla ser que aquest projecte no prosperà i prou se´n queixava el secretari de l´ajuntament Pere Pla quan deia que aquest projecte hauria estat de molt profit pel poble. Molt més que no la central de fer llum que com que transportava la llum a Figueres i no a Boadella no suposava cap benefici pel poble.

L´antic rec conductor fou aprofitat per fer el canal d´aigua de principis del s.XIX que després de fer anar la turbina de la central dels Pilans, anava fins al molí d´en Forniol (del mas Forniol) i anava seguint fins al poble.

Durant els anys 1914 i 1915 en Pau Pagès Lloveres, per sobrenom “Garida” edificà la resclosa sobre l´anomenat Gorg de la Mort (terme de Darnius) i el rec que condueix l´aigua a la central dels Pilans amb les seves portes.

La central fou edificada l´any 1915. En la construcció de la resclosa, el rec i la central hi treballaren veïns de Boadella. Com que només hi havia camins per anar-hi a peu del poble fins aquí, molt de material fou transportat des del poble a pes de braços, amb farcells. Per font oral es recorda que l´àvia de Cal Serís i l´àvia de cal Manso Florentina Pla havien transportat material per la construcció d´aquesta central.

Dit Pau Pagès va comprar una petita part de l´antiga finca dels Pilans a la família Cardoner, sols els terrenys planers al costat del riu, on ara hi ha la central, la plaça del davant i unes hortes avui abandonades.

Pau Pagès Lloveres era fill de Figueres (1837-1921), fill d´un boter i germà de Rafel Pagès. Ambdós germans eren coneguts popularment pel pseudònim de Garida, del qual s´en desconeix el motiu.

Els dos germans continuaren només parcialment l´ofici de boter del seu pare i ben aviat començaren a desenvolupar les seves activitats en l´aspecte industrial i particularment en l´explotació de pedreres i conseqüent fabricació de ciment natural, obrint un primer establiment l´any 1875 a Figueres.

En els darrers anys del s.XIX, Pau Pagès va sentir a parlar que mitjançant una nova energia, l´electricitat, era possible de traslladar fins a qualsevol lloc la força motru produïda en els molins o salts d´aigua. Des d´allavors va comprar alguns molins i va construir centrals prop del riu Muga. Aquestes centrals es repartien pels termes de Maçanet de Cabrenys, Darnius, Les Escaules i Pont de Molins.

Amb l´electricitat de les seves centrals es feien anar les fabriques de ciment i també es donà llum a diferents poblacions de la comarca.

Pau Pagès era home d´esquerres i gran partidari de la República. Hi ha gent gran de Boadella que el recorda com un home gros, cridaner i tossut. Anava ben vestit però portava sempre espadenyes de beta. Venia a Boadella amb un cotxe Ford de color negre. Pau Pagès era molt amic de Joaquim Salvatella Gibert (Barcelona 1881-Madrid 1932) advocat i polític. Fou passant de Vallès i Robot i s´afilià al Partit Republicà Federal. Fou elegit diputat a Corts per Figueres els anys 1905, 1907, 1910 i

1914. Destacà com a brillant parlamentari i presidí la minoria de la conjunció republicano-socialista el 1910.

Pau Pagès va ajudar a Joaquim Salvatella durant algunes eleccions. A Pau Pagès li interessava que Salvatella entrés al govern. Tots dos van prometre a principis del s.XX que si el poble de Boadella votava a en Salvatella a les eleccions a Corts comprarien un rellotge pel campanar. I així va ser: l'any 1902 Boadella ja tenia un rellotge públic al campanar per haver votat a en Salvatella –republicà-. Tot i això no fou fins l'any 1905 que aconseguí ser parlamentari.

La central dels Pilans fou habitada a partir de la seva construcció per un centraler i la seva família. El primer centraler d'aquesta central fou Josep Pairó Vidal (n.1884) fill de cal Manso de la plaça major de Les Escaules.

Dit Josep Pairó estava casat amb Maria Campamar Jou filla de Lladó. El matrimoni Josep Pairó (en Pep de la Màquina, per això també s'anomena la central de can Pep) amb Maria Campamar tingueren els següents fills: Enric Pairó Campamar (n. 1909), Jaume Pairó Campamar (n.1911) , Francesc Pairó Campamar (n.1914), Anna Pairó Campamar (n.1917), casada amb Jaume Guiset Tubert del mas Clara de Boadella, qua a finals dels anys 20 va comprar el mas Cadamont de la plaça major de Boadella.

L'any 1917 també hi vingué per centraler en Miquel Vinyes fill de Pont de Molins, casat amb Adelina Quintana Planes filla de Vilabertran. Aquest matrimoni tingueren una filla, na Florentina Quintana Planas. L'any 1918 en Miquel Vinyes i la seva família anaren a viure a Figueres i el reemplaçà en Josep Valls Fita de cal Pere sense Por del carrer Set i la seva muller Remei Puxant Campmany. Aquest matrimoni tingueren els fills Maria Valls Puxant (n.1916), Rosa (n. 1919), Miquel (n.1920), Lluïsa (n. 1922), Eusebi (n.1926). Família que durant els anys vint i trenta del s.XX foren centralers de la central del Molí del Castell de Boadella.

Després de la Guerra Civil la casa va quedar habitada per l'Enric Pairó Campamar i la seva mare Maria Campamar. L'any 1979 morí l'Enric Pairó i la central va quedar deshabitada fins als nostres dies que torna a ser habitada. Fa uns anys que Hidroelèctrica de l'Empordà va vendre la casa a una immobiliària de Figueres que l'any 1996 la va vendre a la família Land Gou de Figueres, actuals propietaris i habitants de la casa que l'han restaurada conservant la forma original.

L'any 1917 gràcies a aquesta central va arribar l'electricitat a Boadella, encara que només fou per unes hores. S'explica que durant la festa major de Santa Cecília d'aquell any, en Pau Pagès va fer posar un cable que anava des de la central dels Pilans fins a la Societat de Boadella, inaugurada aquell mateix any, per il·luminar el local amb llum elèctrica.

Generalment la feina d'un centraler de principis del s.XX consistia en posar la turbina de la central en funcionament durant unes hores al dia. Per omplir els canals es tancaven o obrien les comportes de les rescloses i s'estava amb comunicació amb les centrals properes per saber quan hi hauria l'aigua pels canals. Concretament la central dels Pilans es comunicava per telèfon de fil amb la central de la Farga de Darnius i la de la Farga amb la de Costa Margarida, ja del terme de Maçanet de Cabrenys. Quan hi havia més feina era durant les èpoques de pluja, durant la tardor i la primavera, que era

quan la Muga portava més aigua. El centraler cobrava un sou fixe cada mes però havia d'apuntar en un full les hores que la central funcionava cada dia. Marxava cada dia encara que a l'estiu eren poques hores degut a que el riu portava poca aigua. Altres feines consistien en buidar els canals per netejar-los, treure les fulles que s'acumulaven a les reixes per on passava l'aigua (sobretot treure una planta aquàtica anomenada "llengua de bou" que tapava les comportes), engressar els mecanismes de les comportes. Per netejar els canals solia venir més gent i pel manteniment de la maquinària uns mecànics experts com en Garriga de l'Hidro. Quan era l'època de pluges i la central funcionava les vint-i-quatre hores del dia es comptava amb uns ajudants que feien torns. Venien en Torrent de Vilert, un tal Cabot de Maçanet o el valencià Antonio de la Farga. Alguns veïns de Boadella també feien de centralers puntualment compaginant aquesta feina amb la de pagès. Inclús els propis centralers que vivien a les centrals amb les seves famílies solien tenir cura d'una horta prop de la central o menaven altres terres. Quan hi havia inundacions o com es diu a la contrada "mugades" pel desbordament de la Muga les centrals quedaven inundades degut a la seva proximitat amb el riu. Les portes d'entrada eren tapades amb petits murs fets amb totxades i amb unes bombes es treia l'aigua que s'havia acumulat a l'interior. La inundació que més danys va causar a les centrals fou la de l'any 1931.

CAN ROMANÍ.

Un cop passat el pont dels Pilans, a l'esquerra, i deixant la carretera que mena a la part dreta de la presa de l'embassament, comença un camí o pista forestal pel mig d'un bosc d'alzines suredes de la muntanya anomenada la Serra que pertany una part al municipi de Boadella, una part de Darnius i una part de Terrades. Aquest camí mena al mas Serra que agafa el nom de la muntanya i comunica amb la masia de can Romaní. Aquesta masia és de recent construcció i construïda en una antiga finca de vinya de la casa Guidan-na del carrer del Ginebre de Boadella i que més tard fou de la família Ribas-Puxant de Boadella. Dita família vengué la finca a l'alemany Siegert Manfred cap a finals dels anys 70 del s.XX. Dit Manfred ha anat construïnt la casa fins a l'actualitat. Fa uns anys tenia una granja d'ànecs per fer foies i ja fa uns 10 anys, junt a la seva muller Montse Torrado han convertit les granges en petits apartaments rurals que lloguen durant els caps de setmana i les vacances a gent que busca uns dies de repòs i contacte directe amb la natura. La finca es troba al costat del riu amb un ampli bosc d'arbres de ribera com verns, pollancres i salses, també hi ha un sector d'hort. La vivenda és una casa de recent construcció de finals dels anys 80 del s.XX. El nom de can Romaní fou ideat per Manfred segurament pensant en les moltes mates de romaní que hi ha per la contrada.

MAS SERRA.

Aquesta masia, possiblement d'origen medieval, agafa el nom de la muntanya de la Serra que té al costat. La casa es troba en una zona plana, davant d'uns prats que antigament eren camps de cereals, vinyes i oliveres. Pel costat dret del mas, baixant cap a un còrrec, hi ha la font del mas Serra que proveïa d'aigua la casa. Prop de la Muga hi havia sectors d'horta que pertanyien al mas que s'hi arribava seguint un camí que partia del camí veïnal de Boadella a Sant Llorenç de la Muga per can Lluís del Canamàs, prop d'aquest mas i també per un camí que venia de can Bartolí, seguint el riu fins arribar al punt on el còrrec del mas Serra conflueix a la Muga. En èpoques de pluja quan el còrrec i la Muga anaven plens la masia quedava força incomunicada. Actualment, per accedir al mas, s'utilitza el camí que parteix del pont dels Pilans de la carretera de l'embassament i arriba fins la casa sempre dins la finca del mas. Aquest camí o pista forestal fou obert durant la construcció de l'embassament (anys 60 del s.XX).

Actualment els propietaris del mas han posat moltes cadenes i barreres pels camins per tancar la finca. Aquest és un costum modern dels nostres temps, abans els camins per arribar a les portes dels masos eren públics, encara que passessin dins la propietat del mas. Les antigües lleis catalanes deien que el camí per portar els sagraments a un mas, comunicar una notícia per part del Comú o per demanar ajuda i hospitalitat fins la porta principal de la masia havia de ser lliure o públic, no podia barrar-se el pas a ningú. Els temps han canviat i ara tothom ho tenca tot potser també perquè la gent no respecta la propietat privada com abans.

El primer document estudiat fins ara que parla del mas Serra és l'arrendament d'aquest mas fet a la notaria d'Onofre Portas de Sant Llorenç de la Muga l'any 1653. Segons aquest escrit el mas, ja anomenat mas Serra, era propietat de Jaume Serra, fill de Joan Serra pagès de santa Cecília de Boadella. Dit Jaume Serra arrendava el seu mas Serra a un tal Pere Fita fill del mas de la Perafita del terme de Sant Llorenç de la Muga. S'especifica que el mas estava format per una casa i un cortal pel bestiar. Les terres de conreu eren vinyes i oliveres. Segons el contracte dit Pere Fita quedava obligat a habitar el mas tots els dies de l'any fent cada dia foc i llum, conrear les terres del mas, coronar i podar les oliveres com a bon pagès. Més endavant s'especifica el preu de l'arrendament.

Podria ser que dit Jaume Serra fos un familiar del regidor del Comú de Boadella Anton Serra, documentat l'any 1668 o de Bartomeu Serra, documentat l'any 1670. Sembla ser que dita família Serra, originària del mas Serra s'hauria emparentat amb la família Rotllan de la casa Rotllan de la plaça major, actual can Serra. Dels Rotllan, que fundaren can Serra l'any 1584, en quedaren dues filles. Una es casà amb un Serra fundant can Serra i l'altre amb un Pere Fita fundant la casa de can Perot del carrer del Portal (s.XVII). Tot i això és probable que ja durant el segle XVII hi haguessin més d'una família Serra a Boadella que serien branques del mas Serra.

La formació dels cognoms a Catalunya fou iniciada durant la colonització romana però els actuals cognoms són d'origen medieval. Quan el senyor d'un castell havia de cridar els vassalls del seu terme per reparar les muralles, els camins o l'obra del castell manava confeccionar unes llistes dels habitants que per identificar-los solien fer-ho agafant un accident geogràfic del lloc on habitava el cap

de casa o veí, per exemple: El de la casa del munt o muntanya (Casademont), el del pont (Pont o Pont), el de la roca (Roca), el del pla (Pla), el del riu (Rius), el de la serra (Serra), el de porta o portal (Portas), el de la quera o quer (Quera), el del coll (Coll). També s'utilitzava l'ofici del veí si feia de ferrer (Ferrer), fuster (Fuster) o si vivia prop d'un arbre singular que donava nom al mas (Castanyer, Roure, Oliveres, Olm, Barneda). També es diu que els cognoms catalans que es refereixen a accidents geogràfics o elements de la natura són d'origen jueu, comunitat molt important durant l'edat mitjana catalana. La segona referència històrica del mas Serra la trobem en la compraventa que fa el capellà custodi del santuari de la Mare de Déu de la Salut de Terrades, Ms. Felip Olivet el 4 d'agost de 1704. Dit ms.Olivet va comprar el mas Serra de Boadella (abans mas Riba) a un tal Joan Fita, pagès de sant Llorenç de la Muga, per 484 lliures. Tres anys després, el mateix capellà fundava dotze oficis cantats. Així veiem que la família de massovers Fita va acabar comprant la masia a la família Serra durant la segona meitat del s.XVII i aquesta el va vendre al santuari de la Salut que el tingué en propietat durant tot el segle XVIII, habitat per massovers, fins que passà al govern possiblement durant la desamortització de béns eclesiàstics del ministre Mendizábal (1833) i el govern el va vendre a la família Barris de Montroig (Darnius). Dita família Barris fou propietària del mas durant bona part del segle XIX i fins l'any 1993.

L'any 1800 el mas Serra va rebre dos cortans de sal durant el repartiment fet pel Comú a cada mas i casa del poble.

El primer massover del que tenim notícia habitant d'aquest mas fou en Joan Font que consta com cap de casa l'any 1801.

Després de Joan Font sembla ser que fou massover en Jaume Roca Oriol (n.1831 i m. a l'asil Vilallonga de Figueres). Dit Jaume era procedent de l'Estela d'Agullana i vingué amb el seu germà que estava casat amb Caterina Quer Miró (n.1828) que passaren a ser massovers de can Casademont de la plaça, habitat can Cadamont. Després fou massover en Josep Picornell fill de Sallent que fou massover del mas Joer ocupant el mas Serra un tal Josep Pous Calabuig fill de ca la Maria Calabuig de la casa Nº.4 del carrer de la Salut, actual cal Serís. Dit Josep Pous estava casat amb Rosa Pla de can Met del carrer de la Processó. Dit matrimoni Pous Pla tingué les filles Maria (n. 1893) i Margarida casada l'any 1915 amb Josep Cantenys de can Calistro. Dita Margarida quedà viuda al cap d'un any de ser casada i tornà amb els seus pares. L'any 1919 aquesta família anaren de massovers a can Casademont de la plaça. Aquell any entrà com a massover un tal Francesc Guisset Noguer, fill de Maçanet de Cabrenys que tenia la filla Rosa Guisset Pous (n. 1917). Després foren massovers la família Ribas del mas de can Xec de Terrades i cap a mitjans del s.XX (anys 50, 60 i 70) la família Sunyer-Cantenys del mas de Can Julià. Quan la família Sunyer-Cantenys passaren a habitar el seu mas Julià a principis dels anys 70 del s.XX el mas Serra quedà deshabitat fins que l'any 1993 les germanes Isolina i Rosa Maria López Barris, descendents dels Barris de Montroig, van vendre el mas i les terres a una família alemanya (Glik). Aquesta família restaurà la

masia durant els anys 1994 i 1995 respectant força l'arquitectura tradicional de la masia antiga del segle XVIII.

En el cens de finques rústiques de Boadella de l'any 1862 consta que el mas Serra era propietat de Carles Barris Rier del mas Barris de Montroig. Dit Barris a més d'algunes finques repartides pel terme de Boadella tenia l'heretat del mas Serra format per camps de cereals, olivars, vinya, bosc d'alzines suredes, matolls i erm donant un total de 110 vessanes. No totes les terres del mas Serra eren treballades pels massovers. Una part de les vinyes i alguns sectors d'horta al costat del clot del mas Serra, tocant amb el terme de Terrades eren arrendades pagant un cens a algunes famílies de Boadella durant el s.XIX i principis del s.XX. Alguns horts eren treballats per la família Fita de can Budó, o la família Darnes, la família Llaona o la família Caixàs-Grebul. Una part de les vinyes eren treballades per la família de can Serra i altres famílies.

Al Jutjat Municipal de Boadella es conserva un acte de conciliació de l'any 1904 en el qual el propietari del mas Serra anomenat Emili Barris Sallés cita a Miquel Puxant Serra, el matrimoni Bartomeu Caixàs i Maria Grebul, Francesc Llaona Cavall, Isidre Darnés Pujol, Simó Naudí Casademont i Francesc Casademont Fita. Dit Barris reconeix que els esmentats veïns de Boadella presten un cens amb dret de "fadigas" de pensió anual el primer de maig de sis pessetes per raó d'un terreny d'hort d'extensió unes set àrees pertanyent a l'heretat del mas Serra i que afronta al Nord amb Josep Duran Oliveres per mitjà de torrent, al Sur amb el torrent del mas Serra, a l'Est amb el mateix i a l'Oest amb Isidre Darnés, en virtut de l'establiment que va otorgar Carles Barris l'any 1874. Segueix l'escrit esmentant que en dit any 1904 l'establiment s'havia exaurit i s'havia de pactar un nou establiment en l'esmentada citació.

Sembla ser que més endavant alguns dels arrendataris varen comprar els horts i altres continuaren treballant-los en arrendament.

Dins del terme del mas Serra, al costat de l'antic camí que conduïa de can Bartolí a dit mas, molt a prop de la confluència del clot del mas Serra amb la Muga hi ha les restes d'un antic forn de rajoles i teules del s.XVIII. Aquest forn, dels pocs exemples que encara queden es troba en un estat deplorable de conservació i d'aquí a uns anys si no es fa res possiblement no en quedi cap vestigi. Aquests forns recorden l'importància que tingué durant el segle XVIII i part del XIX la fabricació de teules i rajoles a Boadella, gràcies a les terres argiloses que hi ha en algunes parts del terme. Quan es fan obres de restauració a les teulades de les cases i masos de Boadella és freqüent trobar teules amb inscripcions i dates dels segles XVII, XVIII i XIX on s'esmenta sovint que dita teula fou feta a Boadella i algunes estan numerades. Moltes teules i rajoles de Boadella s'exportaven a pobles veïns.

MAS DE CAN LLUÍS.

Aquest mas es troba seguint el camí veïnal o pista forestal que comença als peus de la carretera que va de Boadella a Terrades, uns 100 mtes. després del mas Marcé, a la dreta. El camí passa prop del mas Bartolí, la Mata de can Benet i el Pla del Cementiri fins arribar al terme del Canamàs, ja tocant

amb el terme de Terrades, on es troba Can Lluís. Seguint el camí arribariem als masos de can Xec i més amunt la Perecita ja del terme municipal de Sant Llorenç de la Muga.

Com ja s'ha explicat a l'introducció la zona de la Mata, el Pla del Cementiri i el mas de can Lluís ja estava poblada durant l'Alta Edat Mitjana amb un seguit de petites masies escampades que formarien un veïnat independent, possiblement el primitiu Boadella amb cementiri i església pròpia. L'actual mas Lluís no sembla una construcció gaire antiga, podria ser de finals del s.XVIII o principis del XIX, no presenta elements arquitectònics ni dates grabades que indiquin el contrari. Tot i això en els baixos de la casa hi ha alguns murs o petits vestigis d'una construcció anterior potser medieval i que seria el primitiu mas sobre les runes del qual es construí l'actual.

Can Lluís fou construït per un tal Lluís Pujol cap a mitjans o finals del s.XVIII possiblement sobre les runes d'un mas deshabitat dins el terme del mas Ribas d'Amunt, actual mas de can Benet. Aquest antic mas hauria estat feudatari del mas Benet. Els primers habitants d'aquest mas que tenim constància foren un tal Bartomeu Darnes fill d'altre Geroní Darnés que havia estat massover del mas Mallalic a finals del s.XVIII. En la relació de caps de casa de Boadella de l'any 1801 consta un tal Bartomeu Darnés que fou casat amb Rosa Pujol Poch (n. 1807-m.1888) pubilla del mas Lluís i filla de Lluís Pujol i Maria Poch Colomer. Aquest matrimoni tingué per fills: Isidre Darnés Pujol (n.1834-m.a França cap a 1910) que fou l'hereu del mas i es casà amb Maria Picamal Malé (n.1832-m.1893) filla de Les Illes (Vallespir), Joan Darnés Pujol (n. 1848) i Joaquim (n. 1852) que treballava de secretari i vivia a Figueres. El matrimoni Isidre Darnés amb Maria Picamal tingueren els fills: Antoni Darnés Picamal (n. 1862), Anna (n. 1864) casada a França, Enrica (n.1866), Maria (n.1871) casada a Terrades.

Quan moriren la mare i la muller de l'Isidre marxaren amb el seu fill Anton a la població francesa de Pasà. Pocs abans de morir dit Isidre Darnés vengué el mas al seu germà Joaquim Darnés que el tingué arrendat al massover Narcís Cantenys fill de can Tapa del carrer del Ginebre i l'any 1910 a Silvestre Grau Canadell fill de Besalú que estava casat amb Mercé Vidal Cortada filla de Pont de Molins i que tenien els fills: Caterina Grau Vidal casada a Vilafant, Enrica casada a Darnius, Carme i Salvador (n.1916). L'any 1916 la família Grau Vidal marxà a viure al mas Riquer de can Vila de Subirats (Terrades) i fou nou massover de can Lluís l'Artur Cantenys fill de can Cantenys del carrer de la Processó. L'any 1918 dit Artur marxà a Colomers i finalment Joaquim Darnés vengué la casa, l'any 1918, a Enric Ribas del mas de can Xec de Terrades. La família Ribas habità el mas en propietat i treballà les terres fins que el darrer representant Josep Ribas vengué el mas a principis dels anys 90 del s.XX a una família belga anomenada Levaux, actuals propietaris.

La finca del mas Lluís d'un 50 vessanes de terreny, tenia una part de les terres dedicada a vinya i una altra part a fruiters com cirerers, ametllers i bricoquers a part dels sectors de pineda fins a principis dels anys 90 del s.XX. Actualment la major part dels conreus són abandonats.

En els cens de finques rústiques de Boadella fet l'any 1862 consta que Isidre Darnés del mas Lluís tenia les terres del mas Lluís amb conreu de vinya, oliveres i camp de cereals sumant unes 10 vessanes. Sembla ser que els següents propietaris anaren comprant finques properes al mas.

És un mèrit que aquest mas encara estigui habitat per una família belga que s´ha integrat molt bé al poble tot i ser el mas del terme més apartat del poble i de difícil accés doncs la pista forestal que hi mena no es troba esfaltada i es malmet molt en temps de pluges. També és l´únic mas del terme on encara no hi ha arribat la xarxa elèctrica i els actuals habitants utilitzen un grup electrogen per tenir llum.

MAS DE CAN BARTOLÍ, ANTIC MAS CASTELLÓ, MAS PUJADES I MAS GASPAR.

Amb aquests noms ha estat conegut aquest mas en els darrers segles. Actualment tothom l´anomena Can Bartolí. Es troba baixant un camí que parteix de la carretera de Boadella a Terrades al costat de la pista que condueix a can Lluís. També s´hi arriba seguint l´antic camí veïnal de Boadella a Darnius on poc després del mas Marcè al territori de les Illes, a l´esquerra, un camí mena als antics horts del Salità o de can Bartolí i les Deus, prop del riu la Muga. La casa es troba emplaçada dalt d´un petit penyasegat calcari al costat mateix de La Muga on sota de la casa i tocant el riu hi ha un antic pou del glaç de principis del s.XIX.

La primera referència documentada d´aquest mas la trobem l´any 1305 quan segons un capbreu conservat a la catedral de Girona el pagès Arnau Castelló de Boadella reconeixia pagar a la parròquia de Terrades un cens per un quadró de terra proper al seu mas. Un altre capbreu de l´any 1326 esmenta que un tal Pere Cascall de Boadella pagava per un quadró de terra vora el seu mas i amb prestació de tasca l´onzena part de la collita. Aquest mas segons anotacions de l´any 1915 es trobava a pocs metres de l´actual mas Bartolí i el topònim Cascall s´ha conservat per designar un territori proper a can Bartolí, al costat de la carretera que va al santuari i el qual bona part pertany a dit mas Bartolí. L´any 1915 encara es podien veure les runes de l´antic mas Cascall damunt la vinya que rebia aquest nom, avui abandonada i coberta de bosc de pins. També es veien davant de can Bartolí i damunt d´un petit turó, les runes d´un antic mas que es deia mas Vilarig. Aquestes petites masies d´origen medieval haurien desaparegut possiblement a finals del s.XV o principis del XVI per passar a formar part del mas Gaspar que ha arribat fins a l´actualitat.

Un altre topònim relacionat amb can Bartolí és el mas Pujades, situat prop del mas Castelló durant l´edat mitjana. L´any 1651 consta que els pagesos de Boadella Antoni i Montserrat Pujades fan censals i misses d´estaca prenent per prestadors a Joan Pere Joer i Joan Castanyer de Boadella. Un establiment de l´any 1660 esmenta que el senyor de Boadella Josep de Torrent renunciava als censos i prestacions que feia un tal Conrrat Pujades, abans pagès de Boadella i aquell any habitant de Biure, per haver deixat el seu mas de Boadella que estava derruït i anomenat mas d´en Pujades, antigament dit també mas Vinyes o mas Castany, junt a un altre “claper” o runes de rocs de l´antic mas Cascall que havia estat unit al mas Pujades per Montserrat Pujades en temps del senyor de Boadella Abdó de Torrent i el mas Pujades hauria estat deixat a favor de dits Pujades pel matrimoni Antoni Vinyes de Boadella i la seva muller Margarida segons escriptura del notari de Barcelona Antoni Batlle l´any 1602. Segons altres escriptures dit mas

Pujades va passar a Antoni Gaspar vers l´any 1663 esmentant que la casa del mas es trobava amb mal estat i que el molí del mas estava derruït. Dit Gaspar es compromet al senyor de Boadella de fer reparar el mas i el molí per habitar-lo ell i la seva família, per tenir cura de les vinyes i oliveres del mas i plantar-ne més a les terres ermes, fent constar que les terres fan unes 40 vessanes amb l´unió del mas Cascall. Les afrontacions del mas eren a orient amb terres del mas Oriol de Dalt, possessió de Marc Terrés de Boadella i una part de Miquel Mallolic i altre part de Joan Pere Joer, a migdia amb terres del mas Ferrer, possessió de Bartomeu Casademont i part terres del mas Oriol de Baix, també de dit Marc Terrés, a occident amb terres de Llorenç Ribas del mas Ribas de Mont que antigament era d´en Martí per mitjà de via pública que mena de Boadella a Sant Llorenç de la Muga. Antoni Gaspar es compromet a respectar el domini directe del senyor del castell i de complir les lleis d´aquest pagant els censos corresponents, entre ells el cens anual el dia de sant Pere i Feliu del mes d´agost de tres cortans de froment, tres cortans més i un diner per Nadal i també a l´obra de la parròquia de Boadella per Nadal d´un quarter d´oli.

L´any 1684 es signaren capitulacions matrimonials entre Andreu Bes de Boadella, fill de Geronim Bes i Esperança, i Marianna Gaspar, filla d´Antoni Gaspar i Caterina, amb una dot de vint lliures de plata. Un document esmenta que l´any 1697 Antoni Gaspar pagès de Boadella i el seu fill Francesc eren propietaris del mas Gaspar que antigament es deia mas Vinyes. Consta que pagaven uns censos a un tal Francesc Vinyes, possiblement l´antic propietari del mas, que vivia a Castelló d´Empúries. També l´any 1697 els regidors del comú de Boadella Miquel Ribas i Francesc Gaspar arrendaven al rector del poble Dalmau Sala i a Jaume Cusí de Montroig de Darnius la vintena part o “el vinté” de tots els grans, raïms, bestiar, llana, olives, canem i altres fruits de la dècima del terme de Boadella. L´any 1706 el rector de Boadella Marc Fuster reconeix uns censals i misses d´estaca a l´església de Sant Vicenç de Cabanes cada primer de juny de 3 lliures creats per Monserratus Pujades i Antonius Pujades pare i fill pagesos de Boadella i habitants a Biure fets pel notari Francesc Berart de Figueres l´any 1652.

L´any 1710 en el consell general a la plaça major de Boadella entre els caps de casa del poble i els representants del senyor baró per actualitzar les dècimes alodials de la baronia consta un tal Bartomeu Gaspar com a regidor del comú.

També l´any 1710 Francesc Gaspar alias Bartolí pagès de Boadella venia a Martí Barris pagès de La Vajol una pessa de terra de camp, oliveres i bosc anomenada Camp del Forn de vint vessanes. Li pertanyia per herència del seu pare Antoni Gaspar que l´havia comprat a Joan Castanyer de Boadella l´any 1695, salvant el domini directe d´Antoni Camps Torrent ciutadà burgès de Perpinyà. La ven pel preu de 130 lliures de plata i hi ha prestació de censos.

Consta que l´any 1714 Miquel Ribas pagès de Boadella de la casa d´en Ribas, Francesc Gaspar del domini anomenat d´en Gaspar i Joan Casademont del domini d´en Casademont venen al rector Jacint Costa de Santa Maria de Vilabertran el benefici dels altars de Sant Narcís, sant Jacint i del Roser de Vilabertran per 120 lliures. Surten també esmentats un tal Francesc Fita i Bartomeu Gaspar de Boadella.

L'any 1715 Francesc Gaspar reconeix que deu a Anna Matas, dona de Josep Castells de la Vall de Llers 7 lliures i 10 sous de plata de la pensió o cens anual dels anys de 1702 a 1705 feta pel seu pare Antoni Gaspar per censal creat junt amb Jaume Matas del mas Mata, veí de dit Gaspar, l'any 1697 i que havien posat com a penyora el camp del Forn de dit Gaspar de vint vessanes.

L'any 1717 Francesc Gaspar reconeix que Josep Matas del mas Mata de Boadella, veí seu i en aquell temps habitant de la Vall de Llers, li devia 15 lliures.

L'any 1711 un tal Francesc Gaspar alias Bartolí junt amb Paulí Pous de Boadella fan de testimonis en un reconeixement de censals de Miquel Cusí de Montroig. També l'any 1711 el senyor de Boadella Antoni Camps i Torrent reb de Martí Barris de la Vajol 36 lliures per la venta de Francesc Gaspar per la pessa del Camp del Forn.

En el llistat de regidors del comú de Boadella consta un tal Antoni Gaspar els anys 1674, 1678, 1692 i un tal Francesc Gaspar l'any 1698 i un altre Bartomeu Gaspar els anys 1702 i 1705 i un tal Miquel Gaspar l'any 1734 i altre Bartomeu Gaspar l'any 1803

En el repartiment de la sal de l'any 1800 consta que el mas Gaspar va rebre la quantitat d'un cortà i l'any 1801 consta com a cap de casa del mas Bartolí un tal Bartomeu Gaspar.

Segons el secretari de l'Ajuntament l'any 1915 el nom de mas Bartolí venia perquè quedant una pubilla d'aquest mas possiblement anomenada Castelló o Pujades fou casada amb un Gaspar de la casa Bartolí de Terrades i per això quedà de nom can Bartolí. Després quedant altre cop una pubilla Gaspar fou casada amb un membre de la família Moriscot de l'Armentera que era mestre de cases i que fou qui engrandí el mas cap a principis del s.XIX doncs sembla ser que era molt petit. Dit Moriscot fou qui construí el pou del glaç que hi ha dessota de la casa i prop del riu i també els anomenats Pilans de cal Manso construïts amb el propòsit de fer un canal per regar les terres del mas Joer.

Del matriomi Erseni Muriscot fill de l'Armentera, i Maria Gaspar en fou fill Joan Moriscot Gaspar (n. 1825 i m.1889) que fou l'hereu de la casa i es casà amb tres dones diferents. De la primera dona tingué una tal Maria Moriscot. De la segona tingué els fills Rosa Moriscot Vicenç (n. 1862 i casada a Figueres), Maria Moriscot Vicenç (n. 1857 i casada a Darnius), Cecília Moriscot Vicenç (n. 1858 m. a Figueres), Josep Moriscot Vicenç (n. 1863) i Francesc Moriscot Vicenç (n. 1865) que tingué mal en una cama que se li va emputar i s'establí a Palamós treballant en una fàbrica de taps de suro. Amb la tercera dona no tingué cap fill.

Fou hereu de la casa dit Josep Moriscot que fou casat amb Caterina Buxeda Germà (n. 1864 i m. 1915) filla de can Buxeda del carrer Nou. D'aquest matrimoni en fou fill Amadeu Moriscot Buxeda (n. 1895) que fou l'hereu de la casa. Dit Amadeu fou casat amb Neus Ribas Buxeda (n. 1895) filla de can Tabola del carrer Nou i tingueren per fills a Josep Moriscot Ribas que morí jove d'un accident i la filla Josefina Moriscot Ribas (n. 1928), pubilla de la casa i que es casà amb Ferran Cantenys Juanola (n. 1925) fill de Can Jep d'en Ribes del carrer de la Processó. Dit matrimoni tingueren per filla a Cecília Cantenys Moriscot casada amb Joan Moradell de la Jonquera i que tenen els fills Ferran i Joan. Tota la família, actuals propietaris del mas, viuen a Figueres i fan servir el mas de

segona residència per les vacances i caps de setmana. Pertanyen a can Bartolí la casa i les terres de can Tabola del carrer Nou per haver heretat dita Josefina Moriscot dels seus oncles que moriren sense fills. Totes les terres de conreu les tenen arrendades formant un rem d'unes 85 vessanes repartides entre camps de cereals, ferratges, oliveres i la major part boscos de pins.

En el cens de terres de Boadella de l'any 1862 consta que el propietari del mas Bartolí era un tal Joan Moriscot. La finca estava formada per un camp al costat de la Muga, una vinya amb oliveres, altre vinya amb oliveres de la Cloterada i el malloí Cascall amb erm, camp, olivar, matolls i arbrat, altre vinya prop de la Muga amb erm i camp, i un hort prop de la Muga, sumant un total d'unes 34 vessanes.

La construcció actual del mas Bartolí presenta moltes restauracions, algunes de ben recents. Sembla ser que a principis del s.XIX s'engrandí la casa que era molt petita. A principis del s.XX, segons una data a la façana principal (1911) se li donà l'aspecte que presenta actualment i durant els anys 90 del s.XX s'han fet obres de restauració importants.

CAN BENET.

Aquesta masia és una de les més antigues del poble. Durant l'Alta Edat Mitjana ja hi havia petites masies en els terrenys que ara formen el mas, habitat fins els nostres dies. De totes aquelles masies ha arribat l'actual mas de can Benet, anomenat mas Ribas d'Amunt fins a finals del s.XIX per diferenciar-los del mas Ribas del Pla, també de Boadella, anomenat ara Can Bió. Segons recents estudis l'emplaçament de la masia actual podria ocupar l'antic mas Palomer o Colomer d'Avall per diferenciar-lo del mas Palomer d'Amunt que es trobava a sobre del camí que va a la font. La referència documental d'aquests dos masos s'ha trobat en unes escriptures de principis del s.XVII. Mentre's que del mas Palomer d'Avall quedaria el mas actual, amb moltes dependències auxiliars i amb nombroses portes i finestres amb carreus que porten dates dels segles XVI (1564), XVIII (1775) i XIX referents a reconstruccions i ampliacions de la casa de l'antic mas Palomer d'Amunt només en restarien unes quantes restes o munt de pedres.

La primera referència documental que tenim del mas Palomer es troba en una escriptura del monestir de Santa Maria de Vilabertran. Es tracta del testament pel qual Maria de Gorgues deixa a la seva filla Maria el mas que Pere Arnau de Paloma té a Boadella. Més tard, a la Cartoral de Carlemany de la catedral de Girona, en un document de l'any 1242, el noble Arnau de Navata reconeixia tenir en feu uns masos de Boadella. Els tenia a favor del bisbe Guillem de Girona i aquests masos eren el de Ramon de Palomer-Palumario- i Deusalvet de Palomer i Bernat Roig. Una altra escriptura del castell de Peralada esmenta que Ermesenda, muller de Pere Martí de Boadella, fa procura a favor de Deusalven de Palomer perquè entengui en la resolució d'uns assumptes.

El topònim "palomer" o "colomer" era molt corrent durant l'Edat Mitjana i indica l'existència de petites construccions de pedra amb nius per criar coloms. També s'ha d'aclarir que els noms "colomer" i "colomar" són, ambdós, correctes en català malgrat algunes opinions que rebujaven el segon. També

són perfectament correctes els mots “palomar”, d’ús molt oblidat, però fossilitzats abundantment en l’onomàstica.

En època medieval els coloms eren molt apreciats per al consum, en especila els coloms silvestres, tal com ho havien estat en el món grecorromà. La cria i la cacera de coloms va ser important per a la vida de les poblacions de l’edat mitjana i n’han quedat testimonis a la toponímia, la documentació i diverses restes arquitectòniques. Els coloms es podien criar en els punts enlairats de les cases urbanes, de vegades al cim de les torres de defensa. En el món rural va ser molt corrent construir edificacions, sovint aïllades, els colomers o colomars on es reproduen els coloms silvestres o roquers, o bé els tudons. Per això, en algunes comarques, se’ls anomenava tudoners. Eren construccions en forma de torreta, amb els paraments interiors ocupats pels rengles de cavitats o encaixos on niaven els ocells. La cria dels tudons en els colomers rurals no portava gaire feina, ja que s’alimentaven gairebé tots sols.

A Catalunya es coneixen notícies de l’existència de colomers i sobre la cacera de coloms o tudons des del s.IX, una activitat que devia venir de temps més reculats. Com els colomers, les palomares han deixat infinitat de rastres a la toponímia. La palomera era un artefacte que servia per capturar els coloms silvestres aprofitant les seves petites migracions. A les collades més idònies de la muntanya, entre les penyes i els arbres, hom plantava pals i disposava una xarxa o “filat de palomar” on els ocells es quedaven atrapats. Les palomares no eren construccions perdurables, sinó simples trampes o parades.

En el món rural la importància econòmica de la cria de coloms la demostren les lleis i disposicions del rei i les corts i altres d’àmbit local, promulgades des del s. XIII al XV, contra els robatoris i destruccions de colomers, per regular l’ús de les palomares, els períodes de veda, etc. Per exemple, en una disposició del 1456 es determinà un espai d’immunitat de seixanta passes al voltant dels colomers, dins el qual era prohibit tirar amb ballesta als coloms. De fet, ja a l’assemblea de Pau i Treva de l’any 1200 es fa esment dels colomers entre les parts de les explotacions rurals que quedaven protegides de danys o destruccions, acord que s’inserí a les Constitucions de Catalunya. Sembla que a partir del s.XVI va minvar l’activitat de cria de coloms a la paresia catalana, tot i que molts colomers perduraren llargament i se’n crearen de nous en alguns llocs. La davallada es produiria a causa dels canvis progressius dels sistemes d’explotació agrària. Sembla significativa la “pragmática sanción” de Carles III del 1781, adreçada a evitar els danys que causaven els coloms en els sembrats.

A Catalunya posseïen colomers els senyors feudals i els monestirs en els seus dominis, però també en gran nombre els simples pagesos. En alguns països de més al nord (com a França), la construcció i possessió de colomers fou un privilegi feudal, propi d’homes lliures, però sembla que aquest dret senyorial no existia en la societat medieval catalana. Segons l’estudiós del tema Antoni Pladevall, aquí la cacera de coloms es devia exercir d’una manera més general i anàrquica per tothom, tot i que en alguns casos hi hagués intersecció o limitacions dels senyors, que no provenien de cap dret peculiar, sinó del dret general de la propietat. Naturalment, no sempre els colomers eren

explotats pels seus propietaris, també es lliuraven en emfiteusi, a parceria o a cens, d’acord amb la resta de l’explotació agrària. No es pot determinar amb certesa si la comunicació per coloms missatgers fou una pràctica usual a Catalunya i a la resta d’Europa en època medieval. No hi ha notícies clares fins al s.XVI. A les nostres terres potser hi perdurà per influència àrab, almenys amb finalitats bèl·liques. Francesc Eiximenis, en el “Dotzè del Crestià” (darrer quart del s.XIV) diu que els habitants de les poblacions assetjades de vegades es comunicaven per coloms amb l’exterior. El jurista Jaume Marquilles, en la seva obra acabada l’any 1448, escrivia que per defensar bé els castells, els coloms destinats a portar missatges havien d’estar en lloc segur (Comentaria super usaticis Barchinona).

Un altre mas que ja fa uns segles que pertany a Can Benet era el mas Mata, situat al peu del camp o vinya de Mata de can Benet al costat del camí veïnal de Boadella a Sant Llorenç de la Muga per can Xec. Encara es poden veure vestigis o un munt de pedres d’aquest mas que devia ser molt petit. Consta que l’any 1448 estava habitat per un tal Petrus Matha. Aquell any 1448 tingueren lloc a Catalunya les primeres reunions remences en les quals els pagesos de remença reclamaven uns drets i l’abolició dels mals usos per part dels senyors feudals. A Boadella també hi hagué una reunió d’aquestes característiques amb el senyor Vilamarí del castell. Tot vingué gràcies a que els pagesos aconseguiren l’autorització del rei Alfons el Magnànim per reunir-se per tal de parlar de com podien resoldre pacíficament la seva injusta situació i distribuir i recaptar els 100.000 florins que els síndics remences havien promès al rei a canvi del seu ajut i del suport a la seva causa. Coneixem aquestes reunions gràcies a un document excepcional conservat a l’Arxiu Municipal de Girona i recentment publicat per M.Mercè Homs: “Convocatoria dels homes de remença per a demanar en justícia l’abolició de la servitud i els mals usos”. Era la primera vegada que la monarquia permetia als remences que es reunissin i que nomenessin uns síndics o representants que serien els que després haurien de parlar amb els senyors per tal de suprimir les servituds. Aquesta autorització va provocar molt malestar entre els senyors, que consideraven que el monarca es posava en contra dels seus interessos i perquè, al seu entendre, els representants dels remences anaven de poble en poble revoltant la gent.

Els remences es reunien a la seva parròquia, a vegades al cementiri, d’altres a la plaça de la vila, al castell del senyor, en un mas particular, a la cellera, però sobretot a l’església parroquial. A les assemblees, hi participaven els remences del lloc en presència del notari oficial de la diòcesi i d’uns quants testimonis i es deixava constància escrita del nom de tots els assistents. Així sabem que el divendres 15 de novembre de 1448, a Boadella, en presència de Pere Puig, notari, substituït de Jaume Coma, notari, i dels testimonis Hipòlit Geronella de Terrades i Pere Altamir de Montroig, són convocats, amb repic de campanes, els homes de la parròquia de Santa Cecília de Boadella, diòcesi de Girona, amb llicència del venerable Pere de Vilamarí, donzell, senyor de la parròquia i Antoni Faener, porter reial. Els homes presents són: Antonios Palomer, Berengarius Riba, Petrus Stephani, Berengarius Martini, Bartholomeus Orioll, Cicardus Martini, Guillelmus Ferranii, Petrus Matha, Anthonius Sort, Iones

Sagaleres, Anthonius Pou, Iones Vila, Berengarius Orioll de la vila, Stephanus Palomer, Bartholomeus Morato i Anthonius Serra.

Els petits masos de les terres de can Benet com el mas Palomer o la Mata foren units al mas Ribas d'Amunt vers els segles XVI i XVII per abandó i venda dels seus habitants. Durant les èpoques d'epidèmies hi havia famílies senceres que desapareixien i quedaven els masos abandonats o rònecs. Aquests masos eren aprofitats per famílies de masos propers que havien sobreviscut. Algunes vegades, principalment a partir de la Sentència Arbitral de Guadalupe del 1486, els pagesos d'un mas marxaven per anar a un altre poble i se'l venien salvant sempre el domini directe del senyor del castell. En les escriptures d'establiments emfitèutics fets pels senyors als seus pagesos sempre s'esmenta la quantitat de terra que treballava el pagès i sovint els tipus de conreu ja fos camp de cereals, oliveres o vinya. Encanvi totes les parts ermes, boscoses o de garrigues, no treballades eren sempre domini del senyor del castell. No és fins a principis i mitjans del s.XIX que els pagesos d'un domini senyorial, com era el cas de Boadella, poden escripturar les finques amb les parts ermes o boscoses, abans només podien escripturar les vessanes de terra conreada. El senyor del castell feia els establiments per posar en conreu noves terres de garriga com va passar a Boadella durant el segle XVIII amb l'expansió del conreu de la vinya i l'olivera.

Una escriptura del notari de Figueres Francesc Prats de l'any 1618 esmenta que el senyor del castell de Boadella Francesc Llombart reconeix a Pere Ribas de Buadella tot aquell mas anomenat De Mont i antigament Palomer Davall que foren unides les terres amb 8 vessanes de conreus i que afrontava a orient amb Joan Casademont i terres ermes i altres del mas Palomer d'Amunt, altre peça d'oliveres del mas Colomer d'Amunt de 6 vessanes que afrontava a orient amb terres ermes per mitjà de via pública que va de Terrades a la Jonquera, a migdia amb el Puig de la Torre per mitjà de còrrec i a occident amb el Canamàs i amb el Puig dels Bruers i a orient amb terres de la Mata. Altre peça de terra de 10 vessanes treballades que afronta a orient amb Antoni Umjal que fou d'en Rotllan, a migdia amb camp del mas Palomer d'Amunt per mitjà de via que va de Boadella a Sant Llorenç de la Muga i a occident amb honors de Giabullus Serra per mitjà de còrrec que cau a la Muga i al nord amb el riu Muga. Altre peça de terra de l'antic mas Vilarig que afrontava a orient amb honors del mas Cascall que havia estat d'en Vinyes i abans d'en Rotllan per mitjà de via que va de casa d'en Serra (mas Serra) a l'església de Boadella, a migdia amb honors d'en Casademont per mitjà de còrrec i part amb terres de dit mas, a occident amb terres de dit mas per mitjà de camí a Sant Llorenç de la Muga. Altre peça de terra de 8 vessanes treballades de la Muntanya o Puig de la Torre que afrontava a orient amb la Coma de la "Anjas" per mitjà de còrrec, a migdia amb muntanya i a occident amb el camí que va de dita casa o mas al castell de Boadella. També un hort de 20 passes de llargada que afrontava amb en Casademont per mitjà de còrrec, a migdia amb altre còrrec i a occident amb terme de dit mas. També s'esmenta que totes aquestes terres feien censos per sant Pere i Felicià d'agost i també per Nadal, cada any, de 4 gallines, dos sous i dos diners.

L'any 1641 consta que Magdalena, vídua deixada de Bartomeu Ribas de Boadella, renúncia de l'herència del seu marit a favor dels seus fills Pere i Pau Ribas. Aquell mateix any Joan Antoni Serra

Cullell i la seva esposa Margarida fan hereu al seu fill Ramon per contemplació del matrimoni amb Caterina Ribas filla de Bartomeu Ribas i Anna rebent 20 lliures de dot.

L'any 1677 es pacten capitulacions matrimonials entre Llorenç Ribas i Margarida Torrent filla de Benet Torrent i Maria de Darnius.

L'any 1687 Llorenç Ribas, fill de Bartomeu Ribas i Maria, va vendre a Francesc Barris de Montroig una peça de camp a Boadella del Puig de l'Angla, amb oliveres de cinc vessanes que afrontava a orient amb el Puig de l'Angla, a migdia amb el riu Muga, a occident amb hereus d'Antic Serra i al nord amb terres del mas Rotllan del Molí. Li pertanyia per venda davant el notari Francesc Gayolà de Figueres l'any 1683.

Consta que l'any 1693 Miquel Ribas, Felip Casademont i Miquel Pous de Boadella crearen censal mort amb el rector d'Agullana Benet Casademont per 200 lliures.

L'any 1713 Jaume Germà de Boadella i Benet Ribas, pagès de Boadella i senyor útil del mas i les terres del mas Ribas de Mont, fan de fiadors d'uns censals i misses d'estaca per l'església de Boadella establerts per Joan Casademont i Anna Maria Sunyer Comas del mas Comas de Boadella. L'any 1714 Miquel Ribas, Francesc Gaspar i Joan Casademont de Boadella van vendre al rector de Vilabertran Jacint Costa els beneficis dels altars de sant Narcís, sant Jacint i del Roser de Vilabertran per 120 lliures.

L'any 1717 consta que Francesc Gaspar alias Bartolí, reconeix que Josep Matas de la Mata, abans veí seu i ara habitant de la Vall de Llers, li devia 15 lliures. Així tenim que a principis del s.XVIII el mas de la Mata fou abandonat perquè els seus propietaris passaren a viure a Llers. Potser conservaren les terres en propietat durant uns anys i finalment se les degueren vendre a Can Benet. Consta que l'any 1737 Silvestre Ribas, fill de Benet Ribas, comprava una casa a Joan Casademont situada al costat del portal de les muralles de Boadella i que antigament ere propietat de Bartomeu Rollan. Per aquell temps, mitjans del s.XVIII, un fill dels Ribas de can Benet fundà la casa de can Tabola del carrer Nou de Boadella.

L'any 1781 es signaren capitols matrimonials entre Francesc Serra de can Serra de Boadella amb Magdalena Ribas filla de Benet i Rosa Fornirol.

L'any 1784 es produí un plet entre Joan Fita de Terrades i Benet Ribas perquè sembla ser que dit Ribas pretenia privar d'entrar a dit Fita a collir les olives que queien a una finca veïna d'en Ribas, anomenada Font d'en Muntaner. Finalment, després d'alegar en Fita que la seva família havia entrat sempre a collir les olives dins la finca d'en Ribas des del temps immemorial que els seus avantpassats havien plantat les oliveres, se li concedeix permís per seguir entrant.

Trobem que l'any 1787 es signaren capítols matrimonials entre Sebastià Pont moliner de Boadella i Margarida Ribas, filla de Benet Ribas i Rosa Palau. També el mateix any es casaven Pau Ribas, fill de Benet i Rosa, amb Teresa Pont, filla de Paulí Pont i Barbara Clos de Boadella.

L'any 1787 Benet Ribas feia donació al seu fill Josep d'una finca del Pla de les Brugueres de tres vessanes.

L'any 1795 es pactaren capitulacions matrimonials per raó de casament de Joaquim Ribas, fill de Benet i Rosa Furniol, amb Eugenia Mallol, filla de Josep i de Mariangela de l'Estrada. Dit Joaquim va rebre 70 lliures de dot. També aquell mateix any, Benet Ribas i Pau, pare i fill, venien a Geronim Buxeda un tros de terra d'oliveres situada prop del riu Muga i al costat del camí que anava de Boadella a Darnius. També venien a Anton Duran de Boadella una vinya dels Canamasos de 5 vessanes per 123 lliures i donant camí a dit comprador per arribar amb animal carregat o descarregat fins al camí que va de Boadella a Sant Llorenç de la Muga.

Consta que l'any 1796 els pagesos de Boadella Benet Ribas i Pau Ribas, pare i fill, propietaris d'un mas demanen un censal o préstec "per causa de la guerra que acabam de sufrir tinguda amb los francesos nos trobam ab la casa arruinada, las terras molt atrassadas i sens bestiar ni medi per reparar-lo i per cultivar i sembrar ditas terras, per urgents necessitats demanem un censal i el creem amb Josep Morell negociant de la Selva de Mar, davant l'altar de sant Josep amb Francesc Rubir per 4.000 lliures", elegint per executors a Joan i Josep Palau i Forniol de Darnius.

L'any 1796 es pactaren capítols matrimonials entre Andreu Serra, vidu d'Agnès Buxeda, i Caterina Ribas, filla de Benet i Rosa.

L'any 1799 es signaren capítols matrimonials entre Joan Riquer de can Vila de Terrades amb Francesca Ribas, filla de Benet Ribas i Rosa Furniol que va rebre una dot de 175 lliures del seu pare i 50 lliures del seu germà. També aquell mateix any Benet Ribas feia donació al seu fill Josep d'algunes peces de terra.

La família Ribas de can Benet consta exercint càrrecs públics del comú de Boadella des de l'any 1666 quan consta com a regidor un tal Joan Ribas. L'any 1668 consta un tal Miquel Ribas i també els anys 1671, 1674, 1677, 1681, un Llorenç Ribas l'any 1696, un Benet Ribas l'any 1699 i l'any 1703, un Rafel Ribas l'any 1702, un Pau Ribas l'any 1732, un Pere Ribas els anys 1742, 1749 i 1752, un Benet Ribas l'any 1778. Sembla ser que els hereus de la casa rebien els noms de Benet, Miquel o Pau. Els Rafels Ribas de Boadella eren del mas Ribas del Pla.

En el repartiment de la sal fet l'any 1800 Benet Ribas del mas Ribas d'Amunt va rebre una fanega. L'any 1801 consta que a Can Benet el cap de casa era en Benet Ribas casat amb Rosa Guardiola i tenia els fills Pau, Pere i Joan. L'any 1802 es signaren capítols matrimonials entre Joan Ribas i Teresa Riquer Cufí del veïnat de Subirats, en aquests capítols consta que l'hereu de la casa era Pau Ribas. Dit Pau Ribas fou casat amb una filla de can Coll de Maçanet de Cabrenys i tingueren la filla Magdalena Ribas Coll (n.1824 i m.1896) que fou la pubilla de la casa i que es casà amb Bartomeu Ribas Germà, fill de Miquel Ribas de can Silvestre del Portal de Boadella i Margarida Germà de cal Gavató del carrer de la Processó. Sembla ser que Pau Ribas, hereu de la casa, fou assassinat per la banda de trabucaires d'en Ramon Felip de Sant Llorenç de la Muga l'any 1842 junt amb tres veïns més de Boadella. Dit Pau ja havia estat segrestat pels facciosos anys enrera pagant la casa 50 unces d'or pel rescat. Per fonts orals sabem que es deia que algunes portes de roure de can Benet tenen encara forats i bales de plom incrustades dels assalts dels trabucaires.

El matrimoni Bartomeu Ribas amb Magdalena Ribas tingueren per fills Miquel (n. 1846) i Maria (n. 1848 i m.1910). Dit Miquel Ribas Ribas fou l'hereu de la casa del qual es conserva un llibre de notes o agenda que comença l'any 1862 i acaba l'any 1875 on anotava les collites de blat, oli i vi del mas, fenòmens meteorològics importants i altres afers de vida familiar. Dit Miquel Ribas fou casat i tingueren la filla Maria Ribas, pubilla de la casa que va casar-se amb Miquel Agulló Maçanet fill de Peralada. El matrimoni Miquel Agulló i Maria Ribas tingueren els fills Rosend Agulló Ribas (n.1898 i m.1936) i Anna (n. 1903) casada a cal Fuster de Terrades. Fou hereu de la casa Rosend Agulló casat amb Joaquina Trilla filla de Sant Llorenç de la Muga. El matrimoni Agulló-Trilla tingueren els fills Miquel Agulló Trilla (n.1922 i m.1988) i Josep Agulló Trilla (n.1929). Fou hereu del mas Miquel Agulló i el seu germà Josep de la casa de can Silvestre. Dit Miquel fou casat amb Pilar Punset Molas (m.1973) que tingueren per filla a Núria Agulló Punset. Dita Núria Agulló fou casada amb Pere Arola Turón i han tingut els fills Miquel (m.1993) i Natàlia, actuals habitants del mas, treballant alguns camps de conreu de cereals i ferratges, una vinya, horts, oliveres, fruiters i dues granges de porcí. Bona part del terme del mas està cobert de bosc de pins, allí on abans hi havia vinya i oliveres, només es treballen les terres més planeres i properes al mas. Antigament can Benet era la casa que feia més oli del poble, amb trull propi que encara es conserva. Per font oral sabem que la mestressa de can Benet, encara a finals del s.XIX, anava a la plaça de Boadella a contractar homes i dones del poble per collir les olives. Un cop acabada la collita es feia un gran barenar amb torrades, botifarres i all-i-oli. L'any 1944 segons els cens oliverer del municipi can Benet treballava 370 oliveres. Aquest mas també fou dels primers, junt a la família Casademont de la plaça major, que compraren els primers ceps americans per replantar les vinyes després de la fil·loxera de finals del s.XIX. Per font oral de l'avi de can Pla, Joan Pla, s'explica que els caps de casa de can Benet eren els ecarregats de comprar i transportar la fusta de roure que es feia servir per fer unes passeres o palanques per atravessar el riu abans que es construïssin els primers ponts a finals del s.XIX i principis del XX.

Segons en Josep Agulló, fill de la casa, hi havia molts documents antics i pergamins medievals al mas que alguns foren cremats o desapareguts durant diferents obres de la casa després de la guerra civil del 1936-39 o també com diu, perquè ocupaven armaris i calaixeres sense tenir lloc per guardar robes i sabates. Recorda que hi havia un document de principis del s.XVII segons el qual tot el comú i caps de casa de Boadella, reunits en consell a la plaça major del poble, decidiren deixar de pagar unes dècimes o censos que feien al monestir de sant Pere de Rodes des de feia molts segles. En el cens de finques rústiques de Boadella de l'any 1862 Bartomeu Ribas de can Benet era propietari del mas format per l'olivar del carrer Sec, un olivar i camp de les Illes, erms, vinya i alsines del Bac i la Collada, hort de la Font, camp de la Muga amb arbreda, erm i vinya de la Blanca, fruiters del clot del Noguer, vinya i erm del Buxatà, vinya, olivar i erm de darrera del mas, olivar darrera la casa, olivar del Dors de la Vinya, camp sota de la casa amb oliveres,

hort del llorer, olivars i erms del serrat del Colomer i Plasagué, vinya i oliveres de la Mata sumant un total d'unes 134 vessanes. Actualment el terme del mas fa unes 150 vessanes més algunes petites finques repartides pel municipi.

La llum elèctrica va arribar al mas l'any 1922 convertint-se en un dels primers masos del terme en tenir-ne.

Per fonts orals també sabem que el horts del Canamàs propers al mas de can Bartolí es regaven amb aigua de les Deus d'uns terrenys de can Benet, transportada amb uns sistema de recs molt antic. Pel dret de poder regar amb aquesta aigua els propietaris del horts havien de pagar a can Benet, cada any per Nadal, un parell de gallines com a cens.

MAS MARCÈ.

El mas de can Marcè es troba situat damunt un petit pujol des d'on es veu tot el poble de Boadella, els camps propers i les muntanyes de pins, abans cobertes de vinyes i oliveres. Prop seu hi passa ,des de principis dels anys 30 del s.XX, la carretera que va de Biure al santuari de la Salut i Terrades, i també l'antic camí de Boadella a Darnius.

La casa ha estat restaurada en els darrers anys pels actuals propietaris amb força encert, respectant els elements antics de la casa i afegint-ne algun de nou com la torre adossada a la façana principal.

La majoria de les façanes exteriors presenten la pedra al descobert i hi ha forces obertures amb carreus de pedra de reconstruccions del mas fetes durant els segles XVII, XVIII i XIX. La majoria del mas actual és de finals del s.XVIII i principis del XIX. Algunes voltes de rajola presenten dates del s.XVII i l'origen de la casa podria ser més antic si tenim en compte que en alguns murs dels baixos de la casa hi ha aparell en "spicatum" o espina de peix típic de les construccions alt-medievals. Tot i això s'ha de dir que la construcció en espina de peix va perdurar a la contrada fins ben entrat el s.XVIII.

Destaca a la façana principal un gran portal de pedra amb carreus ben tallats i una llinda amb una inscripció que resa : "D.D.M. / PAX VOVIS PAX IN EA / PAX XAVI IN BUS IN EA / PAX CORIDIERLIBUS EX EA. A 1808.". Aquesta inscripció recorda la frase llatina "pax huic domui et ómnibus habitantibus i ea, apx ingredientibus ex es", que vol dir quelcom així com pau en aquesta casa i a tots els que l'habiten i pau als qui n'entren i en surten. Això és el que recitava el rector de la parròquia quan feia el salpàs per beneir la casa cada dilluns sant. Aquell any es devien haver fet importants obres a la casa.

Sembla ser que aquest mas pertanyia a la família Marcè del mas de Bac Grillera de la parròquia dels Vilars (actual municipi de Maçanet de Cabrenys) i tenien aquest mas arrendat a un seguit de massovers. No va ser cap als anys 1730 o 1750 que els Marcè deixaren d'habitar el mas del Bac, conservant-ne la propietat, per passar a viure a Boadella. No es creu que els Marcè d'aquesta casa fossin parents amb els Marcè de can Felip del carrer de la Processó (família ja documentada l'any

1666 i provinents de Figueres que foren durant molts anys jutges i negociants del castell de Boadella).

L'any 1662 trobem un establiment fet pel senyor de Boadella Abdó de Torrent a favor de Joan Antoni Marcer, mestre de cases de Sant Llorenç de Sardans, sobre un mas deshabitat anomenat Oriol amb oliveres i terres ermes de 12 vessanes, situat a Boadella i que limitava a orient amb el camí que anava de can Rotllan del Molí al poble de Boadella, altre part amb Miquel Manyalic, part amb vinya d'en Castanyer per mitjà de còrrec que portava aigua en temps de pluges, a occident amb el mas Ferrer i les seves terres d'en Casademont i al nord amb el mas Oriol Despuig per mitjà de camí. També es reconeix el mas Oriol Devall, de 3 vessanes, que limitava amb honors del mas Ferrer d'en Cadamont a occident amb Pere Rotllan i al nord amb via pública. Una altra peça de terra a Boadella al lloc de la Cort de 4 vessanes que afrontava amb en Casademont. Aquests masos feien censos per sant Pere i Feliu d'agost de tres cortans de frument i dues gallinas vives per Nadal al castell de Boadella i també a l'església de Boadella tres cortans d'ordi. És possible que els antics masos Oriol, al menys un dels dos esmentats, corresponguin amb l'actual mas Marcè i que dit Joan Antoni Marcer, fill de Sant Llorenç de Cerdans, fos en aquell temps propietari del mas Bac Grillera de Maçanet de Cabrenys i hagués comprat els de Boadella.

Consta que l'any 1735 el propietari del mas anomenat Josep Marcè era pagès i habitant del Bac Grillera dels Vilars. Dit Josep tenia en propietat una peça de terra als Planells de Boadella de 6 vessanes i l'havia arrendat a Miquel Serra de Boadella, salvant el domini directa del senyor del castell i pagant diferents censos.

L'any 1798 va fer testament Maria Surroca muller de Felip Marcè habitant del Bac Grillera de la parròquia dels Horts. Era filla de Silvestre Surroca de Baget i Maria Anna Codina. Es trobava malalta i al llit del mas de Boadella per avançada edat. Elegí per executors al seu fill Silvestre Marcè pagès i habitant de Boadella i al seu nebot Pere Surroca de Baget. Demanà que tots els seus deutes fossin pagats, ser enterrada al cementiri de Boadella, funerals amb presència de vuit sacerdots. Mana un novena de misses baixes resades a l'església de Boadella amb l'ofertament de pa, vi i llum acostumats. També missies per l'església de Beget (altar de sant Patllari), per la devoció a sant Onofre que el seu hereu faci celebrar un ofici cantat a l'església de sant Francesc de Figueres. Deixa a Teresa, minyona de Segismunt Vinyes d'Aiguavia, 6 lliures per haver-la cuidat a ella durant la malaltia i quan havia estat expatriada durant la guerra amb els francesos. Fa hereu al seu fill Silvestre Marcè i en cas de no tenir fills passa a la seva filla Maria Anna Marcè casada amb Isidre Bertran de Boadella. Cal tenir en compte que el camp de darrera de les cases del carrer Set, propietat del mas Marcè, arribava fins abaix al còrrec del Noguer. Una part del camp, on ara hi ha les cases, fou donat en dot a dita Anna Maria Marcè que es casà amb dit Bertran i fundaren la casa del cal Xicot, primera casa del carrer Set a finals del s.XVIII, per això totes les altres cases que es fundaren al carrer pagaven censos a cal Xicot fins a finals del s.XIX.

En el repartiment de la sal fet l'any 1800 consta que el mas d'en Marcè va rebre un cortà i l'any següent, 1801, consta com a propietari d'aquest mas un tal Silvestre Marcè. Sembla ser que aquesta família, fins a finals del s.XIX anava alternant les estades entre el mas del Bac i el de Boadella. Consta com a pubilla de la casa na Teresa Marcè Cufí (n.1822 i m.1899) filla de Joan Marcè Moner. Fou casada amb Andreu Pla Puigdevall (n. 1825 i m.1871) fill de can Brió del carrer del Ginebre. Del matrimoni Andreu Pla i Teresa Marcè en foren fills: Pere Pla Marcè (n.1852 i m.1924), Miquel (n.1855-m.1913) casat amb Maria Serra Monjonell filla de Can Quel Serra de la plaça Major, Cecília (n.1861) casada a Sant Llorenç de la Muga, Martí (n.1863) resident a Ripoll, Maria (n.1866) resident a Darnius. També consta com a habitant de la casa, potser era una minyona, Maria Genovés Palau (n. 1851) i que l'any 1915 consta que vivia a La Vajol amb el seu germà.

Fou hereu de la casa i les terres dit Pere Pla Marcè casat amb Joaquina Gratacós Pellicer filla de Cabanes que l'any 1914 passaren a viure Can Brió del carrer de la Processó i arrendaren el mas al matrimoni Pere Cufí Fita (n.1884) fill de can Casalot del carrer de la Processó i Magdalena Soler Gorg filla de can Soler dels masos de Can Vila de Terrades. El matrimoni Cufí-Soler tingueren els fills tots nascuts al mas: Rosa Cufí Soler (n.1914) i Joaquim (n.1917). Dita Rosa fou casada amb Jaume Buxeda de can Buxeda del carrer Nou i dit Joaquim amb Francisca Pous de can Sant Pare del carrer Nou i a principis dels anys 30 del s.XX passaren a viure al mas que s'havien construït de can Cufí. Cap a principis dels anys 30 del s.XX foren massovers del mas el matrimoni Pere Ferrarons Cros fill de Beuda i Beneta Buxeda Sot filla de can Buxeda del carrer Nou. Dit matrimoni tingueren la filla, nascuda al mas, Anna Ferrarons Buxeda (n.1934) casada i resident a Orriols.

El matrimoni Pere Pla i Joaquina Gratacós no tingueren fills, cap a l'any 1918 adoptaren una nena de l'hospici de Girona anomenada Josefina però morí jove. Quedant viuda Joaquina Gratacós passà a viure a casa del seu cunyat Miquel de can Quel de la plaça on morí. L'herència passà al seu nebot Miquel Pla Serra (n.1905) que fou casat amb Enrica Llosa filla de Darnius i vidua de Miquel Buxeda de can Niel del carrer de sant Gaietà. El matrimoni Miquel Pla i Enrica Llosa no tingueren fills i a principis dels anys 50 del s.XX consta que habitaven el mas. Al morir dit Miquel Pla l'any 1971 passà l'herència a la seva muller Enrica Llosa que tenia un fill del primer matrimoni anomenat Miquel Buxeda. L'any 1971 Enrica Llosa va vendre el mas i unes vint vessanes dels voltants formades per oliveres, fruiters i pins a Joan Minobis Guillaumes fill de Figueres i parent de la família Cantenys-Serra de can Nyenya del carrer Nou, actual propietari del mas i habitat pels seus fills i néts.

En el cens de la propietat rústica de Boadella de l'any 1862 consta que el mas Marcè era propietat de Joan Marcè Moner i estava format per la vinya i erm de les Teixoneres, hort i vinya amb oliveres de l'Àvia, el mallol de la Teulària, vinya amb oliveres de l'Oriol, altre vinya i oliveres Bartolina, vinya i erm de la casa, erm i vinya del camp del Molí, olivar de la casa, vinya amb oliveres de la Vinya Vella, olivar de les Feixetes i vinya amb oliveres de la Sardana. Per defunció d'aquest propietari l'any 1863 la propietat passà a Andreu Pla.

Segons font oral a principis del s.XX quan el massover del mas llaurava amb els animals en un camp proper a la casa es trobà una olla de terra plena de monedes d'or. No es sap si és cert o no el que si

sabem és que la gent dels masos rics com ho era aquest, gràcies a que també li pertanyia el Bac Grillera de Maçanet de Cabrenys, enterrava les monedes, joies i documents de valor en temps de guerra o quan marxava a lluitar per recuperar-los quan tornava.

CONCLUSIÓ.

El present estudi dels masos de l'antic terme de Boadella, tenint en compte que l'actual està format també pel poble de Les Escaules, pretent ser exhaustiu però no definitiu. Això vol dir que fins al moment és l'estudi més seriós i extens que s'ha fet mai sobre la història d'aquests masos però això només és el principi doncs queda molta documentació per consultar. La major part dels documents que ens donen referències històriques dels masos i les famílies que els han habitat o posseït al llarg dels segles es troben en els protocols notariais del districte de Figueres. Hi ha molta documentació sobretot en els protocols notariais de Figueres, Sant Llorenç de la Muga, Llers o Peralada. Calen moltes hores i paciència per consultar-los tots. La major part dels documents estan en llatí o català antic, lletra moltes vegades il·legible i sovint hi ha protocols molt malmesos pel pas del temps. El meu propòsit és que d'aquí uns anys es pugui publicar un llibre amb tots aquests treballs que abarqui també la història de totes les cases i altres edificis del poble.

David Serra i Busquets

Cronista de Boadella

Estiu de 2007

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA.

--BERNILS i MACH, Josep M.: "Cent anys d'electricitat a l'Alt Empordà". Figueres, 1995.

--BOLÓS, Jordi : "Catalunya Medieval". Pòrtic. Enciclopèdia Catalana. Barcelona, 2000.

--M.MERCÈ HOM : "Convocatoria dels Homes de Remença per a demanar en justícia l'abolició de la servitud i els mals usos". Arxiu Històric Municipal de Girona. Ajuntament de Girona, 2007.

--SERRA i BUSQUETS, David : "Boadella d'Empordà". Quaderns de la Revista de Girona. Diputació de Girona i Caixa de Girona. Nº. 90. Girona. 2000.

--BADIA i HOMES, Joan, GENÍS, Maria Teresa, GRIFÉ, Rosa, AMBROSIO, Joan, CAMPASOL, Vicenç, " El Casal i els Colomers Medievals del Bertran d'Albanyà " . AIEE, Figueres, 34 (2001), pàg. 327-360.

ARXIU CONSULTATS.

--ARXIU HISTÒRIC DE GIRONA.

Buidat de protocols notariais del notari Francesc Escofet de Figueres corresponents als anys de 1701 a 1714.

Buidat de protocols notariais del notari de Figueres Anton Berart corresponents als anys 1680 a 1699.

Buidat de protocols notariais del notari Francesc Berart corresponents als anys 1650 a 1670.

Buidat de protocols notariais del notari Francesc Prats de Figueres corresponents als anys 1615 a 1625.

Buidat de protocols notariais del notari Narcís Casanovas de Figueres corresponents als anys 1614 i 1615.

Buidat de protocols notariais del notari Lluís Gelabert Bonavia de sant Llorenç de la Muga corresponents als anys 1795 a 1799.

--ARXIU HISTÒRIC COMARCAL DE FIGUERES.

Fons de l'Arxiu municipal de Boadella : "Llibre de comptes del comú de Boadella de l'any 1771", "Libro de Apeo dels anys 1862-1863", "Manuscrit del secretari Pere Pla Marcè de l'any 1915". Llibres d'actes de l'Ajuntament.

--ARXIU DEL JUTJAT DE PAU DE BOADELLA. Registres de defuncions, naixements i matrimonis de 1871 a 1950.

--ARXIU DIOCESÀ DE GIRONA.

Visites Pastorals. Lletres. Cartoral de Carlemany. Llicències.

--ARXIU DE LA CATEDRAL DE GIRONA.

Documentació medieval i moderna de les Capellanies de Terrades, Boadella i Les Escaules.

--ARXIU PARTICULAR DAVID SERRA.

Escripcions de censos dels segles XVII i XVIII.

--FONTS ORALS DE BOADELLA
